

**UCHWAŁA NR XLII/218/2021
RADY MIASTA I GMINY PROCHOWICE**

z dnia 29 września 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) w związku z art. 87 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2021 r. poz. 710, ze zm.) Rada Miasta i Gminy Prochowice uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się *Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024*, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Prochowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

Przewodnicząca Rady Miasta
i Gminy Prochowice

Maria Maćkowiak

**ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR XLII/218/2021
RADY MIASTA I GMINY PROCHOWICE
z dnia 29 września 2021 roku**

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA I GMINY PROCHOWICE NA LATA 2021-2024

**Opracowanie:
Bogna Oszczanowska**

SPIS TREŚCI

1. Podstawy prawne <i>Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024</i>	4
2. Uwarunkowania zewnętrzne opieki nad zabytkami	6
2.1. Uregulowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami	6
2.1.1. Ustawowe formy ochrony zabytków	6
2.1.2. Ochrona zabytków wynikająca z prawa międzynarodowego	7
2.1.3. Ochrona zabytków wynikająca z innych przepisów	8
2.2. Organy ochrony zabytków	10
2.3. Założenia polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	12
2.3.1. <i>Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022</i>	12
2.3.2. Inne rządowe dokumenty strategiczne związane z problematyką ochrony zabytków i opieką nad zabytkami	14
2.3.3. Infrastruktura informacji przestrzennej o zabytkach	17
2.4. Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami w wojewódzkich dokumentach strategicznych	18
2.4.1. <i>Program Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2024</i>	18
2.4.2. Inne dokumenty strategiczne województwa związane z problematyką ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	20
2.5. Dokumenty strategiczne powiatu legnickiego	23
3. Uwarunkowania wewnętrzne opieki nad zabytkami	25
3.1. <i>Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024</i> a dokumenty programowe gminy	25
3.2. Ochrona zabytków miasta i gminy Prochowice – stan prawny	29
3.2.1. Rejestr zabytków	29
3.2.2. System ochrony krajobrazu kulturowego gminy w dokumentach prawa miejscowego	43
3.2.3. <i>Gminna Ewidencja Zabytków Miasta i Gminy Prochowice</i>	47
3.3. Działalność instytucji kultury i stowarzyszeń związanych z ochroną zabytków gminy	53
3.3.1. Gminne instytucje kultury	53
3.3.2. Partnerstwa	53
3.3.3. Organizacje pozarządowe	54
3.4. Szlaki	55
3.5. Ocena stanu zachowania i funkcjonowania środowiska kulturowego oraz główne problemy związane z opieką nad zabytkami miasta i gminy Prochowice	57
4. Założenia programowe	72
4.1. Priorytety polityki gminnej związanej z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami oraz kierunki działań i zadania <i>Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024</i>	72
4.2. Inwestycje i projekty związane z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami realizowane przez gminę Prochowice oraz planowane na lata 2021-2024	77

4.2.1. <i>Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021</i>	78
4.2.2. Projekty i zadania inwestycyjne planowane na lata 2021-2024	86
4.2.3. Planowanie przestrzenne	93
4.2.4. Gminna ewidencja zabytków.....	93
4.2.5. Edukacja i promocja	93
4.3. Dotacje z budżetu miasta i gminy Prochowice na prace konserwatorskie przy zabytkach	94
4.4. Możliwości pozyskania środków finansowych na projekty z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego ...	95
4.5. Ulgi podatkowe	97
5. Monitoring <i>Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024</i>	98
MATERIAŁY WYKORZYSTANE W OPRACOWANIU	99
ANEKS.....	104
MIASTO I GMINA PROCHOWICE. WYKAZ KART ADRESOWYCH <i>GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTEKÓW MIASTA I GMINY PROCHOWICE</i> (URBANISTYKA, ZABYTKI ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA, ZAŁOŻENIA ZIELONE). Źródło: <i>Gminna Ewidencja Zabytków Miasta i Gminy Prochowice</i> . Aktualizacja przyjęta Zarządzeniem nr 160/2016 Burmistrza Miasta i Gminy Prochowice z dnia 26 lipca 2016 roku.	104
MIASTO I GMINA PROCHOWICE. WYKAZ KART ADRESOWYCH <i>GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTEKÓW MIASTA I GMINY PROCHOWICE</i> (STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE I OBSZARY CHRONIONE). Źródło: <i>Gminna Ewidencja Zabytków Miasta i Gminy Prochowice</i> . Aktualizacja przyjęta Zarządzeniem nr 160/2016 Burmistrza Miasta i Gminy Prochowice z dnia 26 lipca 2016 roku.....	116
GMINA PROCHOWICE. DAWNE NAZWY MIEJSCOWOŚCI.....	129

1. Podstawy prawne *Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024*

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024 stanowi element polityki samorządowej dotyczącej ochrony zabytków gminy w perspektywie najbliższych czterech lat. Obecny dokument porządkuje informacje dotyczące prowadzonych zadań związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego gminy oraz służy planowaniu działań dotyczących opieki nad zabytkami w okresie obowiązywania programu.

Niniejszy *Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024* kontynuuje założenia poprzedniego dokumentu – *Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice 2008-2012*, przyjętego Uchwałą Rady Miasta i Gminy Nr XXVI/141/2008 z dnia 23 września 2008 roku.

Zgodnie z art. 5. i 6. *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* ochrona dziedzictwa narodowego, stworzenie warunków upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju jest konstytucyjnym obowiązkiem Państwa. Dbalność o zabytki i ich wartości niematerialne, które stanowią dobro wspólne, zakłada art. 82. *Konstytucji*. Polityka państwa w dziedzinie ochrony zabytków zawarta jest w *Krajowym Programie Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022*.

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest również ustawowym zadaniem samorządów zgodnie z art. 7., ust. 1., pkt 9. *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372):

„zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”.

Wojewódzkie, powiatowe i gminne jednostki samorządu terytorialnego realizują zadania ustawowe w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami zarówno jako odpowiedzialne za ochronę zabytków znajdujących się na ich obszarze, jak również jako ich właściciele.

Podstawę sporządzenia niniejszego dokumentu stanowi *Gminna Ewidencja Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024 zgodny jest w swych założeniach ze strategicznymi dokumentami rządowymi, samorządowymi na poziomie wojewódzkim i powiatowym, dokumentami strategicznymi gminy oraz dokumentami planistycznymi: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Przyjęte w niniejszym dokumencie priorytety oraz kierunki działań wynikają z potencjału dziedzictwa kulturowego gminy oraz głównych problemów ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Celem dokumentu jest określenie warunków organizacyjnych i finansowych dla realizacji zadań w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami zgodnie z kompetencjami samorządu gminy Prochowice.

Priorytety i zadania przyjęte w niniejszym dokumencie, zarówno długofalowe, jak i wyznaczone na okres czteroletni, są skierowane głównie na poprawę stanu zachowania zabytków gminnych, ich rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich dla mieszkańców i turystów.

Konsekwentna realizacja *Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024* może stać się – w oparciu o szersze od dotychczasowego wykorzystanie potencjału związanego z zachowanym dziedzictwem kulturowym – istotnym czynnikiem rozwoju oraz wpłynąć na zwiększenie atrakcyjności regionu.

Obowiązek sporządzania programów opieki nad zabytkami przez samorządy zarówno wojewódzkie, powiatowe oraz gminne został wprowadzony *Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad*

zabytkami (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.).

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024 został sporządzony na okres czterech lat zgodnie z artykułem 87. *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. Po uzyskaniu opinii Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków *Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024* podlega uchwaleniu przez Radę Miasta i Gminy Prochowice, a następnie ogłoszeniu w *Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego*.

Z realizacji programu Burmistrz Miasta i Gminy Prochowice sporządza co dwa lata sprawozdanie, które przedstawia się Radzie Miasta i Gminy.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024 przygotowany został zgodnie z metodologią opracowaną w *Poradniku metodycznym* opracowanym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa (opublikowanym w *Kurierze Konserwatorskim*, Nr 3, 2009, s. 14-36 oraz dostępnym na stronie internetowej www.nid.pl).

2. Uwarunkowania zewnętrzne opieki nad zabytkami

2.1. Uregulowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami¹

2.1.1. Ustawowe formy ochrony zabytków

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami stanowi podstawę prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami definiuje pojęcia zabytku, ochrony i opieki nad zabytkami, form ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków, w tym administracji rządowej i samorządowej, formy finansowania opieki nad zabytkami, ich ewidencjonowania etc.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wprowadziła pojęcia ochrony i opieki nad zabytkami:

- ochrona zabytków polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie, zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków, udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków, przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę, kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków, uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska;
- opieka nad zabytkiem w rozumieniu ustawy sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega na zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku, prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie, korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości, popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz o jego znaczeniu dla historii kultury.

Przez zabytek rozumiana jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

- za zabytki nieruchome (nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości) uznaje się krajobraz kulturowy, układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych osobistości bądź instytucji;
- za zabytki ruchome (rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych) uznaje się dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje, numizmaty oraz pamiątki historyczne, wytwory techniki, materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne oraz przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- zabytkami archeologicznymi (zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem) są pozostałości

¹ Stan prawny na 6.09.2021 r.

terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ustawowej ochronie podlegają również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

W art. 7. Ustawy zdefiniowane zostały obowiązujące formy ochrony zabytków:

- wpis do rejestru zabytków, który dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków (sposób prowadzenia rejestru oraz ewidencji zabytków określa *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem* (Dz. U. z 2011 r., nr 113, poz. 661, zmiana: Dz. U. z 2019 r., poz. 1886);
- wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa, na którą wpisuje się zabytek ruchomy o szczególnej wartości dla dziedzictwa kulturowego, którą prowadzi minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (sposób prowadzenia Listy Skarbów Dziedzictwa określa *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 kwietnia 2017 r. w sprawie Listy Skarbów Dziedzictwa*, Dz. U. z 2017 r., poz. 928);
- uznanie za pomnik historii zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego;
- utworzenie parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej; park kulturowy może utworzyć na podstawie uchwały rada gminy po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Realizacja form ochrony w postaci parków kulturowych oraz ustaleń ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego znajduje się w kompetencjach władz samorządów gminnych.

2.1.2. Ochrona zabytków wynikająca z prawa międzynarodowego

Wśród ratyfikowanych przez Polskę umów międzynarodowych i konwencji znajdują się akta wyznaczające standardy ochrony dziedzictwa kulturowego zarówno europejskiego jak i światowego:

- *Konwencja o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego wraz z Regulaminem wykonawczym do tej Konwencji oraz Protokół o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisane w Hadze dnia 14 maja 1954 r.* (Dz. U. z 1957 r. Nr 46, poz. 212) oraz *Drugi Protokół sporządzony w Hadze dnia 26 marca 1999 r. do Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisanej w Hadze dnia 14 maja 1954 r.* (Dz. U. z 2012 r. poz. 248),
- *Konwencja dotycząca środków zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury sporządzona w Paryżu dnia 17 listopada 1970 r.* (Dz. U. z 1974 r. Nr 20, poz. 106),
- *Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji.* (Dz. U. z 1976 r. Nr 32, poz. 190),

- *Konwencja o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy sporządzona w Grenadzie dnia 3 października 1985 r.* (Dz. U. z 2012 r. poz. 210),
- *Europejska Konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona) sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r.* (Dz. U. z 1996 r. Nr 120, poz. 564),
- *Europejska Konwencja Krajobrazowa sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r.* (Dz. U. z 2006 r. Nr 14, poz. 98),
- *Konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego sporządzona w Paryżu dnia 17 października 2003 r.* (Dz. U. z 2011 r. Nr 172, poz. 1018),
- *Konwencja UNESCO w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego sporządzona w Paryżu dnia 20 października 2005 r.* (Dz. U. z 2007 r., Nr 215, poz. 1585).

2.1.3. Ochrona zabytków wynikająca z innych przepisów

Uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami znajdują się ponadto w następujących obowiązujących ustawach:

- *Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 1372),
- *Ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 741 ze zm.),
- *Ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1333 ze zm.),
- *Ustawie z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu* (Dz. U. z 2015 r., poz. 774 ze zm.),
- *Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 485),
- *Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*, (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1057),
- *Ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 1219 ze zm.),
- *Ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 1098),
- *Ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1990 ze zm.),
- *Ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 194),
- *Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 ze zm.),
- *Ustawie z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury* (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 1591),
- *Ustawie z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej* (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 214).

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach określone zostały w:

- *Ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 902 ze zm.),
- *Ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach* (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 1479).

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy:

- *Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 164 ze zm.).

Ustawę doprecyzowują akty wykonawcze Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Z punktu widzenia władz samorządowych, najważniejsze z nich to:

- *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków* (Dz. U. z 2004 r., Nr 30, poz. 259),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych* (Dz. U. z 2004 r., Nr 212, poz. 2153),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 19 lipca 2019 r. w sprawie wzorów dokumentów oceny wskazującej czas powstania zabytku, wyceny zabytku oraz potwierdzenia wwozu zabytku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. z 2019 r., poz. 1470),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 kwietnia 2011 r. w sprawie wywozu zabytków za granicę* (Dz. U. z 2011 r., Nr 89, poz. 510),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem* (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 56),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 stycznia 2014 r. w sprawie dotacji na badania archeologiczne* (Dz. U. z 2014 r., poz. 110),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 19 sierpnia 2015 r. w sprawie krajowego rejestru utraconych dóbr kultury* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1275),
- *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie zakresu projektu miejscowego planu rewitalizacji w części tekstowej oraz zakresu i formy wizualizacji ustaleń miejscowego planu rewitalizacji* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1032),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 kwietnia 2017 r. w sprawie Listy Skarbów Dziedzictwa* (Dz. U. z 2017 r., poz. 928),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków* (Dz. U. z 2017 r., poz. 1674),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków* (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 81),
- *Rozporządzenie rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych* (Dz. U. z 2019 r., poz. 394).

2.2. Organy ochrony zabytków

Zgodnie z art. 89. *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* organami ochrony zabytków są:

- minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
- wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

Artykuł 90. *Ustawy* stanowi, że Generalny Konserwator Zabytków jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Do zadań wykonywanych przez Generalnego Konserwatora Zabytków należy w szczególności:

- opracowywanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz z koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju;
- podejmowanie działań związanych z wspieraniem rozwoju regionalnego i realizacją kontraktów wojewódzkich w sprawach opieki nad zabytkami;
- prowadzenie krajowej ewidencji zabytków i krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem;
- wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz przepisach odrębnych;
- organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania oraz stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- sprawowanie nadzoru nad działalnością wojewódzkich konserwatorów zabytków;
- koordynowanie działalności wojewódzkich konserwatorów zabytków;
- promowanie badań naukowych w zakresie konserwacji zabytków;
- organizowanie szkoleń dla służb konserwatorskich;
- organizowanie konkursów promujących opiekę nad zabytkami, w tym przyznawanie wyróżnień, nagród pieniężnych lub rzeczowych;
- opiniowanie wniosków o nadanie odznaki *Za opiekę nad zabytkami*;
- współpraca z organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków;
- organizowanie szkoleń w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- podejmowanie działań dotyczących troski o zabytki związane z historią Polski, pozostające poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Do zadań wykonywanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków należy w szczególności (art. 91.4. *Ustawy*):

- realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- sporządzanie, w ramach przyznanego środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie;
- wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;

- sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych;
- organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów;
- upowszechnianie wiedzy o zabytkach;
- współpraca w sprawach ochrony zabytków z innymi organami administracji publicznej i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego działa Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniotawczy-doradczy w sprawach realizacji polityki Rady Ministrów w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Przy Generalnym Konserwatorze Zabytków działa Główna Komisja Konserwatorska jako organ opiniotawczy do spraw działań konserwatorskich podejmowanych przy zabytkach.

Przy Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków działa Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniotawczy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2.3. Założenia polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

2.3.1. Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022

Zgodnie z ustawowym obowiązkiem Uchwałą Nr 82 Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2019 r. przyjęty został *Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022*.

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022 jest głównym dokumentem strategicznym określającym cele administracji rządowej oraz podległych jej służb i instytucji w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a także środki służące do realizacji wyznaczonych celów.

Organem odpowiedzialnym za koordynację, monitorowanie i ewaluację realizacji programu przez wszystkie zaangażowane w nią podmioty jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Osobą odpowiedzialną za koordynację i zarządzanie *Programem* jest dyrektor Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Podmioty odpowiedzialne za realizację *Programu*: Narodowy Instytut Dziedzictwa, Wojewódzcy Konserwatorzy Zabytków z obsługującymi ich urzędami, dyrektorzy urzędów morskich z obsługującymi ich urzędami, Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku oraz inne podmioty, angażowane w miarę potrzeby do wykonania konkretnych zadań niezbędnych do realizacji *Programu*.

Celem głównym *Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022* jest: „stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami”.

Dla realizacji tego celu przyjęte zostały trzy cele szczegółowe:

1. Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego,
2. Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami,
3. Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.

Dla ich realizacji przyjęto kierunki działań i zadania (w tym istotne dla polityki samorządowej).

W ramach celu szczegółowego 1.:

Kierunek działania 1.1.: Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym.

Zadanie 1.1.1.: Szkolenia dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym, w tym dla pracowników merytorycznych, z uwzględnieniem zagadnień z zakresu planowania przestrzennego i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Planowana jest aktualizacja materiałów szkoleniowych sporządzonych w ramach poprzedniego programu, w tym podręcznika dla gmin *Dziedzictwo obok mnie – poradnik zarządzania dziedzictwem w gminach*, oraz przygotowanie dodatkowych materiałów informacyjnych dla samorządów. Przewiduje się również organizację szkoleń z zarządzania dziedzictwem dla przedstawicieli władz samorządowych.

Zadanie 1.1.2.: Budowanie zasobu wiedzy o ochronie dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym, regionalnym i centralnym.

Zakłada się rozbudowę portalu internetowego <http://samorząd.nid.pl>, którego celem jest przekazanie samorządom gminnym fachowej wiedzy i informacji na temat dziedzictwa, jego ochrony oraz możliwości jego wykorzystania z uwzględnieniem problematyki dostępności dziedzictwa dla osób z niepełnosprawnościami.

Zadanie 1.1.3.: Merytoryczne wsparcie procesu planowania i rewitalizacji w gminach.

Zadanie to jest realizowane w ramach czterech kierunków interwencji. W wybranych Oddziałach Terenowych

Narodowego Instytutu Dziedzictwa (w tym w Oddziale Terenowym we Wrocławiu) utworzono centra kompetencji ds. uwzględniania dziedzictwa kulturowego w procesach rewitalizacyjnych. Planuje się prowadzenie pilotażu szkoleń przedstawicieli wybranych gmin prowadzących lub planujących rewitalizację zasobu dziedzictwa kulturowego. Zakłada się wsparcie gmin tworzących lub aktualizujących gminne programy rewitalizacji lub zmieniających podstawę prawną prowadzonej rewitalizacji z lokalnych programów rozwoju na gminne programy rewitalizacji poprzez wspólne przeprowadzenie procesu identyfikacji dziedzictwa, szacowanie jego wartości i wskazanie właściwych sposobów jego ochrony i zagospodarowania w procesach rewitalizacyjnych (program *Wzorcowa rewitalizacja*). Prowadzony będzie konkurs *Twój dom – dialog z tradycją*, z myślą o wsparciu procesów harmonijnego rozwoju i poprawy krajobrazu kulturowego, którego celem będzie znalezienie i popularyzacja nowych wzorców zabudowy jednorodzinnej będących kontynuacją i nawiązaniem do form tradycyjnego budownictwa.

Zadanie 1.1.4.: Konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków nagradzający gminy za modelowe wdrożenie programu opieki nad zabytkami.

W 2020 r. zorganizowano pierwszą edycję konkursu *Samorząd dla Dziedzictwa* skierowanego do samorządów gminnych, którego celem jest promocja i upowszechnianie najlepszych wzorców w zakresie opracowywania i wdrażania gminnych programów opieki nad zabytkami.

Kierunek działania 1.2: Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie centralnym.

Zadanie 1.2.1.: Wspieranie rozwijania kompetencji zawodowych przez pracowników służb konserwatorskich.

Zadanie 1.2.2.: Ewaluacja stosowanych standardów i metod konserwatorskich.

Zadanie 1.2.3.: Wsparcie działań dokumentacyjnych zespołu zabytkowego.

Jednym z aspektów tego zadania jest zwiększenie efektywności zarządzania i ochrony zabytków poprzez wdrażanie infrastruktury informacji przestrzennej o zabytkach. Planowane jest zawarcie umów pomiędzy Narodowym Instytutem Dziedzictwa a wojewódzkimi urzędami ochrony zabytków określającymi zasady i wzajemne zobowiązania w zakresie współtworzenia cyfrowego repozytorium dokumentacji rejestru zabytków – obejmującego zabytki nieruchome, ruchome oraz archeologiczne.

Zadanie 1.2.4.: Powołanie Centrum Architektury Drewnianej

W ramach celu szczegółowego 2:

Kierunek działania 2.1: Merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami.

Zadanie 2.1.1.: Upowszechnianie standardów i metod konserwatorskich dla wybranych zasobów zabytkowych (wybór zasobów, wypracowanie zaleceń dla opiekunów zasobu zabytkowego dotyczących metod konserwacji, adaptacji, dokumentacji badań, upowszechnianie poprzez bazę wiedzy).

Planowane jest stworzenie i wdrożenie internetowej bazy wiedzy standardów, zaleceń i wytycznych konserwatorskich dotyczących działań i prac przy różnych kategoriach zabytków.

Kierunek działania 2.2: Podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego.

Zadanie 2.2.1.: Podniesienie bezpieczeństwa zabytków ruchomych poprzez sprzyjanie intensyfikacji współpracy z opiekunami zabytków przez właściwe służby i instytucje.

Zaplanowane są w ramach tego zadania szkolenia dla policjantów z zakresu przeciwdziałania przestępstwom przeciwko zabytkom. Zakłada się również realizację, w porozumieniu z komendami wojewódzkimi policji, z wykorzystaniem organizacji pozarządowych współpracujących z komendami policji, wojewódzkich urzędów ochrony zabytków oraz wyspecjalizowanych instytucji kultury, projektu rejestracji zabytków ruchomych na wypadek kradzieży, poprzez wykonanie aktualnej dokumentacji fotograficznej, znakowanie przy pomocy dostępnych środków technicznych, a także weryfikację wiedzy o zabytkach znajdującej się w zasobach wojewódzkich konserwatorów zabytków ze stanem realnym w wybranych dwóch powiatach w każdym województwie w ciągu roku.

W ramach celu szczegółowego 3:

Kierunek działania 3.1: Upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego i jego wartości.

Zadanie 3.1.1.: Kampania społeczno-edukacyjna w mediach, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami i dostępności do zabytków dla osób z niepełnosprawnościami.

Planuje się przeprowadzenie kampanii budującej świadomość społeczną w zakresie ochrony krajobrazu kulturowego i przywracania ładu przestrzennego oraz profilaktyki i ochrony dziedzictwa przed działaniami przestępczymi.

Zadanie 3.1.2.: Tworzenie narzędzi edukacyjnych dla szkół i instytucji kultury, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Planuje się stworzenie nowych materiałów edukacyjnych dla szkół oraz prowadzenie warsztatów edukacyjnych dla młodzieży.

Kierunek działania 3.2: Tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami.

Zadanie 3.2.1.: Program dotacyjny dla organizacji pozarządowych w zakresie popularyzowania i upowszechniania wiedzy o dziedzictwie kulturowym, budowania świadomości lokalnej, a także włączania społeczeństwa w opiekę nad zasobem dziedzictwa kulturowego.

Program ten będzie wspierać proces identyfikacji, dokumentacji i szerokiego upowszechniania dziedzictwa kulturowego oraz jego wartości, a także sprzyjać społecznemu zaangażowaniu w proces ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym, w tym nad zabytkami.

Budżet *Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022* wynosi 25 617 089,00 zł

Portale informacyjne <http://samorząd.nid.pl> oraz <http://krajobrazmojegomiasta.pl>

W ramach realizacji *Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami* Narodowy Instytut Dziedzictwa prowadzi portal wiedzy o zarządzaniu dziedzictwem w gminach, <http://samorząd.nid.pl>. Oprócz zbioru przepisów prawnych prezentowane są materiały i publikacje, które mogą być pomocne w zarządzaniu dziedzictwem w gminach.

Od 2016 r. Narodowy Instytut Dziedzictwa prowadzi również kampanię społeczną *Krajobraz mojego miasta*. Celem kampanii jest zwrócenie uwagi władz samorządowych, firm i instytucji oraz społeczeństwa na problem chaosu reklamowego i właściwego planowania przestrzeni. W portalu internetowym prezentowane są m.in. publikacje, które przybliżają tematykę kształtowania przestrzeni publicznej oraz prezentują tzw. dobre praktyki.

Narodowy Instytut Dziedzictwa realizuje również program adresowany do organizacji pozarządowych *Wspólnie dla dziedzictwa*, program *Wolontariat dla dziedzictwa* oraz konkursy *Zabytek zadbany*, który ma na celu promocję właściwej opieki nad zabytkami i *Samorząd dla Dziedzictwa* – konkurs dla gmin, które wzorowo wywiązują się z obowiązku opracowywania i wdrażania gminnych programów opieki nad zabytkami (pierwsza edycja konkursu w 2020 r.).

2.3.2. Inne rządowe dokumenty strategiczne związane z problematyką ochrony zabytków i opieką nad zabytkami

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Stanowi kontynuację i aktualizację *Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020*. Jest jednym z instrumentów realizacji *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* oraz jedną z dziewięciu horyzontalnych zintegrowanych strategii rozwoju kraju. W *Krajowym Programie Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami* realizowane są następujące kierunki działań w ramach przyjętego w *Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020* celu szczegółowego 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału

kulturowego i kreatywnego: 4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu, a także 4.1.3. Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Jest to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Wskazano nowy model rozwoju regionalnego Polski. Przewidziano w nim rozwój kraju jako społecznie i terytorialnie zrównoważonego, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów. Celem takiego modelu jest wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze, przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe. Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030. *Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami* realizuje zadania określone w poprzedniej *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie*, w tym przede wszystkim omówione w celu 1. tej strategii: Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, kierunek działania: 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne: 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego.

Strategia Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami realizuje zadania określone w *Strategii Europa 2020*, w tym przede wszystkim omówione w celach 4. i 5. tej strategii:

Cel 4. Edukacja. Kierunek działań: zapewnienie dostępu do wiedzy i informacji wpływających na ogólny poziom kompetencji, w szczególności ludzi młodych.

Cel 5. Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Kierunek działań: zagwarantowanie przestrzegania praw podstawowych osób ubogich i wykluczonych społecznie, zapewnienie im godnych warunków oraz umożliwienie im aktywnego udziału w życiu społeczeństwa.

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013. Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020

Ogólne wytyczne do konstruowania gminnych programów opieki nad zabytkami zawiera przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. *Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013* (w 2005 r. Ministerstwo Kultury przygotowało *Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020*), będące rządowym dokumentem tworzącym ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowocześnie pojmowanej polityki kulturalnej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych, a także dla wspólnoty Polski z Unią Europejską. Głównym celem strategii jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturalnego regionów w Polsce.

Instrumentami realizacji założonych celów cząstkowych w *Narodowej Strategii Rozwoju Kultury* są dokumenty wdrożeniowe:

1. Narodowy Program Kultury *Wspierania Debiutów i Rozwój Szkół Artystycznych „Maestria”*,
2. Narodowy Program Kultury *Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego*,
4. Narodowy Program Kultury *Promocja Czytelnictwa i Rozwój Sektora Książki*,
3. Narodowy Program Kultury *Rozwój Instytucji Artystycznych*,
5. Narodowy Program Kultury *Znaki Czasu*.

Za realizację celów operacyjnych wymienionych w *Narodowej Strategii Rozwoju Kultury* odpowiedzialne są

programy operacyjne Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu.

Na 2021 r. zostały ogłoszone przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu następujące programy:

- Badanie polskich strat wojennych,
- Czasopisma,
- Edukacja artystyczna,
- Edukacja kulturalna,
- Film,
- Groby i cmentarze wojenne w kraju,
- Infrastruktura domów kultury,
- Infrastruktura kultury,
- Infrastruktura szkolnictwa artystycznego,
- Kultura cyfrowa,
- Kultura Dostępna,
- Kultura ludowa i tradycyjna,
- Literatura,
- Miejsca pamięci i trwale upamiętnienia w kraju,
- Miejsca pamięci narodowej za granicą,
- Muzyka,
- Muzyczny ślad,
- Narodowa Kolekcja Sztuki Współczesnej,
- Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą,
- Ochrona zabytków,
- Ochrona zabytków archeologicznych,
- Partnerstwo dla książki,
- Promesa dla Kultury
- Promocja czytelnictwa,
- Promocja kultury polskiej za granicą,
- Rozwój sektorów kreatywnych,
- Sztuki wizualne,
- Taniec,
- Teatr,
- Wspieranie działań muzealnych,
- Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży,
- Zamówienia kompozytorskie.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju jest *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*, przyjęta Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 roku.

W dokumencie tym przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego w perspektywie dwudziestu lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu, wskazano również zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych.

Wśród uwarunkowań polityki przestrzennego zagospodarowania kraju uwzględniono uwarunkowania wynikające z dziedzictwa kulturowego. Uznano, że dziedzictwo kulturowe – tak materialne, jak i odnoszące się do sfery wartości niematerialnych – jest częścią współczesnej przestrzeni. Obejmuje nie tylko pojedyncze obiekty kubaturowe lub ich zespoły, ale także – całość jednostki przestrzennej – obiekt wraz z otaczającą go przestrzenią. Odziedziczone obiekty muszą pełnić funkcje użytkowe nadane współcześnie, zgodne z ich potencjałem i wymogami ochrony. W przeciwnym wypadku niszczone, giną, tracą wartość, nieodwracalnie zubożając potencjał rozwojowy i obraz dziedzictwa narodowego. Założono, że w perspektywie dwudziestu lat rola dziedzictwa kulturowego w procesach rozwoju przestrzennego będzie rosła – zwiększanie się zamożności społeczeństwa oraz przekształcenia o charakterze kulturowym będą powodowały wzrost znaczenia rozwojowego zarówno materialnych jak i niematerialnych składników dziedzictwa kulturowego. Ich lokalizacja i umiejętność wykorzystania w procesach rozwoju będzie wpływała pozytywnie na tok koncentracji gospodarczej, ludnościowej i rangę kultury i turystyki.

Jednym z celów strategicznych jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych, musi się odbywać z zachowaniem spójności przyrodniczo-kulturowej służącej realizacji konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju.

Krajowa Polityka Miejska 2023

Krajowa Polityka Miejska 2023 skierowana jest do wszystkich kategorii miast. Formułuje szereg rekomendacji i zaleceń dla samorządów lokalnych w zakresie prowadzenia działań w różnych aspektach rozwoju miast, a także ma stanowić narzędzie do koordynacji polityki wobec miast na poziomie instytucji rządowych.

2.3.3. Infrastruktura informacji przestrzennej o zabytkach

Dostęp społeczny do zasobu dziedzictwa kulturowego, jakim są zabytki, w zasadniczy sposób został zwiększony dzięki infrastrukturze informacji przestrzennej, poprzez opublikowanie w Internecie danych o położeniu zabytków w obszarze całego kraju.

Obowiązkowy zakres danych o zabytkach oraz tryb, w jakim dane te muszą być publikowane w Internecie w formie usług sieciowych, określają *Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej* oraz Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2007/2/WE z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE).

Organem odpowiedzialnym za wprowadzenie do infrastruktury informacji przestrzennej danych o zabytkach chronionych prawem, jest Minister Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu. Generalny Konserwator Zabytków w imieniu Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu powierzył to zadanie dyrektorowi Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Informacja o zabytkach nieruchomości, w tym archeologicznych, wpisanych do rejestru zabytków została opublikowana na internetowym portalu mapowym Narodowego Instytutu Dziedzictwa: geoportal.nid.pl [www.mapy.zabytek.gov.pl/nid/]. Informacje o zabytkach miasta i gminy Prochowice publikowane są jako warstwa w Systemie Informacji Przestrzennej Starostwa Powiatowego w Legnicy [<https://legnicki.e-mapa.net/>].

2.4. Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami w wojewódzkich dokumentach strategicznych

2.4.1. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2024

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2024, przyjęty przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego Uchwałą Nr XXXIV/686/21 z dnia 24 czerwca 2021 r. jest najważniejszym strategicznym dokumentem wojewódzkim dla ochrony zabytków regionu. Jest to trzecia edycja dokumentu. Głównym celem dokumentu jest określenie warunków organizacyjnych i finansowych dla realizacji zadań w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami zgodnie z kompetencjami Samorządu Województwa Dolnośląskiego. Program ten stanowi kontynuację poprzednich dokumentów.

Przyjęte w *Programie Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2024* cele i zadania zgodne są z dokumentem strategii województwa.

Omówione zostały zasoby i stan zachowania dziedzictwa kulturowego, zamieszczono charakterystykę krajobrazu kulturowego województwa. Wskazano zabytki o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym oraz zabytki uznane za zagrożone. Omówiono kwestie związane z zarządzaniem zasobem zabytków oraz finansowanie, a także główne problemy i wyzwania związane z ochroną zabytków nieruchomych.

Założenia programowe poprzedziła analiza SWOT, która celnie wskazuje aktualne uwarunkowania i tendencje w zakresie dziedzictwa kulturowego w obszarze województwa dolnośląskiego, a większość z wskazanych zagadnień można odnieść również do zasobu zabytków miasta i gminy Prochowice.

Przyjęto następującą wizję rozwoju regionu: „Wielokulturowe dziedzictwo Dolnego Śląska stanowi fundament nowoczesnego i otwartego regionu europejskiego i wpisuje się w europejską politykę kulturalną. Utrzymanie tożsamości i autentyczności kulturowego regionów europejskich stanowi jeden z ważniejszych czynników rozwojowych zgodnie z zapisami *Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską*”.

Cel strategiczny *Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2024* – to „zachowanie i zrównoważone wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla wzmocnienia tożsamości Dolnego Śląska”. Dziedzictwo kulturowe uznano za zasób umożliwiający budowanie i utrwalanie wspólnej tożsamości mieszkańców.

Celowi strategicznemu podporządkowano dwa cele operacyjne:

Cel operacyjny 1: „Zintegrowane zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego obejmuje działania mające na celu poprawę stanu zachowania obiektów zabytkowych, w szczególności poprzez wspieranie zintegrowanych aktywności wielu podmiotów zaangażowanych w zarządzanie i opiekę nad nimi”.

Cel operacyjny 2: „Wzmocnienie tożsamości i marki regionu poprzez zasoby dziedzictwa kulturowego obejmuje działania wzmocniające poczucie tożsamości mieszkańców regionu Dolnego Śląska i ich zaangażowania w opiekę nad zabytkami, a także promocję dziedzictwa kulturowego jako integralnej części marki regionu”.

W ramach celu operacyjnego 1. wskazano trzy priorytety:

Priorytet 1: Wsparcie działań związanych z dokumentowaniem zabytków w województwie dolnośląskim.

Priorytet 2: Wsparcie finansowe działań związanych z ratowaniem i użytkowaniem zabytków.

Priorytet 3: Budowanie i wzmocnienie współpracy podmiotów zaangażowanych w ochronę dziedzictwa kulturowego.

W ramach celu operacyjnego 2. wskazano trzy priorytety:

Priorytet 1: Kształtowanie tożsamości regionalnej przez działania edukacyjne i promocyjne.

Priorytet 2: Wzmocnienie zaangażowania społecznego w zakresie opieki nad zabytkami.

Priorytet 3: Wzmocnienie marki regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego.

Z punktu widzenia ochrony i opieki nad zabytkami miasta i gminy Prochowice istotne wydają się być zapisane w *Programie Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2024* działania:

- wsparcie dla opracowania dokumentacji konserwatorskiej, technicznej, architektonicznej dla obiektów zabytkowych wymagających podjęcia działań ratowniczych (działanie polegać będzie na wsparciu finansowym opracowań dokumentacji określonej w art. 77 *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, w odniesieniu do obiektów zabytkowych w stanie zagrożenia, w szczególności obiektów o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym);
- wsparcie dla obiektów i zespołów zabytkowych ubiegających się o wpisanie na listę pomników historii, listę światowego dziedzictwa UNESCO oraz na tworzenie parków kulturowych;
- prowadzenie i aktualizowanie zbiorów danych przestrzennych i zasobów cyfrowych dotyczących obiektów zabytkowych;
- dofinansowanie prac remontowo-konserwatorskich oraz konserwacji zabytków znajdujących się na terenie województwa (działanie polegać będzie na udzielaniu wsparcia finansowego, w charakterze dotacji, na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach niebędących w bezpośrednim zarządzie samorządu województwa); przy udzielaniu wsparcia finansowego z budżetu samorządu województwa dolnośląskiego, ze względu na dużą liczbę wpływających wniosków oraz ograniczone możliwości finansowania wszystkich zadań, będą stosowane dodatkowe kryteria oceny:
 - 1) ujęcie zabytku w aktualnym, gminnym programie opieki nad zabytkami;
 - 2) adaptacja obiektu nieużytkowanego na funkcje użytkowe, w szczególności związane z jego udostępnianiem dla celów turystyki, kultury lub użyteczności publicznej;
 - 3) wysoka ranga zabytku w skali regionalnej
 - 4) priorytetowo będą traktowane obiekty znajdujące się w gminach, w których wartość wskaźnika G (wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy) w roku poprzedzającym udzielanie dotacji jest niższa od średniej wartości tego wskaźnika dla województwa dolnośląskiego;
 - 5) zabezpieczenie obiektu znajdującego się w stanie zagrożenia, ruiny, katastrofy budowlanej lub zabezpieczenie drewnianego obiektu zabytkowego w system przeciwpożarowy);
- wspieranie działań związanych z zabezpieczaniem zabytków (działanie polegać będzie na dofinansowaniu wyposażenia zabytków w systemy zabezpieczeń przeciwwłamaniowych i przeciwpożarowych, w szczególności w obiektach posiadających cenne dzieła sztuki i rzemiosła artystycznego oraz w obiektach architektury drewnianej; działanie dotyczyć będzie także czasowego zabezpieczania zabytków krytycznie zagrożonych przed pogłębiającym się procesem destrukcji);
- wspieranie działań związanych z dostosowaniem obiektów dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami (działanie będzie miało na celu poprawę dostępności architektonicznej i informacyjno-komunikacyjnej obiektów zabytkowych; jego realizacja będzie polegać na dofinansowaniu wyposażenia zabytków w niezbędne udogodnienia zwalczające wykluczenie społeczne osób z niepełnosprawnościami);
- wspieranie poprawy efektywności energetycznej obiektów zabytkowych wraz z wymianą źródeł ciepła na zero- lub niskoemisyjne (działanie będzie miało na celu zmniejszenie ilości energii wykorzystywanej w obiektach zabytkowych i będzie polegało na wsparciu kompleksowej termomodernizacji, a także wymianie instalacji wytwarzających ciepło w oparciu o paliwa stałe na źródła zeroemisyjne wykorzystujące odnawialne źródła energii lub niskoemisyjne instalacje gazowe; przewiduje się także możliwość modernizacji instalacji gazowych – termomodernizacja obiektów zabytkowych, mająca na celu dostosowanie do nowych wymagań ochrony cieplnej i oszczędności energii, będzie związana z dociepleniem zewnętrznych przegród, wymianą lub montażem instalacji CO i CWU, a także usprawnieniem systemu wentylacji oraz wymianą stolarki okiennej i drzwiowej w sposób odpowiadający wymaganiom izolacyjności cieplnej; wsparcie będzie dotyczyło również analogicznych działań przy adaptowaniu nieużytkowanych obiektów zabytkowych i nadawaniu im nowych funkcji);

- wspieranie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej na rzecz ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego;
- wspieranie zintegrowanych działań służących ochronie dziedzictwa kulturowego, krajobrazu i wartości przyrodniczych;
- wspieranie programów i projektów edukacyjnych dotyczących dziedzictwa kulturowego;
- wspieranie programów i projektów promujących dziedzictwo kulturowe w powiązaniu z edukacją historyczną;
- wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla obecnych i potencjalnych właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych;
- wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla inicjatyw społecznych związanych z opieką nad zabytkami.

W aneksie do dokumentu zamieszczono wykazy obiektów, które postulowane są do objęcia formą ochrony prawnej, jakim jest wpis na listę Pomników Historii oraz uchwalenie parku kulturowego (brak wskazań dla obiektów z terenu gminy Prochowice).

Na terenie gminy brak jest również obiektów zabytkowych stanowiących mienie województwa.

W wykazie zabytków o znaczeniu ponadregionalnym uwzględniono zamek z parkiem w Prochowicach, natomiast w wykazie zabytków o wartościach regionalnych kościół pw. św. Andrzeja w Prochowicach.

W wykazie zagrożonych zabytków architektury, budownictwa, parków i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków wskazany został park przy pałacu w Szczedrzykowicach.

2.4.2. Inne dokumenty strategiczne województwa związane z problematyką ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 r.

W zaktualizowanej *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 r.* przyjętej Uchwałą Nr L/1790/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 września 2018 r. zdefiniowano wizję rozwoju regionu: „Dolny Śląsk 2030 regionem równomiernego rozwoju, regionem przyjaznym, nowoczesnym i konkurencyjnym” Wizji tej podporządkowano cel nadrzędny, którym jest „harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośląskiej społeczności”. Jednym z pięciu celów strategicznych jest „odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

Uchwałą Zarządu Województwa Dolnośląskiego został przyjęty *Plan Wykonawczy Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* (ostatnia zmiana Uchwałą nr 1177/VI/19 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 10 września 2019 r.). Plan ten określa docelowy katalog programów rozwoju, polityk i strategii oraz procedurę obejmującą koordynację procesu planowania strategicznego na poziomie województwa.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego

W przyjętym Uchwałą Nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r. *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* sformułowano następującą wizję zagospodarowania przestrzennego: „Dolny Śląsk 2030: różne obszary – jeden region, różne potencjały – spójny rozwój”.

Jednym z celów jest „Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu”, a wyznaczonym kierunkiem rozwoju: „Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu”. Podkreślone zostało, że zasoby środowiska kulturowego stanowią bardzo istotny czynnik umożliwiający budowanie i utrwalanie tożsamości regionalnej oraz rozwijanie potencjału społecznego

i gospodarczego. Jako najważniejsze zadanie wskazano poprawę stanu zachowania obiektów zabytkowych oraz historycznie ukształtowanych miejskich założeń przestrzennych. Jako konieczne uznano utrzymanie wartości historycznych świadczących o tożsamości i indywidualnych cechach założeń urbanistycznych, takich jak układ przestrzenny z centralnie usytuowanym rynkiem i dominującymi obiektami, ratuszem, kościołem oraz kwartałami miejskiej zabudowy. Uznano, że konkurencyjność gospodarki województwa opierać się będzie m.in. właśnie o racjonalne wykorzystanie w rozwoju turystyki zasobów kulturowych (obok przyrodniczych) regionu z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Aby umożliwić realizację tego celu samorząd wojewódzki zobowiązał się do tworzenia nowoczesnych systemów zarządzania rozwojem turystyki, w tym budowy turystycznych sieci klastrowych, wspierania rozwoju systemu regionalnych szlaków turystycznych oraz jego integrację z transportem zbiorowym.

Kolejnym kierunkiem działania jest „Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu”. Przyjęto następujące ustalenia w zakresie polityki samorządu województwa dolnośląskiego:

1. Działania służące zapewnieniu ochrony i poprawy stanu zasobów dziedzictwa kulturowego oraz utrzymaniu wielokulturowej tożsamości regionu, w tym:

- 1) poprawa stanu założeń przestrzennych o zachowanej strukturze urbanistycznej oraz zespołów zabytkowych przez wsparcie finansowe samorządu województwa,
- 2) zachowanie miejsc pamięci utrwalających wielokulturową tożsamość regionu przez wsparcie finansowe samorządu województwa.

2. Wskazanie w *Planie* obszarów i zespołów zabytkowych wnioskowanych do objęcia ochroną w formie parku kulturowego i pomnika historii dla zachowania wartości krajobrazu kulturowego o wysokim znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego.

3. Wspieranie rozwoju systemu regionalnych szlaków turystycznych poprzez:

- 1) opracowanie koncepcji rozwoju systemu regionalnych szlaków turystycznych z uwzględnieniem obszarów o niewykorzystanym potencjale turystycznym,
- 2) włączenie regionalnych szlaków turystycznych w udostępnianie zasobów przyrodniczych i kulturowych będących w gestii samorządu województwa,
- 3) poprawę dostępności turystycznej województwa przez integrację regionalnych szlaków z systemem węzłów przesiadkowych komunikacji zbiorowej.

4. Opracowanie zintegrowanej strategii rozwoju regionalnych klastrow turystycznych.

W ramach realizacji tego kierunku działania sformułowano postulaty kierowane do gmin (wszystkich), jak również indywidualnie, w tym do gminy Prochowice:

- uwzględnianie założeń *Programu opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego* w gminnych programach opieki nad zabytkami w celu skoordynowania działań w sferze ochrony zabytków,
- wskazywanie w dokumentach planistycznych obiektów i obszarów, które powinny uzyskać ustawową formę ochrony zabytków (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w wojewódzkiej ewidencji zabytków),
- realizacja regionalnych szlaków turystycznych oraz powiązanie ich z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi gmin z wykorzystaniem systemów lokalnych szlaków turystycznych,
- realizacja funkcji turystycznych w ramach rewitalizacji obszarów zdegradowanych,
- dostosowanie rozwoju zaplecza turystyki i rekreacji do zmian klimatu,
- realizacja *BlueVelo-Odrzańskiej Trasy Rowerowej* zgodnie z koncepcją przebiegu trasy Odrzańskiej Drogi Rowerowej (tu została wskazana gmina Prochowice),
- integracja szlaków wodnych ze szlakami pieszymi, rowerowymi i konnymi w ich otoczeniu (tu została wskazana gmina Prochowice).

Obszar miasta i gminy Prochowice został objęty również w *Studium Zagospodarowania Przestrzennego Pasma Odry w granicach woj. dolnośląskiego* opracowanym w 2001 r. przez Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu.

Polityka krajobrazowa województwa dolnośląskiego

Na podstawie art. 38b ust. 2 pkt 1 *Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* Zarząd Województwa Dolnośląskiego przystąpił do sporządzenia projektu audytu krajobrazowego dla województwa dolnośląskiego. Szczegółowe wytyczne do sporządzenia audytu określone zostało w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych* (Dz. U. z 2019, poz. 394). Audyt krajobrazowy ma być narzędziem wspierającym prowadzenie polityki krajobrazowej w województwie, ma na celu identyfikację, charakterystykę i ocenę krajobrazów, ochronę i zarządzanie zasobami krajobrazowymi oraz wzmocnienie systemu ochrony obszarów przyrodniczych. Ma zostać przyjęty do 31 grudnia 2023 roku.

Dolnośląska Polityka Rowerowa

W dniu 31 maja 2017 r. Uchwałą Nr 3847/V/17 Zarząd Województwa Dolnośląskiego przyjął dokument *Dolnośląskiej Polityki Rowerowej. Dolnośląska Polityka Rowerowa* – to dokument, który kompleksowo ujmuje kwestie techniczne, organizacyjne, planistyczne, promocyjne, edukacyjne i finansowe, dotyczące ruchu rowerowego w regionie.

2.5. Dokumenty strategiczne powiatu legnickiego

Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, w tym zadania związane z ochroną dóbr kultury.

Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Legnickiego na lata 2021-2024

W *Programie Opieki nad Zabytkami Powiatu Legnickiego na lata 2021-2024* przyjęto zadania należące z mocy *Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym* (tekst jednolity Dz. U. z 2020, poz. 920 ze zm.) do obowiązków powiatu. Przyjęto program opieki nad zabytkami, do których powiat legnicki posiada tytuł prawny, jak również zarysowano ogólną politykę powiatu legnickiego w dziedzinie opieki nad zabytkami (nie naruszając przy tym kompetencji poszczególnych gmin i praw właścicieli).

Zgodnie z art. 4 ust. 1 *Ustawy o samorządzie powiatowym* przyjęto generalną zasadę, że powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym. Natomiast art. 103-105. *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* określa wyłączne kompetencje starosty w zakresie powierzania opiece społecznym opiekunom zabytku. Na wniosek wojewódzkiego konserwatora starosta ustanawia społecznych opiekunów zabytków lub cofa takie ustanowienie. Równocześnie starosta prowadzi listę społecznych opiekunów zabytków. Ponadto na mocy art. 12. *Ustawy* starosta, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, może umieszczać na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru znak informujący o tym, że zabytek ten podlega ochronie. Ponadto zgodnie z art. 50 ust. 3 *Ustawy*, w przypadku wystąpienia zagrożenia dla zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru, polegającego na możliwości jego zniszczenia lub uszkodzenia, starosta, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, może wydać decyzję o zabezpieczeniu tego zabytku w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia. Zgodnie z art. 81. dopuszczona jest możliwość udzielenia z budżetu powiatu dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków na zasadach określonych w podjętej uchwale.

W *Programie Opieki nad Zabytkami Powiatu Legnickiego na lata 2021-2024* przyjęto zadania dotyczące opieki nad zabytkami w zakresie spraw społecznych, informacji i edukacji, popularyzacji, promocji wartości i wzorów kulturowych w społecznościach lokalnych powiatu legnickiego oraz zadania związane z ochroną krajobrazu kulturowego (zadania gospodarczo-przestrzenne), również dotyczące gminy Prochowice:

- aktualizacja powiatowego programu ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych lub konfliktu zbrojnego (korelacja z programami gminnymi),
- stale aktualizowanie elektronicznego banku informacji o zasobach dziedzictwa kulturowego, szlakach turystycznych na terenie powiatu legnickiego i dostępnej infrastrukturze,
- opracowanie koncepcji promocji atrakcji turystycznych w powiecie legnickim (zabytkowych obiektów, szlaków turystycznych, imprez i poszczególnych miejsc),
- wspieranie współczesnych form krajoznawczo – turystycznych (geocaching itp.),
- oznakowanie, uzupełnienie lub odnowa oznakowania: obiektów zabytkowych, cmentarzy historycznych, zabytkowych parków i ogrodów,
- promocja zabytków i historii miejscowości za pośrednictwem stron internetowych powiatu i gmin,
- wspieranie wydawnictw obejmujących zagadnienia związane z historią miejscowości leżących na terenie powiatu, promocja dziedzictwa kulturowego i walorów przyrodniczych powiatu: wydawnictwa albumowe, wkładki do czasopism, tematyczne foldery i inne formy popularyzacji, tj. filmy i targi,
- wspieranie projektów z zakresu edukacji regionalnej, promujących walory środowiska przyrodniczego i kulturowego mających na celu uwrażliwienie uczniów w zakresie świadomości dziedzictwa kulturowego: szacunek dla zabytków, znalezisk archeologicznych etc.,

- dofinansowanie szkolnych konkursów wiedzy o dziedzictwie kulturowym i zasobach przyrodniczych powiatu,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami,
- ochrona zabytków, których właścicielem jest powiat legnicki; prace rewaloryzacyjno-konserwatorskie oraz podnoszenie standardu i funkcji użytkowych obiektów,
- wsparcie finansowe dla właścicieli zabytków na podstawie uchwały w sprawie określenia zasad i trybu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
- remont elewacji Szkoły Podstawowej Nr 1 w Prochowicach – środki własne oraz działania przewidziane w ramach działalności urzędu,
- rewitalizacja płyty Rynku z wykonaniem nowej nawierzchni oraz nasadzeń roślinności, elementów małej architektury oraz zmiany organizacji ruchu (wyłączenie z ruchu części Rynku) – środki własne oraz działania przewidziane w przyszłości, w ramach działalności urzędu,
- uwzględnienie różnych form ochrony dziedzictwa kulturowego w planach miejscowych i w wydawanych decyzjach,
- podejmowanie różnych form ochrony, rewaloryzacji oraz oznakowania stanowisk archeologicznych, uwzględnienie ich zachowania w decyzjach wydawanych przez urzędy,
- pozyskiwanie środków z funduszy pomocowych na przedsięwzięcia umożliwiające tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami, obsługą ruchu turystycznego, agroturystyki i ekoturystyki.

Strategia Rozwoju Powiatu Legnickiego na lata 2020-2030 jest w trakcie opracowywania. Uchwałą Nr 36/116/2019 Zarządu Powiatu Legnickiego z dnia 29 sierpnia 2019 r. powołano Kapitułę oraz Zespół Roboczy do spraw opracowania dokumentu.

3. Uwarunkowania wewnętrzne opieki nad zabytkami

3.1. Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024 a dokumenty programowe gminy

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024 zgodny jest z dokumentami gminnymi o charakterze strategicznym:

- *Strategię Rozwoju Gminy Prochowice na lata 2016-2024* przyjętą Uchwałą Nr XIX/112/2016 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 26 lutego 2016 r.,
- *Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy Prochowice na lata 2021-2030*, przyjętą Uchwałą Nr XXXI/161/2020 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 30 grudnia 2020 r., ostatnia zmiana Uchwałą Nr XL/203/2021 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 25 sierpnia 2021 r.,
- uchwałami budżetowymi,
- *Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021* przyjętym Uchwałą Nr XXV/154/2016 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 31 sierpnia 2016 r., zmienionym Uchwałą Nr XXXII/190/2017 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 31 stycznia 2017 r.,

jak również dokumentami wyznaczającymi kierunki polityki przestrzennej gminy, jakimi są:

- *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Prochowice* – zmiana dokumentu przyjęta Uchwałą Nr XL/206/2021 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 25 sierpnia 2021 roku,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2024

W tym głównym dokumencie strategicznym, służącym do realizacji zadań publicznych i ułatwiającym zarządzanie realizacją założonych celów, przedstawiona została diagnoza społeczno-gospodarcza oraz analiza strategiczna wprowadzająca cele i działania. Załącznikiem dokumentu jest lista zadań strategicznych.

W *Strategii* mocno uwypuklono znaczenie środowiska kulturowego i przyrodniczego dla rozwoju miasta i gminy Prochowice.

Wskazano obszary chronione przyrodniczo, zwrócono uwagę na istotną rolę, jaką pełnią nasadzenia i zieleń w obszarach zurbanizowanych, takie jak: parki, ogrody, zieleńce, promenady, cmentarze, zieleń przyuliczna. Część z tych obiektów jest również przedmiotem ochrony konserwatorskiej.

Obszerny rozdział dokumentu poświęcono walorom kulturowym i zabytkom gminy. Przyznano, że „miasto Prochowice przyciąga przede wszystkim zabytkami, szczególnie zamkiem z pięknym parkiem podworskim, dając możliwość połączenia rekreacji ze zwiedzaniem. Zamek wraz ze swoją infrastrukturą towarzyszącą, ze względu na walory turystyczne, wymaga ciągłej rewitalizacji i modernizacji. W celu uatrakcyjnienia oferty niezbędne jest stworzenie na jego terenie np. Ekomuzeum, które dzięki aktywnej współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi i partnerami publicznymi będzie miejscem wspierania tożsamości, historii i kultury Miasta i Gminy Prochowice”.

Sformułowana została wizja gminy: „Gmina Prochowice miejscem bezpiecznym i atrakcyjnym ekonomicznie i ekologicznie, budująca postawę partycypacyjną wśród swoich mieszkańców” oraz misja: „Władze Gminy Prochowice wraz z mieszkańcami tworzą przyjazną, bezpieczną przestrzeń otwartą na rozwój z poszanowaniem środowiska naturalnego, historii i kultury w oparciu o zasoby kapitału ludzkiego Gminy”.

Wyznaczono cele i zadania strategiczne rozwoju gminy (w tym istotne z punktu widzenia ochrony środowiska

kulturowego gminy i właściwego zarządzania nim).

I cel strategiczny: „Poprawa jakości życia i warunków gospodarowania na terenie gminy Prochowice” – oraz cele operacyjne, m.in.:

1. „Rewitalizacja oraz rozwój zasobów mieszkaniowych i przestrzeni publicznej”.

Uznano, że inwestycje w zasoby mieszkaniowe oraz prawidłowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej przyczynią się do podniesienia jakości życia mieszkańców, które to działania powinny opierać się nie tylko o sam proces inwestycyjny, ale również szeroki proces rewitalizacji, zwłaszcza obszarów zmarginalizowanych. W ramach rewitalizacji planuje się działania służące poprawie tkanki mieszkaniowej, budowie nowych mieszkań, a jednocześnie realizację działań związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych. Procesy te powinny być wspierane działaniami społecznymi, aktywizującymi mieszkańców tych terenów oraz prowadzącymi do likwidacji niekorzystnych czynników społecznych.

2. „Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy”.

Przyjęto wzmocnienie mających wpływ na rozwój turystyki zasobów gminy, a zwłaszcza zasobów przyrodniczych oraz istniejących obiektów historycznych. Rozwój turystyki rozumiany jest w strategii również w aspekcie ekonomicznym, jako pozwalający na podniesienie konkurencyjności obszarów gminnych. Uznano za ważne zapewnienie ścieżek rowerowych umożliwiających odkrywanie walorów turystycznych oraz zwiększenie miejsc noclegowych z infrastrukturą towarzyszącą. Wskazano za konieczne wspieranie tożsamości, historii i kultury miasta i gminy Prochowice (np. urządzenie w zamku Ekomuzeum). Podkreślono celowość projektów związanych ze zwiększeniem wykorzystania rzeki Odry, np. poprzez budowę przystani kajakowych. Podkreślono znaczenie dobrej promocji gminy, uwzględniającej jej walory kulturowe i turystyczne.

III cel strategiczny: „Zapewnienie spójności społecznej gminy” – oraz cele operacyjne, m.in.:

1. „Rozwój kapitału ludzkiego i propagowanie postaw partycypacyjnych w gminie”.

Przyjęto, że rozwój społeczeństwa obywatelskiego jest podstawą do prawidłowego i równomiernego rozwoju obszarów gminnych. Jednymi z działań, które można podjąć, są działania związane z poprawą jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Ma to umożliwić rozwój tożsamości społeczności, zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz dodatkowo wpłynąć na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej gminy. Wśród możliwych działań zaproponowano utworzenie planów w zakresie odnowy wsi zapewniających współpracę władz gminy z liderami lokalnymi oraz aktywizację organizacji pozarządowych w zakresie dostępu do realizacji zadań publicznych.

Wśród zadań strategicznych, przyjętych do realizacji w *Strategii* są takie, które bezpośrednio mają wpływ na poprawę stanu środowiska kulturowego gminy:

- rewitalizacja budynków mieszkalnych i przestrzeni publicznej w mieście Prochowice,
- przebudowa nawierzchni Rynku w Prochowicach wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- rewitalizacja zabytkowego parku w Prochowicach,
- realizacja projektów partnerskich z JST podkreślających walory turystyczne kulturowe regionu np. budowa przystani kajakowych na Odrze,
- utworzenie Ekomuzeum w zamku poprzez współpracę między organizacjami, stowarzyszeniami wspierającymi tożsamość, historię i kulturę miasta i gminy Prochowice.

Cele wskazane w strategii są przez gminę Prochowice realizowane.

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Prochowice na lata 2021-2030

W dokumencie m.in. zapisane są przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w latach obowiązującego programu. W obecnej perspektywie zaplanowano wydatki na sporządzanie miejscowych planów

zagospodarowania przestrzennego oraz opracowanie dokumentacji projektowej ścieżki rowerowej Ścinawa-Prochowice.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021 jest aktualnym dokumentem koordynującym proces rewitalizacji gminy, stanowi podstawę ubiegania się o środki finansowe na realizację zadań, które zostały w nim wpisane.

Zadania z zakresu ochrony zabytków, opieki nad zabytkami i szerzej – zachowania dziedzictwa kulturowego – stanowią element tego dokumentu (szczegółowe omówienie realizacji oraz zadań w rozdziale 4.2.1.).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Prochowice na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

W dokumencie tym, przyjętym Uchwałą Nr IX/43/2019 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 17 kwietnia 2019 r.) omówiono obszary chronione:

- pomniki przyrody – wszystkie w parku miejskim przy zamku w Prochowicach: platan klonolistny, 5 dębów szypułkowych, olsza czarna,
- rezerwat przyrody Brekinia w pobliżu wsi Mierzowice oraz rezerwat przyrody Łęg Korea położony we wschodniej części gminy Prochowice i w gminie Ścinawa,
- obszar Natura 2000 Dolina Odry występujący na obszarze gmin Prochowice i Wołów oraz obszar Natura 2000 Irysowy Zagon koło Gromadzynia,
- użytek ekologiczny Torfowisko Szczytniki w gminach Prochowice i Kunice oraz użytek ekologiczny Korytarz Ekologiczny Mierzowice.

Omówiono dotychczasowe działania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, w tym opracowanie inwentaryzacji przyrodniczej obszaru gminy – opublikowano mapę wraz z informacjami na temat zabytków i obszarów cennych przyrodniczo na terenie gminy. Wskazano na prowadzone od 2007 r. działania mające na celu rewaloryzację zabytkowego parku w Prochowicach, utworzenie Przyrodniczej Ścieżki Edukacyjnej w zabytkowym parku w Prochowicach oraz aplikacji służącej do poznawania informacji o przyrodzie parkowej.

W ramach przyjętego celu: „Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej gminy Prochowice” oraz kierunku interwencji: „Podejmowanie działań w zakresie edukacji ekologicznej, wzmocnienia wiedzy i dostępności zasobów i walorów przyrodniczych gminy Prochowice” przyjęto zadanie: „Budowa, modernizacja oraz pielęgnacja parków i terenów zieleni publicznej”.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Prochowice

W obowiązującym *Studium* ustalono następujące zasady ochrony środowiska kulturowego: wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej oraz ustalono zasady postępowania w ich obrębie w procesie zagospodarowania terenu oraz zapisano status ochronny obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa dolnośląskiego oraz ujętych w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Wyznaczone w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Prochowice* kierunki polityki przestrzennej wobec środowiska kulturowego realizują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z artykułem 22. *Ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami* projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania

zabudowy i zagospodarowania terenu (szczegółowe omówienie w rozdziale 3.2.2.).

Soleckie Strategie Rozwoju Wsi

Soleckie Strategie Rozwoju Wsi sporządzane są w celu przystąpienia do regionalnego programu *Odnowy Wsi Dolnośląskiej* koordynowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego.

Opracowania te zostały sporządzone dla wsi:

- Golanka Dolna – *Solecka Strategia Rozwoju Wsi Golanka Dolna na lata 2014-2024*,
- Lisowice – *Solecka Strategia Rozwoju Wsi Lisowice*,
- Mierzowice – *Solecka Strategia Rozwoju Wsi Mierzowice na lata 2014-2024*,
- Szczedrzykowice – *Solecka Strategia Rozwoju Wsi Szczedrzykowice*.

W strategiach uwzględniono zasoby kulturowe miejscowości, zarówno obiekty zabytkowe jak i dziedzictwo niematerialne, wynikające tradycji i historii ludności, która zasiedliła teren gminy po 1945 roku. Zasoby te uwzględniono w przeprowadzonych analizach SWOT, a następnie uwzględniono w formułowaniu planu i programu odnowy wsi. Zaplanowano zadania dotyczące promocji miejscowości z wykorzystaniem zasobu zabytkowego, szlaków, tradycji i historii. Dokumenty te powstają przy czynnym udziale mieszkańców, świadomych wartości środowiska kulturowego swoich miejscowości (omówienie wprowadzonych do strategii zadań w rozdziale 4.2.2.).

Raport o stanie Miasta i Gminy Prochowice

Zgodnie z *Ustawą z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych* (Dz. U. 2018 poz. 130 ze zm.) corocznie (do dnia 31 maja) Burmistrz Miasta i Gminy Prochowice przedstawia Radzie Miasta i Gminy raport o stanie gminy. Raport obejmuje podsumowanie działalności burmistrza w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii oraz uchwał rady miasta i gminy.

Jako ostatni sporządzony został *Raport o stanie Miasta i Gminy Prochowice w 2020 roku*. W raportach omawiane są działania i przedsięwzięcia gminy, również te uwzględniające ochronę środowiska kulturowego.

3.2. Ochrona zabytków miasta i gminy Prochowice – stan prawny

Wśród zabytków miasta i gminy Prochowice brak obiektów o randze światowej, wyróżnionych wpisem na listę światowego dziedzictwa UNESCO, jak i krajowej, wpisanych na Listę Skarbów Dziedzictwa. Brak również zabytków wpisanych na listę Pomników Historii. W obszarze gminy nie uchwalono parku kulturowego.

3.2.1. Rejestr zabytków

Rejestr zabytków dla miasta i gminy Prochowice prowadzi Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków we Wrocławiu. On też jest zobowiązany do gromadzenia dokumentacji w tym zakresie.

Rejestr zabytków prowadzony jest w formie odrębnych ksiąg dla zabytków: „A” – dla zabytków nieruchomych, „B” – dla zabytków ruchomych, „C” – dla zabytków archeologicznych.

Wojewódzki Konserwator Zabytków dokonuje wpisu w księdze, jeżeli decyzja o wpisie zabytku do rejestru stała się ostateczna. Przy wpisie zabytki otrzymują numer rejestru – numer kolejnej pozycji w księdze rejestru, pod którą wpisany jest zabytek.

Zgodnie z art. 9. *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku. Na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków informację o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej nieruchomości. Informację o wpisie do rejestru zabytku nieruchomego ogłasza się w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Zgodnie z art. 10. *Ustawy* do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę.

Zabytek ruchomy stanowiący dobro kultury, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 *Ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury* (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 1591), podlega z urzędu wpisowi do rejestru. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego informuje wojewódzkiego konserwatora zabytków o zaistnieniu podstaw do wpisu zabytku do rejestru, przekazując dane zabytku i dokumenty niezbędne do dokonania wpisu.

Od dnia wszczęcia postępowania w sprawie wpisu zabytku do rejestru do dnia, w którym decyzja w tej sprawie stanie się ostateczna, przy zabytku, którego dotyczy postępowanie, zabrania się prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i podejmowania innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku. Zakaz ten dotyczy także robót budowlanych objętych pozwoleniem na budowę albo zgłoszeniem, a także działań określonych w innej decyzji pozwalającej na ich prowadzenie. Przepisów tych nie stosuje się do zabytku służącego obronności i bezpieczeństwu państwa.

Do rejestru zabytków nie wpisuje się zabytków wpisanych na Listę Skarbów Dziedzictwa, do inwentarza muzeum lub wchodzących w skład narodowego zasobu bibliotecznego.

Tryb i sposób wydawania pozwoleń, w tym szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek i pozwolenie na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków określa *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych*

i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (tekst jednolity Dz. U. z 2021, poz. 81).

W obszarze miasta i gminy Prochowice:

- rejestr zabytków nieruchomych obejmuje układ urbanistyczny miasta z zespołem zamkowym w Prochowicach oraz 29 zespołów i obiektów (w tym 1 obiekt nieistniejący),
- rejestr zabytków ruchomych obejmuje 41 obiektów (7 decyzji o wpisie do rejestru zabytków),
- rejestr zabytków archeologicznych obejmuje 11 stanowisk oraz 1 wpisane do rejestru zabytków nieruchomych.

Rejestr zabytków nieruchomych

Do rejestru zabytków nieruchomych w obszarze miasta i gminy Prochowice wpisanych zostało łącznie 30 obiektów i zespołów obiektów.

W ramach realizacji zadań *Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2014-2017* Narodowy Instytut Dziedzictwa opracował *Raport o stanie zachowania zabytków nieruchomych w Polsce. Zabytki wpisane do rejestru zabytków (księgi rejestru A i C)*. Raport powstał w oparciu o całościowe dane dotyczące szeroko pojętego stanu zachowania zabytków nieruchomych, gromadzone w latach 2009–2017 podczas weryfikacji terenowej zabytków nieruchomych. Celem weryfikacji było określenie faktycznego stanu chronionych prawem obiektów nieruchomych, aktualizacja i uzupełnienie podstawowych danych o obiektach wpisanych do rejestru oraz uporządkowanie dokumentacji rejestru. Oprócz raportu krajowego powstały raporty o stanie zachowania zabytków w poszczególnych województwach, w tym *Raport o stanie zachowania zabytków nieruchomych w województwie dolnośląskim. Zabytki wpisane do rejestru zabytków (księgi rejestru A i C)*.

Na potrzeby weryfikacji zabytków architektury i budownictwa określono 7 grup weryfikacyjnych, do których zaliczono również obiekty zabytkowe z terenu miasta i gminy Prochowice:

- obiekty nieistniejące (1 obiekt w obszarze miasta i gminy Prochowice),
- obiekty przeniesione do skansenów (brak w obszarze miasta i gminy Prochowice),
- obiekty przeniesione/translokowane (brak w obszarze miasta i gminy Prochowice),
- obiekty niezidentyfikowane (brak w obszarze miasta i gminy Prochowice),
- obiekty o utraconych wartościach zabytkowych (brak w obszarze miasta i gminy Prochowice),
- obiekty szczególnie zagrożone, które nie utraciły wartości zabytkowych (1 obiekt w obszarze miasta i gminy Prochowice),
- obiekty proponowane do wpisu do rejestru zabytków (6 obiektów w obszarze miasta i gminy Prochowice).

Wśród zabytków miasta i gminy Prochowice wskazano 1 obiekt nieistniejący:

- Rogów Legnicki, dwór. Nr rej. 214 z 31.05.1950.

Wśród zabytków miasta i gminy Prochowice wskazano 1 obiekt szczególnie zagrożony, który nie utracił swoich wartości zabytkowych:

- Szczedrzykowice, park. Nr rej. A/3338/454/L z 17.07.1976.

Porządkowanie rejestru zabytków pozostaje poza kompetencjami władz samorządowych, wskazać należy jednak konieczność aktualizacji niektórych decyzji o wpisie do rejestru zabytków, zwłaszcza w zakresie jednoznacznego wskazania przedmiotu ochrony.

Wykaz decyzji wymagających uzupełnienia/poprawienia treści:

- Prochowice, ośrodek historyczny miasta wraz z terenem zamku – nr rej. A/2678/372 z 25.11.1956 r. (brak w archiwum WKZ oraz NID planu z oznaczonymi granicami). Decyzja wymaga wyjaśnienia zasięgu wpisu obszarowego,
- Prochowice, zamek – nr rej. A/3245/263 z 27.04.1951 r. (decyzja wymaga doprecyzowania – oznaczenia na mapie zasadniczej obiektów podlegających ochronie oraz granic ochrony konserwatorskiej),
- Prochowice, park – nr rej. A/3246/462/L z 17.07.1976 r. (z powodu braku załącznika graficznego – planu parku z oznaczonymi granicami ochrony konserwatorskiej - decyzja wymaga doprecyzowania w zakresie wyjaśnienia granic wpisu obszarowego),
- Prochowice, mury obronne – nr rej. A/2679/1478 z 17.01.1966 r. (decyzja wymaga doprecyzowania – oznaczenia na mapie zasadniczej obiektów podlegających ochronie),
- Lisowice, park – nr rej. A/3048/465/L z 17.07.1976 r. (z powodu braku załącznika graficznego – planu parku z oznaczonymi granicami ochrony konserwatorskiej – decyzja wymaga doprecyzowania w zakresie wyjaśnienia granic wpisu obszarowego),
- Rogów Legnicki, park – nr rej. A/3505/181 z 31.05.1950 (obiekt wpisany do rejestru zabytków dwiema decyzjami. Zgodnie z sentencją decyzji 181 z dnia 31.05.1950 r.: park przy dworze zabytkowym został wpisany do rejestru zabytków w granicach ogrodu – ta decyzja nie zawiera załącznika graficznego. Zgodnie z sentencją decyzji 452/L z dnia 17.07.1976 r.: do decyzji załączony jest plan parku określający granicę ochrony konserwatorskiej – brak załącznika graficznego w archiwum WKZ i NID. Wpis do rejestru zabytków wymaga zatem doprecyzowania w zakresie wyjaśnienia granic wpisu obszarowego),
- Szczedrzykowice, park – nr rej. A/3338/454/L z 17.07.1976 r. (z powodu braku załącznika graficznego – planu parku z oznaczonymi granicami ochrony konserwatorskiej – decyzja wymaga doprecyzowania w zakresie wyjaśnienia granic wpisu obszarowego).

Decyzje wymagające doprecyzowania – czy obiekt jest wpisany tylko w granicach murów obwodowych, czy wraz z otaczającą go działką, której numer podano w decyzji (użyte w dokumencie sformułowanie: „w granicach działki...”, można interpretować albo jako doprecyzowanie położenia budynku albo jako objęcie ochroną prawną całej działki).

- Prochowice, kościół cmentarny pw. Ducha Świętego,
- Prochowice, kamienica, ul. J. Kochanowskiego 24,
- Prochowice, kamienica, ul. Legnicka 28,
- Prochowice, spichlerz, ul. Legnicka 33,
- Prochowice, kamienica, Rynek 6,
- Prochowice, kamienica, Rynek 10,
- Prochowice, kamienica, Rynek 11,
- Prochowice, kamienica, Rynek 12,
- Prochowice, kamienica, Rynek 13,
- Prochowice, kamienica, Rynek 14,
- Kawice, rzymskokatolicki kościół parafialny pw. św. Wojciecha i Podwyższenia Krzyża Świętego,
- Lisowice, dwór, nr 21.

TABELA 1.

Miasto i gmina Prochowice. Wykaz zabytków nieruchomych. Rejestr zabytków województwa dolnośląskiego (A). Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu (<https://wosoz.ibip.wroc.pl/public/?id=92695>, dostęp: 22.03.2021 r.). Zabytki nieruchome (poza archeologicznymi) ze wskazaniem własności.

WŁASNOŚĆ	LICZBA ZABYTEKÓW
Skarb Państwa	0
Własność gminna	4 oraz nieistniejący dwór w Rogowie Legnickim
Współwłasność gminy Prochowice	10 (w tym ośrodek miasta Prochowice)
Własność prywatna	8
Własność związków wyznaniowych	7

TABELA 2.

Miasto i gmina Prochowice. Wykaz zabytków nieruchomych. Rejestr zabytków województwa dolnośląskiego (A).

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu (<https://wosoz.ibip.wroc.pl/public/?id=92695>, dostęp: 22.03.2021 r.).

L.P.	MIEJSCOWOŚĆ	OBSZAR/OBIEKT/ ZESPÓŁ	DATOWANIE	ULICA	NR	NUMER REJESTRU ZABYTEKÓW/ UWAGI O ZAKRESIE OCHRONY KONSERWA- TORSKIEJ	DATA DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU ZABYTEKÓW	WŁASNOŚĆ
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.	Prochowice	Ośrodek historyczny miasta wraz z terenem zamku	Prochowice jako osada służebna grodu wzmiankowana w 1217 r.; prawa miejskie miasto uzyskało w 1280 lub w 1293 r., potwierdzone w 1374 r.			A/2678/372 Zgodnie z sentencją decyzji: „ośrodek historyczny miasta Prochowice wraz z terenem zamku oznaczony na załączonym planie”. Brak w archiwum WKZ oraz NID planu z oznaczonymi granicami	25.11.1956 r.	Własność mieszana, w tym teren Gminy Prochowice
2.	Prochowice	Rzymskokatolicki kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela	1845-1847 r., ok. 1920 r.	ul. Legnicka	42	A/2338/529/L	14.04.1981 r.	Parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Prochowicach
3.	Prochowice	Rzymskokatolicki kościół pomocniczy pw. św. Andrzeja	1424-1426, po 1860 r.	ul. Legnicka	25a	A/2339/1477	17.01.1966 r.	Parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Prochowicach

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
4.	Prochowice	Kościół cmentarny pw. Ducha Świętego	l. 1824-1826, lata 90. XX w.	ul. Wrocławska		A/2340/813/L Zgodnie z sentencją decyzji: w granicach działki 215	28.12.1988 r.	Gmina Prochowice
5.	Prochowice	Zamek rycerski, później książęcy: – stary zamek („dom gotycki”), – nowy zamek, – wieża, – budynek bramy południowej, – relikty pawilonu wschodniego, – most przed bramą południową zamku, – fortyfikacje bastionowe zamku	XIII/XIV w., XVI w., XVI/XVII w.(?), 2. ćw. XIX, XIX/XX, pocz. XX w.	ul. Zamkowa	2	A/3245/263	27.04.1951 r.	Własność prywatna
6.	Prochowice	Park zamkowy	zał. 2. poł. XVIII w., przekształcony ok. poł. XIX w. oraz w l. 20.-30. XX w.	ul. Zamkowa	2	A/3246/462/L Zgodnie z sentencją decyzji: park znajdujący się przy zamku z XIII/XIV w. w Prochowicach. Do decyzji załączony jest plan parku określający granicę ochrony konserwatorskiej.	17.07.1976 r.	Współwłasność - teren Gminy Prochowice oraz teren prywatny (część wokół zamku do granicy wału ziemnego)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
7.	Prochowice	Mury miejskie	pocz. XV w.	po między ul. Zamkową a ul. Garbarską		A/2679/1478 Zgodnie z sentencją decyzji: mury miejskie (fragmenty)	17.01.1966 r.	Własność mieszana, w tym teren Gminy Prochowice
8.	Prochowice	Ratusz	1. poł. XV w., 1771 r., 1. 30. XX w.	Rynek	1	A/3250/589/L	14.04.1981 r.	Gmina Prochowice
9.	Prochowice	Elewacja północna i wschodnia budynku administracyjnego dawnego Zakładu Garbarskiego – (tj. ściany zewnętrzne o grubości murów z wystrojem architektonicznym)	1901 r.	ul. Jana Kochanowskiego	8a	A/6106 Zgodnie z sentencją decyzji: obiekt położony na działce nr 75/2, AM-3, obręb 0002.	11.02.2020 r.	Własność prywatna Własność spółki z o.o.
10.	Prochowice	Kamienica	ok. 1910 r.	ul. Jana Kochanowskiego	24	A/3247/820/L Zgodnie z sentencją decyzji: w granicach działki nr 65	28.12.1988 r.	Współwłasność – częściowo własność Gminy Prochowice oraz własność prywatna
11.	Prochowice	Dom mieszkalny	1. poł. XVIII w., k. XIX w.	ul. Legnicka	28	A/3248/822/L Zgodnie z sentencją decyzji: w granicach działki nr 106	28.12.1988 r.	Współwłasność – częściowo własność Gminy Prochowice oraz własność prywatna
12.	Prochowice	Spichlerz w zespole młyna zbożowego	1902 r.	ul. Legnicka	33	A/3249/821/L Zgodnie z sentencją decyzji: w granicach działki nr 48	28.12.1988 r.	Własność prywatna

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
13.	Prochowice	Kamienica	1. poł. XIX w., 4 ćw. XIX w.	Rynek	6	3251/819/L Zgodnie z sentencją decyzji: w granicach działki nr 127	28.12.1988 r.	Współwłasność – częściowo własność Gminy Prochowice oraz własność prywatna
14.	Prochowice	Kamienica	1. poł. XIX w., 4. ćw. XIX w.	Rynek	10	A/3252/818/L Zgodnie z sentencją decyzji: w granicach działki nr 125	28.12.1988 r.	Współwłasność – częściowo własność Gminy Prochowice oraz własność prywatna
15.	Prochowice	Kamienica	4. ćw. XIX w.	Rynek	11	A/3255/816/L Zgodnie z sentencją decyzji: w granicach działki nr 125	28.12.1988 r.	Współwłasność – częściowo własność Gminy Prochowice oraz własność prywatna
16.	Prochowice	Kamienica	2. poł. XVIII w., 4. ćw. XIX w.	Rynek	12	A/3256/817/L Zgodnie z sentencją decyzji: w granicach działki nr 120	28.12.1988 r.	Współwłasność – częściowo własność Gminy Prochowice oraz własność prywatna
17.	Prochowice	Kamienica	2. poł. XVIII w., 4. ćw. XIX w.	Rynek	13	A/3254/815/L Zgodnie z sentencją decyzji: w granicach działki nr 120	28.12.1988 r.	Współwłasność – częściowo własność Gminy Prochowice oraz własność prywatna

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
18.	Prochowice	Kamienica	2. poł. XVIII w.(?), 4. ćw. XIX w.	Rynek	14	A/3253/814/L Zgodnie z sentencją decyzji: w granicach działki nr 120	28.12.1988 r.	Własność prywatna
19.	Prochowice	Kamienica	XVI w. (?), 2. poł. XVIII w., 4. ćw. XIX w., 1. 30. XX w.	Rynek	29	A/3257/714	31.07.1960 r.	Własność prywatna
20.	Golanka Dolna	Rzymskokatolicki kościół filialny pw. Matki Boskiej Królowej Polski	XV w., 1755 r., remonty 1959 r., 1970 r., 1985 r.			A/1621/929	31.08.1961 r.	Parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Prochowicach
21.	Kawice	Rzymskokatolicki kościół parafialny pw. św. Wojciecha i Podwyższenia Krzyża Świętego	1829 r., 1974 r.			A/1969/792/L Zgodnie z sentencją decyzji: w granicach działki nr 378	28.12.1987 r.	Parafia pw. św. Wojciecha i Podwyższenia Krzyża Świętego
22.	Kwiatkowice	Rzymskokatolicki kościół filialny pw. św. Jadwigi	1714 r., pocz. XIX w., l. 1964- 1965, 1989 r.			A/1290/931	31.08.1961 r.	Parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Prochowicach
23.	Lisowice	Rzymskokatolicki kościół filialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny	1855 r., 1930 r.			A/6136 Zgodnie z sentencją decyzji: obiekt położony na działce nr 598 AM-2, obr. 0007 Lisowice	25.04.2019 r.	Parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Prochowicach
24.	Lisowice	Dwór	4. ćw. XIX w.		21	A/3047/988/L Zgodnie z sentencją decyzji: w granicach działki nr 2/65 (zmiana numeru działki decyzją WKZ-5340/2311/95 z dnia 22.12.1995 r.)	21.10.1993 r.	Własność prywatna

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
25.	Lisowice	Park krajobrazowy w zespole dworskim	XIX w.		21	A/3048/465/L Zgodnie z sentencją decyzji: do decyzji załączony jest plan parku określający granicę ochrony konserwatorskiej (brak załącznika graficznego)	17.07.1976 r.	Własność prywatna
26.	Mierzowice	Cmentarz przykościelny	XVI w.			A/2227/859/L Zgodnie z sentencją decyzji: w granicach działki nr 321/2	16.02.1990 r.	Parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Prochowicach
27.	Rogów Legnicki	Dwór (obiekt nie istnieje, nie figuruje w wykazie WUOZ)				214	31.05.1950 r.	Teren Gminy Prochowice
28.	Rogów Legnicki	Park dworski	po 1816 r.			A/3505/181 Zgodnie z sentencją decyzji 181 z dnia 31.05.1950 r.: park przy dworze zabytkowym w granicach ogrodzenia. Park w Rogowie Legnickim wpisany został do rejestru drugą decyzją: 452/L z dnia 17.07.1976 r. Zgodnie z sentencją decyzji: do decyzji załączony jest plan	31.05.1950	Teren Gminy Prochowice

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
						parku określający granicę ochrony konserwatorskiej (brak załącznika graficznego)		
29.	Szczedrzykowice	Pałac	1885 r., odbudowa dachu po 2013 r.		24	A/3337/729/L	26.06.1986 r.	Własność prywatna
30.	Szczedrzykowice	Park krajobrazowy w zespole pałacowym	k. XIX w.		24	A/3338/454/L Zgodnie z sentencją decyzji: do decyzji załączony jest plan parku określający granicę ochrony konserwatorskiej (brak załącznika graficznego)	17.07.1976 r.	Własność prywatna

Rejestr zabytków ruchomych

Dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej wpisane do rejestru zabytków ruchomych na obszarze miasta i gminy Prochowice są w większości przedmiotami stanowiącymi wystrój i wyposażenie świątyń (własność parafii). Mniej liczne są elementy wystroju i wyposażenia obiektów świeckich – w obszarze gminy jedynie są to elementy zamku w Prochowicach (własność prywatna).

Do rejestru zabytków ruchomych województwa dolnośląskiego zostały wpisane elementy wystroju i wyposażenia zabytkowych kościołów w Prochowicach, Golance Dolnej, Kawicach i Lisowicach, łącznie 41 obiektów (7 decyzji o wpisie do rejestru zabytków).

Ze względu na zagrożenie kradzieżą czy uszkodzeniem, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu nie publikuje wykazu zabytków ruchomych. Zasadą też jest nie ujawnianie miejsc przechowywania kolekcji prywatnych.

TABELA 3

Miasto i gmina Prochowice. Wykaz zabytków ruchomych. Rejestr zabytków województwa dolnośląskiego (B).
Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu. Stan na 22.03.2021 r.

L.P.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT ZABYTKOWY	NUMER I DATA DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU ZABYTKÓW
1.	2.	3.	4.
1.	Prochowice	Elementy wyposażenia kościoła parafialnego pw. św. Jana Chrzciciela	B/2365/1-8 z dnia 19.11.2013 r.
2.	Prochowice	Elementy wyposażenia kościoła cmentarnego pw. Ducha Świętego na terenie cmentarza komunalnego, ul. Wrocławska	B/2469/1-5 z dnia 21.10.2015 r.
3.	Prochowice	Elementy architektoniczno-rzeźbiarskie wystroju zamku	B/2297/1-4 z dnia 10.07.2013 r.
4.	Golanka Dolna	Dzwon na wieży kościoła filialnego pw. Matki Bożej Królowej Polski	B/2367 z dnia 19.11.2013 r.
5.	Kawice	Elementy wyposażenia kościoła parafialnego pw. św. Wojciecha i Podwyższenia Krzyża Św.	42/B/00/1-11 z dnia 10.01.2001 r.
6.	Lisowice	Elementy wyposażenia kościoła filialnego pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny (10 obiektów)	661/123 z dnia 24.09.1992 r.
7.	Lisowice	Elementy wyposażenia kościoła filialnego pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny	B/2366/1-2 z dnia 19.11.2013 r.

Rejestr zabytków archeologicznych

Do rejestru zabytków archeologicznych (C) w granicach administracyjnych gminy Prochowice zostało wpisanych 11 stanowisk związanych z kulturą łużycką, okresem wpływów rzymskich i średniowieczem. Są to obiekty osadnicze i cmentarzyska. Jedno stanowisko - zamek w Prochowicach, w AZP obiekt o nieokreślonej funkcji wpisano do rejestru zabytków nieruchomych A. Wpisów dokonano w latach 60., 70. i 90. XX wieku. W latach 80. XX wieku przenieumerowano decyzje (numery w nawiasie), w latach 90. XX w. zapisy większości decyzji zmieniono w księdze rejestru bez aktualizacji decyzji, określając m.in. zakres ochrony i obowiązujące wówczas dane własnościowe: Golanka Dolna – 804/Arch, Lisowice – 378/Arch, Lisowice – 486/Arch, Lisowice – 487/Arch, Lisowice – 717/Arch, Prochowice – 482/Arch, Prochowice – 483/Arch, Prochowice – 484/Arch. Po roku 2000 dokonano kolejnej zmiany numerów decyzji. W 2012 r. w ramach programu weryfikacji rejestru zabytków realizowanego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa, decyzje o wpisie do

rejestr zabytków zostały poddane tzw. ocenie formalnej połączonej z lustracją terenową stanowisk. Stwierdzono, że decyzje wymagają aktualizacji przede wszystkim w zakresie danych własnościowych. Instytucją odpowiedzialną za przeprowadzenie odpowiednich procedur aktualizacyjnych jest Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków. Postępowanie może być wszczęte z urzędu lub na wniosek właściciela obiektu. Większość terenów, na których są zlokalizowane stanowiska wpisane do rejestru zabytków należy do prywatnych właścicieli. Niektóre działki są własnością Lasów Państwowych lub Gminy Prochowice. Żadne ze stanowisk nie leży na gruntach należących wyłącznie do gminy Prochowice.

TABELA 4

Miasto i gmina Prochowice. Wykaz zabytków archeologicznych. Rejestr zabytków województwa dolnośląskiego (C). Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu. Stan na 22.03.2021 r.

L.P.	OBIEKT ZABYTKOWY	CZAS POWSTANIA	NUMER I DATA DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU ZABYTKÓW	WŁASNOŚĆ	UWAGI O ZAKRESIE OCHRONY KONSERWATORSKIEJ ORAZ O SPOSOBIE UŻYTKOWANIA
1.	2.	3.	4.	5.	6.
GOLANKA DOLNA					
1.	Ślad osadnictwa Osada 7/153/76-22	Pradzieje Okres wpływów rzymskich późny, kultura przeworska	(141/85) 295/804/Arch/ 1975 z 7.05.1975	626/3	*
LISOWICE					
2	Cmentarzysko ciałopalne Osada 48/130/76-22, dawniej st. 1	Epoka brązu, kultura łużycka Epoka brązu, kultura łużycka	(59/85) 296/378/Arch/ 1968 z 20.05.1968	858/96	*
3	Cmentarzysko ciałopalne 2/137/76-22 (dawniej 53/137), pierwotnie st. 2	IV-V okres epoki brązu – okres halsztacki, kultura łużycka	(60/85) 297/379/Arch/ 1968 z 20.05.1968	853/92	*
4	Osada Osada Osada Cmentarzysko ciałopalne Osada Ślad osadnictwa 6/116/76-22	Neolit Kultura łużycka Epoka brązu, kultura łużycka Epoka brązu, kultura łużycka Okres wpływów rzymskich, kultura przeworska Późne średniowiecze	(86/85) 298/486/Arch/ 1970 z 2.02.1970	215/3, 216, 217/11, 226/1, 227/1, 228, 234/3, 234/5	*

1.	2.	3.	4.	5.	6.
5	Ślad osadnictwa Osada Osada 7/119/76-22	Neolit Pradzieje Wczesne średniowiecze	(106/85) 299/717/Arch/ 1974 z 21.02.1974	738, 124, 762	*
6	Osada Osada Osada Ślad osadnictwa 9/96/76-22	Neolit Okres wpływów rzymskich, faza B2, kultura przeworska Wczesne średniowiecze Późne średniowiecze	(87/85) 300/487/Arch/ 1970 z 2.02.1970	755/2	*
PROCHOWICE					
7	Ślad osadnictwa Osada Osada 1/3/76-22	Neolit Epoka brązu, kultura łużycka Okres wpływów rzymskich, kultura przeworska	(82/85) 301/482/Arch/ 1970 z 30.01.1970	67/3, 68/4, 69/6, obręb 1	*
8	Osada Ślad osadnictwa Osada 3/45/76-22	Okres wpływów rzymskich Wczesne średniowiecze Średniowiecze	(83/85) 302/483/Arch/ 1970 z 30.01.1970	59/17, 59/16, 59/14, 59/15, 57/1, 58/4, 58/3, 58/8, 52, 53, obręb 4	*
9	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa 4/9/76-22	Neolit Późne średniowiecze	(84/85) 303/484/Arch/ 1970 z 30.01.1970	446/6, 453/1, 469/9, 469/10, 469/11, 469/7, 453/2, 460/12, 469/13, 469/2, obręb 3	*
10	Osada Ślad osadnictwa Osada 5/49/76-22	Kultura łużycka Okres wpływów rzymskich? Średniowiecze	(85/85) 304/485/Arch/ 1970 z 30.01.1970	38/1, 38/2, 58, 57, 56, 37, 55/3, 36, 55/4, 55/2, obręb 3	*
11	Zamek 11/52/76-22 w AZP opisane jako stanowisko o nieokreślonej funkcji na terenie zamku	Średniowiecze	A/3245/263 z 27.04.1951 (rejestr zabytków architektury)	69/2, obręb 2	*
12	Osada 20/20/76-22	Okres lateński – okres wpływów rzymskich późny, kultura przeworska	305/A-246/1992 z 11.05.1992	244/3, 244/5, obręb 4	*

*Zasięgi stanowisk uznaje się za hipotetyczne, co oznacza, że zostały wstępnie określone na podstawie rozrzu tu materiału zabytkowego na powierzchni. Nie można wykluczyć, że ich rzeczywiste zasięgi (pod powierzchnią gruntu) są inne. Zasięgi niektórych stanowisk nie zostały określone w decyzjach o wpisie do rejestru. Próbowano je doprecyzować w księdze rejestru bez przeprowadzenia badań weryfikacyjnych.

3.2.2. System ochrony krajobrazu kulturowego gminy w dokumentach prawa miejscowego

Główne cele, zasady i zadania polityki przestrzennej gminy, jak również instrumenty jej realizacji wobec środowiska kulturowego wyznacza dokument, jakim jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Zgodnie z art. 19. *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W studium oraz w planach miejscowych uwzględnia się ponadto ustalenia gminnego programu opieki nad zabytkami.

Projekty i zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

Zgodnie z *Ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy określa się obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego określa się obowiązkowo zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej.

Dla obszaru gminy obowiązuje *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Prochowice* – zmiana dokumentu przyjęta została Uchwałą Nr XL/206/2021 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 25 sierpnia 2021 roku.

Ustalenia ochrony środowiska kulturowego zdefiniowane w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Prochowice* i wprowadzone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z art. 7. *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* są obok rejestru zabytków jedną z ustawowych form ochrony zabytków.

Miejscowości miasta i gminy Prochowice posiadają pełne pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Treść uchwał oraz warstwa planistyczna dostępne są na oficjalnej stronie Urzędu Miasta i Gminy Prochowice (http://bip.prochowice2.mserwer.pl/content.php?cms_id=32|m=37).

TABELA 5.

Miasto i gmina Prochowice. Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Stan na 06.04.2021 r. Źródło: Urząd Miasta i Gminy Prochowice.

L.P.	NAZWA MPZP	UCHWAŁA RADY MIASTA I GMINY PROCHOWICE	DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
1.	2.	3.	4.
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Prochowice (granice administracyjne miasta Prochowice)	XII/53/2003 z dnia 27 listopada 2003 r.	Nr 11, poz. 240 z dnia 20 stycznia 2004 r.
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Prochowice (granice administracyjne miasta Prochowice)	XII/54/2003 z dnia 27 listopada 2003 r.	Nr 11, poz. 241 z dnia 20 stycznia 2004 r.
3.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Prochowice (granice administracyjne miasta Prochowice)	XLII/238/06 z dnia 24 października 2006 r.	Nr 2, poz. 12 z dnia 5 stycznia 2007 r.
4.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Prochowice (granice administracyjne gminy Prochowice)	XLII/239/06 z dnia 24 października 2006 r.	Nr 2, poz. 13 z dnia 5 stycznia 2007 r.
5.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie wsi Motyczyn – droga powiatowa nr 2184 D (teren leśny w obrębie wsi Motyczyn – działka nr 223/260)	XLVII/243/06 z dnia 24 października 2006 r.	Nr 254, poz. 3794 z dnia 5 grudnia 2006 r.
6.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Prochowice - budowa gazociągu wysokiego ciśnienia (teren leśny w granicach miasta Prochowice – działka nr 72/96, obręb 1)	III/12/2006 z dnia 28 grudnia 2006 r.	Nr 35, poz. 311 z dnia 8 lutego 2007 r.
7.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Prochowice - budowa gazociągu wysokiego ciśnienia, przebudowa odcinka linii kolejowej E-30 (tereny leśne w gminie Prochowice na działkach : Cichobórz – 655/269; Kawice – 469, 685/1, 685/2, 993/281, 678/1, 685/1, 726/1 i 726/2; Kwiatkowice – 314/268; Lisowice – 858/96 i 889/100)	III/13/2006 z dnia 28 grudnia 2006 r.	Nr 35, poz. 312 z dnia 8 lutego 2007 r.

1.	2.	3.	4.
8.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu małej elektrowni wodnej w obrębach Lisowice i Prochowice w gminie Prochowice (działki w obrębie Lisowice : 90/4cz., 90/5, 111/5cz., 111/6, 111/7, 112/2cz., 112/3, 112/4, 121/8cz., 121/9, 121/10, 121/11cz., 121/12, 121/13cz., 122/6cz., 122/7, 122/8, 122/9cz., 123/5cz. Część działki nr 3/2 w obrębie 2 miasta Prochowice)	XLV/215/2009 z dnia 30 listopada 2009 r.	Nr 15, poz. 229 z dnia 27 stycznia 2010 r.
9.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów w obrębie 4 miasta Prochowice (obszary I – V w granicach obrębu 4 miasta Prochowice)	VIII/42/2011 z dnia 27 kwietnia 2011 r.	Nr 137, poz. 2256 z dnia 29 czerwca 2011 r.
10.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszarów w obrębie Kwiatkowice w gminie Prochowice (obszary I – V w obrębie wsi Kwiatkowice)	X/67/2011 z dnia 27 czerwca 2011 r.	Nr 184, poz. 3128 z dnia 5 września 2011 r.
11.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów w obrębach 1, 2 i 3 miasta Prochowice (obszary I-VIII w granicach obrębów nr 1, 2 i 3 miasta Prochowice)	XXXIII/196/2013 z dnia 27 lutego 2013 r.	poz. 3564 z dnia 7 czerwca 2013 r.
12.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów w obrębie wsi Lisowice w gminie Prochowice (obszary I-VII w granicach obrębu wsi Lisowice)	XXXIII/197/2013 z dnia 27 lutego 2013 r.	poz. 3565 z dnia 7 czerwca 2013 r.
13.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta i gminy Prochowice (tereny w obrębie: Cichobórz, Dąbie, Golanka Dolna, Gromadzyń, Kawice, Kwiatkowice, Lisowice, Mierzowice, Motoczyn, Rogów Legnicki, obręb 4 miasta Prochowice)	XXXIII/198/2013 z dnia 27 lutego 2013 r.	poz. 3335 z dnia 24 maja 2013 r.
14.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru w obrębie wsi Kwiatkowice w gminie Prochowice (obszar w obrębie wsi Kwiatkowice)	XXXV/210/2013 z dnia 23 kwietnia 2013 r.	poz. 3838 z dnia 21 czerwca 2013 r.
15.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów w obrębie wsi Kawice w gminie Prochowice (obszary nr I, II, III, VI, VII, IX, X w obrębie wsi Kawice)	XXXV/211/2013 z dnia 23 kwietnia 2013 r.	poz. 3839 z dnia 21 czerwca 2013 r.

1.	2.	3.	4.
16.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów w obrębie 4 miasta Prochowice (obszary w obrębie 4 miasta Prochowice)	XLIV/249/2013 z dnia 28 listopada 2013 r.	poz. 6551 z dnia 20 grudnia 2013 r.
17.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru w obrębie 2 miasta Prochowice (obszar 2 w obrębie miasta Prochowice – targowisko)	IX/50/2015 z dnia 27 maja 2015 r.	poz. 2562 z dnia 10 czerwca 2015 r.
18.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru w obrębie 4 miasta Prochowice (obszar 4 w obrębie miasta Prochowice – fotowoltaika)	IX/51/2015 z dnia 27 maja 2015 r.	poz. 2563 z dnia 10 czerwca 2015 r.
19.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów w obrębie wsi Mierzowice w gminie Prochowice (obszary w obrębie wsi Mierzowice)	XIII/63/2015 z dnia 30 września 2015 r.	poz. 4171 z dnia 12 października 2015 r.
20.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów w obrębie wsi Rogów Legnicki w gminie Prochowice (obszary w obrębie wsi Rogów Legnicki)	XIII/64/2015 z dnia 30 września 2015 r.	poz. 4172 z dnia 12 października 2015 r.
21.	Uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Prochowice (ścieżka rowerowa) (teren działek nr 23, 26, 51 obr. 1 miasta Prochowice)	XXXI/187/2017 z dnia 25 stycznia 2017 r.	poz. 553 z dnia 3 lutego 2017 r.
22.	Uchwała w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Prochowice (ścieżka rowerowa) (teren działek nr 13, 525, 711 i 629 w obr. Lisowice, 51, 160, 389 i 429 w obr. Mierzowice oraz 95 i 96 w obr. Gromadzyń)	XXXI/188/2017 z dnia 25 stycznia 2017 r.	poz. 554 z dnia 3 lutego 2017 r.
23.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów w obrębie wsi Szczedrzykowice w gminie Prochowice (obszary w obrębie wsi Szczedrzykowice)	XXXIX/231/2017 z dnia 30 sierpnia 2017 r.	poz. 3759 z dnia 11 września 2017 r.
24.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów w obrębie wsi Gromadzyń w gminie Prochowice (obszary w obrębie wsi Gromadzyń)	XXXVI/216/2017 z dnia 31 maja 2017 r.	poz. 4331 z dnia 23 października 2017 r.
25.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów w obrębie wsi Cichobórz w gminie Prochowice (obszary w obrębie wsi Cichobórz)	XXXVI/217/2017 z dnia 31 maja 2017 r.	poz. 4332 z dnia 23 października 2017 r.

1.	2.	3.	4.
26.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów w obrębie wsi Szczedrzykowice Stacja w gminie Prochowice (obszary w obrębie wsi Szczedrzykowice Stacja)	XL/236/2017 z dnia 27 września 2017 r.	poz. 1566 z dnia 29 marca 2018 r.
27.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów w obrębie wsi Dąbie w gminie Prochowice (obszary w obrębie wsi Dąbie)	XL/237/2017 z dnia 27 września 2017 r.	poz. 1567 z dnia 29 marca 2018 r.
28.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów w obrębie wsi Motyczyn w gminie Prochowice (obszary w obrębie wsi Motyczyn)	XL/238/2017 z dnia 27 września 2017 r.	poz. 1568 z dnia 29 marca 2018 r.
29.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów w obrębie wsi Golanka Dolna w gminie Prochowice (Obszary w obrębie wsi Golanka Dolna)	XLIII/263/2017 z dnia 29 listopada 2017 r.	poz. 2610 z dnia 16 maja 2018 r.
30.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru w obrębie wsi Kwiatkowice w gminie Prochowice (obszar w obrębie wsi Kwiatkowice)	III/22/2018 z dnia 28 grudnia 2018 r.	poz. 3854 z dnia 17 czerwca 2019 r.

3.2.3. Gminna Ewidencja Zabytków Miasta i Gminy Prochowice

Zgodnie z art. 21. *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Obowiązek prowadzenia wojewódzkiej ewidencji zabytków (nieruchomych, archeologicznych i ruchomych) spoczywa na Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków. Ewidencja ta ma być prowadzona w formie kart ewidencyjnych zabytków.

Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.

Zgodnie z art. 21. pkt 4. i 5. *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy prowadzi wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

Gminna ewidencja zabytków nie stanowi ustawowej formy ochrony zabytków. Jest zbiorem dokumentacji założonej dla obiektów cennych z uwagi na wartości zabytkowe.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa, jakie zabytki winny być ujęte w gminnej ewidencji zabytków:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków,

- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Obiekty, zespoły i założenia urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*.

Zgodnie z art. 19. pkt 1. *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia, parków kulturowych oraz innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków – decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzje o warunkach zabudowy wydawane są po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, zgodnie z pkt 2. ust. 4. art. 53. oraz artykułem 60. *Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*; pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje organ administracji architektoniczno-budowlanej w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków zgodnie z ust. 3. art. 39. *Ustawy – Prawo budowlane*.

Zakres merytoryczny wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków określa *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem* (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 56) zmienione *Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 września 2019 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem* (Dz. U. z 2019 r., poz. 1886). Tekst jednolity rozporządzenia: Dz. U. z 2021 r., poz. 56.

Zgodnie z punktem 2. paragrafu 2. rozporządzenia z dnia 10 września 2019 r. dotychczas wykonane karty ewidencyjne zabytku stają się kartami ewidencyjnymi zabytku w rozumieniu obowiązujących przepisów.

Przez ustawodawcę zostały określone wzory kart ewidencji krajowej i wojewódzkiej oraz kart adresowych gminnej ewidencji zabytków. Określono ponadto dane, jakie powinny być ujęte w kartach zarówno ewidencyjnych, jak i adresowych. Według nowego wzoru karta adresowa gminnej ewidencji zabytków obejmuje rubryki:

- nazwa zabytku,
- czas powstania,
- miejscowość,
- adres,
- przynależność administracyjna,
- formy ochrony,
- fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym,
- historia, opis i wartości,
- stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji,
- wykonanie karty,

— zatwierdzenie karty.

Paragraf 18. rozporządzenia z dnia 10 września 2019 r. wprowadził nowe, szczegółowe procedury dotyczące prowadzenia gminnej ewidencji zabytków:

Paragraf 18 otrzymał brzmienie:

„§ 18. 1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) włącza kartę adresową zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków lub znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków do gminnej ewidencji zabytków po zweryfikowaniu, że dane zawarte w karcie adresowej są wyczerpujące i zgodne z danymi zawartymi odpowiednio w decyzji o wpisie zabytku do rejestru lub w karcie ewidencyjnej zabytku.

2. W przypadku zabytku nieruchomego innego niż zabytki określone w ust. 1 wójt (burmistrz, prezydent miasta) włącza kartę adresową tego zabytku do gminnej ewidencji zabytków po osiągnięciu porozumienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków co do zasadności ujęcia tego zabytku w gminnej ewidencji zabytków oraz najpilniejszych postulatów konserwatorskich.

po § 18 dodano § 18a–18c w brzmieniu:

§ 18a. 1. W przypadku stwierdzenia konieczności zastąpienia niezgodnych ze stanem faktycznym lub prawnym danych zawartych w karcie adresowej zabytku włączonej do gminnej ewidencji zabytków odpowiednimi danymi zgodnymi ze stanem faktycznym lub prawnym, ujawnienia nowych danych lub usunięcia błędnych danych wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza nową kartę adresową zabytku zawierającą dane zgodne ze stanem faktycznym i prawnym.

2. Pierwotną kartę adresową zabytku pozostawia się w gminnej ewidencji zabytków, łącząc ją trwale z nową kartą adresową zabytku.

§ 18b. 1. O zamiarze włączenia karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków, o włączeniu tej karty, o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku, o zamiarze wyłączenia karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków lub o wyłączeniu tej karty wójt (burmistrz, prezydent miasta) zawiadamia niezwłocznie właściciela lub posiadacza zabytku albo nieruchomości, która przestała być zabytkiem.

2. Zawiadomienia o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku będącego historycznym układem urbanistycznym lub ruralistycznym, historycznym zespołem budowlanym, terenem, na którym znajduje się znaczna ilość zabytków archeologicznych, lub nieruchomością o niuregulowanym stanie prawnym do gminnej ewidencji zabytków, o włączeniu tej karty, o sporządzeniu nowej karty adresowej takiego zabytku, o zamiarze wyłączenia karty adresowej takiego zabytku z gminnej ewidencji zabytków lub o wyłączeniu tej karty dokonuje się w drodze obwieszczenia umieszczonego na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej.

3. Zawiadomienie o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku, o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku albo o zamiarze wyłączenia karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków umieszcza się na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej do czasu zamieszczenia informacji odpowiednio o włączeniu karty adresowej zabytku, o włączeniu nowej karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków albo o wyłączeniu karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków.

4. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków, o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku albo o zamiarze wyłączenia karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków zawiadamia właściciela lub posiadacza zabytku albo nieruchomości lub rzeczy ruchomej, która przestała być zabytkiem, na co najmniej 14 dni przed planowanym terminem włączenia karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków albo wyłączenia tej karty z gminnej ewidencji zabytków.

5. Do zawiadomienia o włączeniu karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków lub o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku dołącza się odpowiednio potwierdzoną kopię karty adresowej zabytku albo nowej karty adresowej zabytku.

§ 18c. Dokumenty dotyczące zabytku uzasadniające treść w karcie adresowej zabytku rubryki „czas powstania” oraz rubryki „historia, opis i wartość” gromadzi się w sposób zapewniający ich kompletność i ochronę przed

nieuprawnionym dostępem.”

Gminna Ewidencja Zabytków Miasta i Gminy Prochowice została opracowana w 2006 r. przez Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków we Wrocławiu (obecnie Narodowy Instytut Dziedzictwa Oddział Terenowy we Wrocławiu).

Gminną Ewidencję Zabytków Miasta i Gminy Prochowice sporządzono wówczas w oparciu o rejestr zabytków nieruchomości woj. dolnośląskiego (WUOZ Wrocław), istniejącą dokumentację konserwatorską, zgromadzoną w legnickiej delegaturze WUOZ we Wrocławiu (karty ewidencyjne zabytków architektury i budownictwa, karty adresowe zabytków architektury i budownictwa, karty ewidencyjne cmentarzy, dolnośląską bazę danych ArPol, zawierającą karty ewidencyjne stanowisk archeologicznych), *Studium historyczno-urbanistyczne miasta Prochowice* oraz *Studium środowiska kulturowego gminy Prochowice* opracowane przez ROSIŚK w 1997 roku.

Opracowanie wykonane w 2006 r. składało się ze zbioru założonych dla zabytków architektury i budownictwa kart adresowych z fotografiami oraz z tabelarycznego wykazu stanowisk archeologicznych, dodatkowo zlokalizowanych na mapie 1:10 000.

Gminna Ewidencja Zabytków Miasta i Gminy Prochowice sporządzona została zgodnie z ówczesnie obowiązującymi zapisami *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*.

Wówczas obowiązujący art. 22 pkt 4 *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* zawierał następujące określenie gminnej ewidencji zabytków: „Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków”.

Sporządzona w 2006 r. *Gminna Ewidencja Zabytków Miasta i Gminy Prochowice* oprócz wymaganego ustawowo zbioru kart odzwierciedlających wojewódzką ewidencję zabytków została poszerzona o karty dla obiektów o walorach kulturowych, historycznych i architektonicznych, nie znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków (karty te opracowano w oparciu o zbiór kart adresowych (tzw. fiszek adresowych), opracowania studialne oraz wizje terenowe).

W 2016 r. przeprowadzono aktualizację *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*, która miała na celu:

- weryfikację terenową obiektów, zespołów obiektów i obszarów ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice* sporządzonej w 2006 r. oraz wskazanych przez WKZ w aktualnym wówczas wykazie zamieszczonym na oficjalnej stronie internetowej WUOZ we Wrocławiu (stan 10.05.2013, <http://wosoz.ibip.wroc.pl/public/?id=92695>), sporządzenie i uzgodnienie w trybie roboczym z WKZ aktualnej listy obiektów *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*;
- sporządzenie nowych kart adresowych dla obiektów objętych ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków wraz z podaniem aktualnego numeru rejestru;
- uzupełnienie zbioru kart adresowych o karty dla obiektów z aktualnej, uzgodnionej z WKZ listy obiektów *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*;
- założenie załączników z aktualnymi fotografiami dla ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice z 2006 r.* obiektów częściowo przebudowanych, bądź po remontach kapitalnych;
- dodanie adnotacji o aktualnych adresach, nazwach instytucji oraz o formach ochrony (obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego) na kartach adresowych *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice z 2006 r.* w wersji elektronicznej;
- sporządzenie kart adresowych dla stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych archeologicznie.

Nowe karty *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice* wykonane zostały zgodnie z ówczesnie obowiązującą *Instrukcją opracowywania kart adresowych Gminnej Ewidencji Zabytków Nieruchomych*

opracowaną przez Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie w 2011 roku.

Na kartach adresowych umieszczono po jednej fotografii obiektu; zgodnie z wskazaniem WKZ dla układów ruralistycznych, urbanistycznych i zespołów przestrzennych zamieszczono fragment mapy 1:10 000 oraz reprodukcje map z opracowań ewidencyjnych dla zabytkowych parków.

Zaktualizowana *Gminna Ewidencja Zabytków Miasta i Gminy Prochowice* liczy 316 kart adresowych zabytków urbanistyki, architektury i budownictwa oraz założeń zielonych.

Dla obiektów ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*, przy których przeprowadzono po 2006 r. znaczące remonty elewacji, dachu itp., założono załączniki z aktualnymi fotografiami obiektów.

Nie zakładano natomiast nowych kart adresowych ani załączników dla budynków, w których przeprowadzono po 2006 r. remont elewacji polegający wyłącznie na jej pomalowaniu, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej bez zmian w układzie otworów oraz wymianie pokrycia dachowego, bez zmian formy dachu.

W przypadku obiektów, których ówczesny adres lub funkcja odbiegała od wskazanego na karcie GEZ z 2006 r. dodano adnotację na karcie adresowej w wersji elektronicznej.

W 2016 r. założono 274 karty GEZ dla stanowisk archeologicznych oraz 11 kart dla obszarów chronionych archeologicznie.

Karty *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice* wykonane zostały zgodnie z ówczesnie obowiązującą *Instrukcją opracowywania kart adresowych Gminnej Ewidencji Zabytków Nieruchomych* opracowaną przez Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie w 2011 r.

Na kartach adresowych stanowisk archeologicznych oraz obszarów objętych ochroną archeologiczną zamieszczono wycinki map w skali 1:25000, na których są zlokalizowane stanowiska.

Aktualizacja *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice* przyjęta została Zarządzeniem nr 160/2016 Burmistrza Miasta i Gminy Prochowice z dnia 26 lipca 2016 roku.

Gmina prowadzi monitoring stanu zachowania obiektów ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*. Na 2021 r. zaplanowana jest aktualizacja zbioru kart – obecnie przez Urząd Miasta i Gminy Prochowice prowadzona jest weryfikacja obiektów w terenie.

TABELA 6

Miasto i Gmina Prochowice. Zestawienie ilości kart *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*. Stan na 2021 r.

MIEJSCOWOŚĆ	ILOŚĆ KART GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW	
	URBANISTYKA, ZABYTKI ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA, ZAŁOŻENIA ZIELONE	ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE
Prochowice	185	61
Dąbie, przysiółek Cichobórz	3	5
Dąbie	11	12
Golanka Dolna	27	12
Gromadzyń	-	4
Kawice	19	41
Kwiatkowice	4	22
Lisowice	23	63
Mierzowice	13	9
Motyczyn	4	1
Rogów Legnicki	6	51
Szczedrzykowice	11	4
Szczedrzykowice-Stacja	10	0
RAZEM	316	285

Łącznie założono 601 kart adresowych *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*. Wykazy kart załączone zostały w aneksie do niniejszego dokumentu oraz dostępne są na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Prochowice (http://bip.prochowice.msriver.pl/content.php?cms_id=108%7C%7Cmenu=p10).

3.3. Działalność instytucji kultury i stowarzyszeń związanych z ochroną zabytków gminy

3.3.1. Gminne instytucje kultury

Prochowski Ośrodek Kultury i Sportu

Prochowski Ośrodek Kultury i Sportu jest gminną instytucją kultury, działającą na terenie Miasta i Gminy Prochowice. Zapewnia uczestnictwo w kulturze lokalnej społeczności. Jako instytucja kultury organizuje wydarzenia o charakterze edukacyjnym z zakresu kultury, które mają na celu m.in. kształtowanie świadomości odbioru, tożsamości, wrażliwości, poznawania dziedzictwa kulturowego niematerialnego, jak również materialnego oraz historii regionu i kraju, a także otwartości na inne kręgi kulturowe. Celem działalności jest upowszechnianie kultury i zachęcanie mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w kulturze. Większość imprez plenerowych organizowanych przez Prochowski Ośrodek Kultury i Sportu odbywa się na terenie zabytkowego parku przy zamku w Prochowicach.

Prochowski Ośrodek Kultury i Sportu pełni również rolę partnera w realizacji projektów Stowarzyszenia Inicjatyw Społecznych „Nasza Gmina” (zadania omówione zostaną w rozdziale 4.2.2. i 4.2.5.).

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Zygmunta Jana Rumla w Prochowicach

Instytucja ta w ramach działalności statutowej realizuje zadania, m.in. związane z popularyzacją dziedzictwa kulturowego, w tym niematerialnego: spotkania, wystawy, konkursy, przedstawienia; oferuje zbiory regionalne: wydawnictwa o regionie, fotografie i dokumenty życia społecznego.

3.3.2. Partnerstwa

Stowarzyszenie „Rzeczpospolita Samorządna”

Uchwałą Nr XIII/68/2019 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 23 sierpnia 2019 r. gmina Prochowice przystąpiła do stowarzyszenia „Rzeczpospolita Samorządna”. Celem stowarzyszenia jest wspieranie rozwoju społecznego, gospodarczego, kulturalnego i turystycznego, integracja wspólnot lokalnych, promocja oraz realizacja wspólnych interesów jednostek samorządu terytorialnego. Zostało założone przez Województwo Dolnośląskie, powiat lubiński, gminę miejską Lubin, gminę Siechnice i gminę Ścinawa. Z czasem do stowarzyszenia przystąpiły kolejne jednostki samorządu terytorialnego: gmina Wołów, gmina Miękinia, gmina Wądroże Wielkie, gmina miasto Brzeg Dolny, gmina Legnickie Pole, miasto i gmina Syców, miasto i gmina Chocianów, miasto i gmina Prochowice, miasto i gmina Wołów, miasto Oława.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Kraina Łęgów Odrzańskich"

Gmina Prochowice przystąpiła do **Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Łęgów Odrzańskich”** Uchwałą nr XXII/129/2008 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 20.05.2008 r., tworząc wraz z czternastoma samorządami położonymi przy Odrze partnerstwo związane z poprawą jakości życia oraz zróżnicowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich. Celem Grupy jest wspólne działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju doliny rzeki Odry.

W ramach perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020 podjęto działania w sprawie utworzenia *Lokalnej Strategii Rozwoju* w ramach zadań wspierających rozwój obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Program Rozwoju Obszarów

Wiejskich na lata 2014-2020). W drodze Uchwały nr XVI/83/2015 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 30.11.2015 r. Gmina Prochowice przystąpiła do udziału w realizacji *Lokalnej Strategii Rozwoju*. Dwa cele główne strategii to: „zachowanie dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego obszaru w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców i rozwój turystyki w regionie” oraz „budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa obywatelskiego oraz wzrost poczucia tożsamości mieszkańców z regionem Krainy Łęgów Odrzańskich”.

Prochowicki Ośrodek Kultury i Sportu oraz Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Nasza Gmina” w Prochowicach przystępują do programów Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Łęgów Odrzańskich” (omówienie działań w rozdziale 4.2.2.).

3.3.3. Organizacje pozarządowe

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział Ziemi Prochowickiej

PTTK Oddział Ziemi Prochowickiej jest regionalną jednostką organizacyjną Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, terenem jego działania jest miasto Prochowice oraz gminy: Prochowice, Ruja i Kunice. Celem statutowym PTTK jest rozwijanie oświaty, kultury, kultury fizycznej, rekreacji oraz ochrony środowiska przez turystykę i krajoznawstwo. Oddział może podejmować i realizować zadania ze sfery zadań publicznych, m.in. w zakresie: podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej; działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych; nauki, edukacji, oświaty i wychowania; krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży; kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji; ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego; działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami; promocji i organizacji wolontariatu; działalności wspomagającej technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe.

W ramach działalności przygotowane zostały wydawnictwa: *Szlaki turystyczne Oddziału PTTK Ziemi Prochowickiej*, *Prochowicka turystyka w komiksach*, *Znaczki i plakietki imprez turystycznych i krajoznawczych*.

Kalendarz imprez organizowanych przez oddział prochowicki, w tym cykliczna impreza *Turniej turystyczno-krajoznawczy* udostępniany jest na stronie internetowej oddziału: <http://prochowice.pttk.pl/index.php>.

W ramach projektów współfinansowanych ze środków unijnych powstała interaktywna strona internetowa miasta Prochowice: <http://turystyka.prochowice.pttk.pl/>, gdzie prezentowana jest historia miasta, zabytki oraz trasy zwiedzania. Powstał również interaktywny portal internetowy Krainy Łęgów Odrzańskich <http://dolinaodry.prochowice.pttk.pl/>.

W gminie Prochowice aktywnie działają lokalne stowarzyszenia, które włączają się w życie społeczne gminy, organizowanie imprez kulturalnych, promują rozwój turystyki, historii, kultury i tradycji gminy. Obecnie zarejestrowane są stowarzyszenia:

- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Nasza Gmina”,
- Stowarzyszenie BODEGA,
- Stowarzyszenie „Bliżej siebie bliżej świata”.

3.4. Szlaki

Szlaki są jedną z form popularyzowania i udostępniania dziedzictwa kulturowego jak i zasobów przyrodniczych, wytyczane w celu ułatwienia turystom dotarcia do najciekawszych miejsc i obiektów. Przez gminę Prochowice prowadzą dwa ważne, międzynarodowe szlaki kulturowe:

Europejski Szlak Cysterski

Szlak turystyczny wytyczony na terytorium Europy, obejmujący miejsca związane z działalnością zakonu cystersów. Powołany do istnienia w ramach programu *Europejskich Dróg Kulturowych* prowadzi także przez terytorium Polski. *Szlak Cystersów* w Polsce jest fragmentem *Europejskiego Szlaku Cystersów*, opracowanego przez powołaną w Strasburgu grupę roboczą *Itinéraires Culturels Europeens*. *Europejski Szlak Cystersów* prowadzi od Portugalii i Hiszpanii, przez Francję i Niemcy do wschodnich części Europy. Polski odcinek szlaku biegnie przez Małopolskę, Śląsk, Wielkopolskę i Pomorze.

Ideą szlaku jest urzeczywistnienie idei integracji narodów europejskich, poprzez poszukiwanie historycznych i kulturowych powiązań istniejących pomiędzy nimi oraz pogłębianie i kultywowanie wiedzy o wspólnej tożsamości kulturowej. Ważnym czynnikiem jest również aktywizacja i rozwój lokalnych społeczności zamieszkujących regiony, przez które szlak prowadzi, szeroko rozumiana promocja zabytków związanych z cystersami oraz pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości dzięki projektom turystycznego rozwoju.

Szlak prezentuje najatrakcyjniejsze artystycznie i krajobrazowo miejsca Dolnego Śląska związane z zakonem cystersów, umożliwiając zwiedzającym poznanie kultury materialnej i duchowej regionu. Szczegółowy przebieg szlaku na terenie województwa dolnośląskiego: Rydzyna i Rawicz – (woj. wielkopolskie) – Żmigród – Trzebnica – Oborniki Śląskie – Wołów – Lubiąż gm. Wołów – Prochowice – Legnica – Warmątowice gm. Krotoszyce – Winnica gm. Krotoszyce – Słup gm. Męcinka – Jawor – Świny gm. Bolków – Bolków – Kamienna Góra – Krzeszów gm. Kamienna Góra – Mieroszów – Rybnica Leśna gm. Mieroszów – Nowa Ruda – Wambierzyce gm. Radków – Polanica Zdrój – Kłodzko – Bardo Śląskie – Kamieniec Ząbkowicki – Henryków gm. Ziębice – Ziębice – Paczków (woj. opolskie).

W obrębie gminy Prochowice szlak przebiega przez Kawice i Prochowice. W Prochowicach – w kościele parafialnym pw. św. Jana Chrzciciela – zachowane są elementy wyposażenia kościoła klasztorowego w Lubiążu, m.in. barokowy ołtarz główny pw. Anioła Stróża; w kościele w Kawicach – kamienna chrzcielnica z około połowy XVI w., będąca najprawdopodobniej własnością cystersów lubiąskich.

Szlak św. Jakuba (odcinek paneuropejskiej Drogi św. Jakuba, średniowiecznej drogi pielgrzymkowej z Europy wschodniej do Santiago de Compostela w Hiszpanii).

Na terenie powiatu legnickiego istnieją dwa szlaki: główny oznaczony muszlą żółtą oraz wariant północny (Lubiąż-Prochowice) oznaczony muszlą białą. Wariant północny na terenie powiatu legnickiego zaczyna się pomiędzy miejscowościami Rogów Legnicki a Kwiatkowice i prowadzi w kierunku Prochowic. Przebiega przez Kwiatkowice, Prochowice, Szczedrzykowice, Jaśkowice, Rosochata, Grzybiany, centrum Legnicy i dociera do Szymanowic, Wilczyc i Krotoszyce. W tym miejscu wariant północny *Via Regia* łączy się ze szlakiem głównym oznaczonym żółtą muszlą, a który w powiecie zaczyna się w gminie Ruja na odcinku pomiędzy Kwietnem a Rują i biegnie wzdłuż Wysokiej Drogi: Ruja, Grzybiany, Legnickie Pole, Biskupice, Raczkowa, Koisków, Warmątowice Sienkiewiczowskie, Winnica, Krajewo, Krotoszyce.

Szlaki rowerowe

ER 8 – znaki czarne. Szlak ten jest fragmentem *Europejskiego Szlaku Cystersów*. Dolnośląski przebieg trasy wyznaczają miejscowości: Żmigród, Trzebnica, Wołów, Lubiąż, Prochowice, Legnica, Jawor, Bolków, Kamienna Góra, Krzeszów, Mieroszów, Głuszyca, Nowa Ruda, Wambierzyce, Polanica Zdrój, Kłodzko, Bardo, Kamieniec Ząbkowicki, Ziębice i Henryków.

Lewobrzeżny niebieski rowerowy Szlak Odry (zachodni brzeg Odry). Odcinek Szlaku Odry o długości 141 km prowadzi z Wrocławia-Leśnicy do Głogowa wzdłuż zachodniego brzegu Odry. Przebieg szlaku: Wrocław-Leśnica – Brzezina – Brzezinka Średzka – Gosławice – Prężyce – Lenartowice – Księginice – Gąsiorów – Głoska – Zakrzów – Rzeczyca – Malczyce – Kwiatkowice – Prochowice – Jurcz – Grzybów – Dziewin – Krzyżowa – Ścinawa – Przychowa – Buszkowice – Ciechłowice – Chobienia – Radoszyce – Chełm – Leszkowice – Wietszyce – Mieszyń – Borków – Wojszyn – Zabornia – Głogów.

Lokalne szlaki piesze

Są to szlaki pozostające w gestii Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajobrazowego.

Szlak Zabytków (znaki żółte). Szlak nizinny w większości przebiegający przez tereny leśne z obszarem chronionego krajobrazu „Lasy Chocianowskie”. Łączy miejscowości posiadające cenne zabytki architektury – Lubiąż, Prochowice, Chocianów (w obszarze gminy Prochowice – 10,5 km).

Przebieg szlaku: Lubiąż – Rogów – Kwiatkowice – Prochowice – Lisowice – Miłoradzice – Pieszków – Osiek – Lubin – Krzeczyn Mały – Brunów – Szklary Dolne – Włoszczów – Pogorzelska – Jakubowo Lubińskie – Wysoka – Wilkocin – Przemków.

Szlak Tatarów (znaki zielone). Szlak nizinny o falistym terenie z reliktowymi jeziorami tzw. Pojezierza Legnickiego. Jest to szlak uzupełniający Szlak Bitwy z 1241 r. i tematycznie nawiązujący do wydarzeń 1241 roku oraz obecności oddziałów tatarskich w okolicy Prochowic.

Przebieg szlaku: Legnickie Pole – Jezioro Koskowickie – Grzybiany – Rosochata – Szczedrzykowiec – Stacja – Szczedrzykowiec – Motyczyn – Prochowice (w obszarze gminy Prochowice – 7 km).

Nadodrzański szlak im. Zdzisława Fuksa (znaki czerwone). Szlak prowadzi terenem nadodrzańskim związanym z przeprawą wojsk Bolesława Chrobrego w roku 1017 przez Odrę.

Przebieg szlaku: Prochowice – Dziewin – Dłużyce – Ścinawa (w obszarze gminy Prochowice – 9,4 km).

Szlak Doliny Odry (znaki zielone). Szlak prowadzi przez obszar chronionego krajobrazu "Dolina Odry".

Przebieg szlaku: Malczyce – Lubiąż. Rozpoczyna się on w pobliżu Malczyc (na granicy gmin Malczyce i Prochowice) przy końcu tzw. Pradoliny Wrocławsko-Magdeburskiej i prowadzi do Prochowic wzdłuż tzw. pradoliny przełomowej zwanej dziś Pradolina Wrocławską.

Nizinny Szlak Zamków Piastowskich – to proponowany do utworzenia przez Powiat Legnicki szlak przebiegający przez powiat legnicki, miasto Legnica i sąsiednie powiaty, który upamiętniałby ważne wydarzenia z historii Śląska, które zostały udokumentowane nie tylko przez zabytki, ale ekspozycje muzealne w zamkach piastowskich w Głogowie, Chojnowie i Legnicy. Szlak przebiegałby równocześnie przez obszary chronionego krajobrazu (Lasy Chocianowskie, Przemkowski Park Krajobrazowy, rezerwat „Wilcza Góra”).

Proponowany przebieg szlaku: Prochowice – Legnica – Krajów – Jawor – rezerwat „Wilcza Góra” – Chojnów – Rokitki – Chocianów – Przemkowski Park Krajobrazowy” – Głogów.

3.5. Ocena stanu zachowania i funkcjonowania środowiska kulturowego oraz główne problemy związane z opieką nad zabytkami miasta i gminy Prochowice

Podstawę do sformułowania priorytetów, kierunków działań i zadań *Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024* stanowi ocena zasobu zabytkowego gminy i stanu jego ochrony prawnej, wskazanie potencjału dziedzictwa kulturowego oraz wskazanie kluczowych problemów związanych z ochroną zabytków i obszarów problemowych z punktu widzenia ochrony dziedzictwa kulturowego.

W obowiązujących dokumentach programowych i planistycznych gminy podkreślane jest wyjątkowe znaczenie dziedzictwa kulturowego poparte jego właściwym rozpoznaniem. Docenione jest znaczenie zasobów zabytkowych w polityce gminy, dla celów społecznych, gospodarczych i turystycznych. Takie uznanie zasobów stało się możliwe dzięki zauważalnemu procesowi wzmocnienia tożsamości regionalnej oraz wrażliwości wobec problemu ochrony zabytków i dużemu zaangażowaniu społecznemu mieszkańców w opiekę nad zabytkami.

Podjęte przez władze gminy działania strategiczne, w sferze związanej z ochroną środowiska kulturowego, generalnie zmierzają do poprawy stanu zachowania obiektów zabytkowych gminnych, leżących na terenie gminy oraz odnowy przestrzeni publicznych.

W procesie tym są wykorzystywane dostępne źródła i wynikające z kompetencji samorządu gminnego instrumenty wsparcia ochrony zabytków, jak również nabyte doświadczenie w pozyskiwaniu wsparcia finansowego z różnych źródeł na ochronę zabytków. Zakres działań jest limitowany posiadanymi i pozyskanymi środkami finansowymi.

Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy

Gmina Prochowice posiada bogaty pod względem wartości kulturowych i przyrodniczych krajobraz, z dużym nasyceniem obiektami zabytkowymi.

Na obszarze gminy Prochowice znajduje się prawie 300 stanowisk archeologicznych, reprezentujących wszystkie epoki archeologiczne począwszy od mezolitu. Jest to zatem obszar bardzo cenny z naukowego punktu widzenia. Stanowiska prochowickie są obiektami płaskimi, czyli nie posiadającymi własnej formy krajobrazowej, a przez to mniej interesującymi np. dla turystów odwiedzających gminę Prochowice.

Szczególnie cenny jest ośrodek historyczny Prochowic, miasta, które w zasadzie nie zostało zniszczone w czasie działań ostatniej wojny w 1945 r. i posiada bardzo dobrze zachowany, średniowieczny układ urbanistyczny. Zachowany jest układ ulic, historyczna zabudowa mieszcząca z ratuszem usytuowanym pośrodku Rynku oraz fragmenty murów miejskich. Najcenniejszym zabytkiem Prochowic jest zamek, otoczony ziemnymi bastionami oraz parkiem. Ostatnim zachowanym obiektem zespołu dawnego Zakładu Garbarskiego (przed 1945 r. – fabryka skór) jest budynek administracyjny przy ul. J. Kochanowskiego 8a wzniesiony w 1901 roku. Zakłady te miały bardzo duży wpływ na kształt nowoczesnego miasta i jego rozwój opierający się w dużej mierze o przemysł garbarski.

Na terenie gminy Prochowice znajdują się liczne, wysokiej klasy artystycznej budowle sakralne wraz z cennym, wysokiej klasy artystycznej wyposażeniem, w tym prochowickie kościoły – pw. św. Andrzeja i kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela, a także obiekty, których powstanie związane jest z uznanymi, wybitnymi twórcami. Karlowi Friedrichowi Schinklowi zawdzięczamy budowę w 1829 r. (przy pozostawieniu reliktyw wieży) neogotyckiego kościoła pw. św. Wojciecha i Podwyższenia Krzyża Świętego w Kawicach. Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Lisowicach wnieiony został (w miejscu wcześniejszego) w 1855 r. według planów F. A. Stülera.

Wśród zabytków związanych z dawnymi siedzibami szlacheckimi do najcenniejszych należą zespoły pałacowo-parkowe z folwarkami w Szczedrzykowicach oraz w Lisowicach. Na terenie gminy zachowały się

dwa parki dworskie zaprojektowane przez uznanego architekta krajobrazu – Petera Josepha Lenné: w Kawicach, założony około 1824 r. i w Rogowie Legnickim – założony po 1816 roku. Na terenie parku w Rogowie Legnickim istniała również wzniesiona dla ówczesnego właściciela pruskiego ministra finansów Christiana Rothera willa (niezachowana) zaprojektowana również przez Schinkla.

Najcenniejsze zabytki architektury i budownictwa gminy zostały objęte ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków oraz ujęte są w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*.

Wydaje się, że w działaniach promocyjnych gminy wąsko są popularyzowane dzieła czołowych projektantów czynnych w tej części Europy w 1. połowie XIX w.: wybitnego architekta Karla Friedricha Schinkla oraz Petera Josepha Lenné – dyrektora Królewskich Ogrodów w Berlinie, twórców m.in. monumentalnego zespołu pałacowo-parkowego w Kamieńcu Ząbkowickim.

Zabytki archeologiczne

Analiza funkcjonalno-chronologiczna stanowisk archeologicznych wskazuje, że obszar dzisiejszej gminy Prochowice był penetrowany lub zasiedlany co najmniej od mezolitu (8000 – ok. 4800 lat p.n.e.) – stanowisko w Rogowie Legnickim, nr 39/152 (obszar AZP 76-23). W okresie neolitu (5000/4500 - 1800 lat p.n.e.) również wzbudzał zainteresowanie jako optymalny pod względem osadniczym. Oczywiście nie należy wykluczać, że w trakcie prowadzenia na terenie gminy działań inwestycyjnych, związanych z pracami ziemnymi zostaną odkryte np. starsze niż mezolityczne ślady pobytu grup ludzkich. Kolejne epoki (epoka brązu, okres wpływów rzymskich, okres wędrówek ludów) również pozostawiły po sobie ślady w postaci stanowisk archeologicznych. Na tym tle wyróżniają się ilościowo obiekty kultury łużyckiej (1300 – 400 lat p.n.e.), szczególnie liczne w okolicach Rogowa Legnickiego. Intensyfikacja procesów osadniczych nastąpiła w późnym średniowieczu.

Stanowiska archeologiczne z obszaru gminy Prochowice należą do tzw. typu płaskiego, czyli nie wyróżniają się swoją formą w terenie. Zagroženiem dla nich są przede wszystkim inwestycje, których realizacja wymaga wykonania prac ziemnych, ale także szczególnie intensywne prace rolne i leśne (wyorywanie zabytków i obiektów) czy procesy naturalne o gwałtownym przebiegu (np. powódzie) lub działalność rabunkowa tzw. poszukiwaczy skarbów.

W wypadku stanowisk archeologicznych, szczególnie rozpoznanych wyłącznie powierzchniowo, trudno określić rzeczywistą wartość kulturową i naukową. Dopiero badania wykopaliskowe, które jednocześnie niszczą stanowiska, pozwalają podjąć próbę wartościowania. Wpis do rejestru zabytków wprawdzie uznaje wybrane stanowiska za szczególnie cenne, ale jak wskazuje praktyka badawcza, nie jest dość miarodajny.

Przeprowadzona przez Narodowy Instytut Dziedzictwa w 2012 r. weryfikacja zapisów decyzji o wpisie do rejestru zabytków wykazała, że decyzje dotyczące stanowisk z terenu gminy Prochowice są nieaktualne. Zmian wymagają m.in. dane własnościowe czy zakres ochrony. Podejmowane przez WKZ w latach 90. XX wieku próby doprecyzowania zakresu ochrony np. cmentarzysk zlokalizowanych na wschód od centrum Prochowic bez przeprowadzenia badań weryfikacyjnych, wydają się nieuprawnione. Rejestr zabytków prowadzi Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków, który z urzędu lub na wniosek właścicieli powinien aktualizować zapisy decyzji.

Ochrona krajobrazu. Historyczne układy przestrzenne miejscowości

Prochowice stanowią przykład ośrodka miejskiego o dość dobrze zachowanym układzie urbanistycznym o proveniencji średniowiecznej. Zachowany jest również układ ukształtowanych w epoce nowożytnej przedmieść.

Interesującą hipotezę badawczą dotyczącą początków Prochowic, opartą na faktach historycznych wynikających z dokumentów, archiwaliach kartograficznych oraz wynikach badań archeologicznych, przedstawił w publikacji z 2018 r. Artur Boguszewicz.

Najstarsze wzmianki o Kawicach, Kwiatkowicach, Lisowicach i Prochowicach pochodzą z XIII wieku. Miejscowości te tworzyły kompleks osadniczy, stanowiący uposażenie klasztoru lubiąskiego. Najwcześniej

w źródłach pisanych pojawiły się Kwiatkowice (*Vquatka*), z których już w 1202 r. klasztor lubiąski pobierał dziesięcinę. W dokumencie z 1217 r. wymieniono Prochowice (*Parchouici*), Kawice (*Kauici*), Kwiatkowice (*Quatcovici*) i Lisowice (*Lessici*). W dokumentach z 1245 i 1254 wzmiankowane są Lisowice, w 1218 i 1227 r. - Kwiatkowice, w latach 1278, 1286 i 1298 - Kawice, w latach 1291-1295 - Prochowice. W dokumentach dotyczących Kawic wymieniano Sulisława z Kawic, syn Kielca. W źródłach pisanych dotyczących Prochowic (dokumenty wystawione w latach 1291-1295) jako pierwszy, który się z nich pisał pojawił się Miron z rodu Jeleńczyków - prawdopodobnie palatyn legnicki. Potomkowie Mirona - syn Stefan i wnukowie - Mirzan i Piotr, byli związani z Prochowicami, co najmniej do 1383 r., gdy Piotr sprzedał zadłużone dobra książętom legnickim. Nie ma pewności, czy piszący się z Prochowic potomkowie Mirona mieli pełnię praw do miejscowości. Niejasności wynikają chociażby z dokumentów wydanych w latach: 1298 i 1317.

W dokumencie z 1298 r. wystawionym przez księcia Bolka I Surowego odnotowano istnienie miasta książęcego *Les/Lez/Las*, które badacze identyfikują z Prochowicami. W dokumencie z 1317 r. rozstrzygającym spór między Bolesławem III brzesko-legnickim oraz książętami głogowskimi Henrykiem i Przemkiem pojawiły się obydwie miejscowości. Na mocy tego dokumentu książęta głogowscy mieli umożliwić dostęp do Lasu bez konieczności przejścia przez Prochowice, a Bolesław obiecał nie blokować osobiście lub przez swoich burgrabiów komory celnej książąt głogowskich w Prochowicach. Niektórzy badacze podejrzewają, że pozostałości Lasu należałoby szukać w obrębie Kwiatkowic, które od połowy XIV wieku zmieniły nazwę na *Alt Läst/Alte Läs*, tym bardziej, że dostęp do Kwiatkowic zlokalizowanych między Prochowicami a Odrą, mógł być kontrolowany przez właścicieli Prochowic. Brak jednak dowodów archeologicznych i źródeł pisanych, z których wynikałaby lokalizacja Lasu na terenie Kwiatkowic.

Analiza map historycznych wskazuje, że w skład dzisiejszych Prochowic wchodziły dwa odrębne układy urbanistyczne. Kościół pw. św. Andrzeja i folwark zwany zamkowym (w rejonie ul. Ciepłej) oraz leżący pod drugiej stronie Kaczawy zamek są ulokowane na jednej osi, tworząc układ funkcjonalno-przestrzenny wyznaczający kierunek przeprawy przez rzekę. Układ ten wydaje się całkowicie niezależny od układu miejskiego z rynkiem i szachownicowym układem ulic oraz własnym obwodem obronnym. Badania archeologiczne przeprowadzone w 2002 roku przez Andrzeja Dwojaka, Wojciecha Łęckiego i Wojciecha Kułaka na rynku prochowickim przyniosły odkrycia w postaci jednorodnej ceramiki datowanej od początku XIV do XV wieku. Tylko niewielki odsetek zabytków miał nieco wcześniejszą metrykę - druga połowa XIII wieku. Archeolodzy nie znaleźli materiałów wczesnośredniowiecznych. Według Artura Boguszewicza oznacza to, że rynek prochowicki i otaczające go parcele powstał pod koniec XIII w. i można go identyfikować z miastem Las wymienianym w dokumencie z 1298 roku. Brak wczesnośredniowiecznych materiałów pozwala sądzić, że miasto powstało na tzw. surowym korzeniu, a nie w wyniku przekształcenia osady Prochowice wzmiankowanej już w 1217 roku. Nazwa Las sugeruje budowę miasteczka w miejscu wykarczowanego lasu, który oddzielał przedlokacyjną osadę Prochowice od Kwiatkowic. Z kolei między Kwiatkowicami a późniejszym Lasem, w rejonie dzisiejszej ulicy Rymszy i Wesołej istniała osada, której relikty odkryli Andrzej Dwojak i Wojciech Łęcki w czasie badań ratowniczych związanych z budową kanalizacji w 2006 roku. Badacze datowali osadę na X-XI wiek. Według Artura Boguszewicza niektóre z pozyskanych zabytków są nieco późniejsze i można je datować na XII wiek.

Chronologia zabytków archeologicznych pozyskanych w trakcie badań z 2002 r. wskazuje, że zmiana nazwy miejscowości dokonana w połowie XIV wieku nie jest związana z translokacją, co z kolei oznaczałoby, że miasteczko Las jest tożsame z Prochowicami, których prawa miejskie zatwierdził w 1374 r. ich właściciel Piotr z Prochowic. W zmianie nazwy Las na nazwę dawnej osady lub warowni Prochowice Artur Boguszewicz dostrzega zabiegi panów z Prochowic, którzy prawdopodobnie weszli w posiadanie praw do miasta książęcego w sposób nie do końca zgodny z prawem, a na pewno dość niejasny.

Badacz odnosi się również do narracji historycznej dotyczącej kościoła w obrębie murów miejskich. Według tradycji w obrębie fortyfikacji istniał kościół św. Anny wzniesiony przez panów z Prochowic w 1263 roku. Świątynię mieli zniszczyć husyci w 1428 r., a jej funkcję przejął kościół pw. św. Andrzeja ulokowany za murami, wzniesiony około 1271 r., przebudowany w latach 1424-1426. Prawdą jest, że już w 1217 r. istniała jakaś świątynia parafialna, w której posługę duszpasterską pełnił kapelan od Świętego Jana *in foro* w Lubiążu. Badania archeologiczne pośrednio wykluczają istnienie kościoła w obrębie murów. Według Artura Boguszewicza prawdopodobnie to właśnie kościół pw. św. Andrzeja był jedyną świątynią parafialną, z której

korzystali również mieszkańcy Lasu. Nie wiadomo, dlaczego nie wzniesiono świątyni w obrębie murów miejskich, być może jej powstanie blokowali cystersi lubiąscy. Badania archeologiczne przeprowadzone w okolicach kościoła pw. św. Andrzeja identyfikowanego z przedlokacyjną osadą Prochowice mogłyby zweryfikować przedstawioną przez Artura Boguszewicza hipotezę dotyczącą kościoła.

Badacz rozpatruje również sprawę komory celnej książąt głogowskich, wymienionej w dokumencie z 1317 r. i funkcjonującej do 1324 r., gdy została przeniesiona do Lubina. Ustanowienie komory celnej było jednym z regaliów typowych dla władzy terytorialnej, zatem skoro myto pobierali książęta głogowscy, to sprawowali faktyczną władzę nad miejscowością. Naturalnym ośrodkiem władzy byłby zamek prochowicki, jednak z dokumentu rozjemczego wystawionego w 1317 r. wynika, że władzę w zamku sprawowali burgrabiowie z nadania księcia legnicko-brzeskiego, a nie książąt głogowskich. Oznaczałoby to istnienie w obrębie dzisiejszych Prochowic kolejnego, niezależnego od pozostałych, ośrodka.

Ten trwający przez jakiś czas trójpodział wynikał, według Artura Boguszewicza, z niestabilnej sytuacji politycznej przy granicy księstw legnickiego i głogowskiego. Piastowie linii legnickiej i głogowskiej dążyli wszelkimi sposobami do przejścia terenów nad Czarną wodą i dolną Kaczawą, w tym również Prochowic.

Prochowice w latach 1383-1400, 1564-68 i 1594-1675 stanowiły własność książąt legnickich, w latach 1400-1554 rodu von Zedlitz, do 1564 r. feldmarszałka Hansa von Oppersdorffa, a w latach 1568-94 – rodu Schönaich.

Centrum zbliżonego do owalu, wydłużonego wzdłuż osi wschód-zachód, układu urbanistycznego Prochowic stanowi czworoboczny rynek, wokół którego wytyczony został regularny układ ulic wyznaczonych w kierunkach: północ-południe i wschód-zachód. Na początku XV w. średniowieczne miasto otoczone zostało murami, wzniesionymi przez właścicieli zamku – Zedlitzów, które najprawdopodobniej zastąpiły wcześniejsze umocnienia drewniane. Przebieg murów można rekonstruować orientacyjnie wzdłuż dzisiejszych ulic: Zamkowej, Zakątnej, Garncarskiej, Przechodniej, K. Miarki i starego koryta Kaczawy (młynówka) na odcinku północnym. Początkowo istniały trzy bramy miejskie: Legnicka (Kościelna), Głogowska i Wrocławska (zwaną również Średzką lub Garncarską), a od XVI w. funkcjonowała czwarta brama – Wołowska (Nowa). Bramy zniszczone zostały w 1821 roku. Fortyfikacje miejskie rozbierane w latach 1813-1830. Relikty murów miejskich zachowały się w murze na tyłach posesji przy ul. Legnickiej (na odcinku pomiędzy ul. Zamkową a ul. Garbarską).

Centrum placu rynkowego – blok śródrynkowy – zajmuje ratusz miejski. Jest to budowla wzniesiona zapewne na miejscu wcześniejszej z 1. poł. XV w., zniszczonej pożarem w 1769 r.; obecny ratusz wzniesiony został na nowo w 1771 r., poddany gruntownemu remontowi w latach 30. XX wieku.

Najstarszą zachowaną świątynią Prochowic jest kościół pw. św. Andrzeja położony przy ul. Legnickiej, wzniesiony w XIII w. prawdopodobnie jako drewniany. Obecna murowana budowla wzniesiona została w latach 1424-1426; następnie wielokrotnie przebudowywana oraz gruntownie zmodernizowana w 1864 roku. Pierwotnie kościół otoczony był własnym murem z bramami. Wokół kościoła znajduje się teren po cmentarzu założonym w XIII w., użytkowanym do XIX wieku. Przy kościele zachował się budynek dawnej pastorówki (ul. Legnicka 25).

Obecny kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela, położony przy ul. Legnickiej, wzniesiony został w latach 1845-1847. W skład zespołu kościelnego wchodzi również plebania (ul. Legnicka 44) oraz budynki szkół parafialnych: (ul. Legnicka 38 i 40).

W południowo-wschodniej części miasta znajdował się kościół cmentarny pw. Świętego Ducha. Pierwotna drewniana kaplica wzniesiona została ok. 1480 roku. Obecny, neogotycki kościół wybudowano w latach 1824-1826. Wokół kościoła – czynny cmentarz komunalny, otoczony murem, w którym wmurowane wtórnie epitafia renesansowe oraz rokokowe, pochodzące zapewne z kościoła cmentarnego sprzed jego neogotyckiej przebudowy.

Dominantą w układzie urbanistycznym miasta jest zespół zamkowy otoczony fortyfikacjami. Wzmiankowany w 1317 r., w XVI w. przekształcony na renesansową rezydencję, otoczony nowożytnymi w obecnej formie fortyfikacjami. W skład zespołu zamkowego wchodzi ponadto zabudowania przedzamcza, z zamkiem

związane są również budynki gospodarcze folwarku zamkowego. Wokół zamku założony został rozległy park, otoczony kanałem wodnym i Młynówką (starym korytem Kaczawy).

Zabudowa miejska pochodzi z czasów po wielkim pożarze miasta w 1769 r. – z XVIII-XIX wieku. Wznoszone od 3. ćw. XIX w. budynki murowane, w układzie kalenicowym (wcześniejsza zabudowa szczytowa), często trójkondygnacyjne.

Układ historyczny w części został przekształcony za sprawą rozbudowy w latach 60. XX w. zakładu garbarskiego w części północnej miasta – wówczas wyburzona została zabudowa północnej pierzei ul. Wolności (domy o proveniencji XVIII-wiecznej, zachowujące średniowieczną linię zabudowy), w obrębie zakładu znalazł się północny odcinek murów miejskich (zniwelowany) oraz powiększony został plac przy dawnej Bramie Głogowskiej (podczas tych zmian wyburzono zabytkowy spichlerz pochodzący z XVIII w.). Kolejny dysonans stanowi wzniesienie w bezpośrednim sąsiedztwie linii dawnych murów miejskich domu towarowego. W okresie powojennym miały miejsce wyburzenia zabudowy ulic Pożarniczej i Wrocławskiej.

Na przełomie XIX i XX w. nastąpił intensywny rozwój gospodarczy miasta. W 1898 r. uruchomiono linię kolejową do Legnicy i Ścinawy, w 1906 r. wybudowano elektrownię. Z tego czasu pochodzą budowle użyteczności publicznej, m.in. sąd i areszt miejski (ul. Lwowska 6), poczta (ul. Wrocławska 16), szkoła ewangelicka (ul. Młyńska 3). W krajobrazie miasta istotne znaczenie mają również zabytkowe mosty na kanale oraz starym korycie Kaczawy, wzniesione w konstrukcji żelbetowej w pierwszych latach XX wieku.

Wsie w gminie Prochowice w większości mają metryki średniowieczne (Dąbie, Golanka Dolna, Gromadzyń, Kawice, Kwiatkowice, Lisowice, Mierzowice, Szczedrzykowice). W układzie przestrzennym Lisowic oraz Kwiatkowic utrwalił się historyczny podział na część klasztorną i część należącą do Prochowic. Własnością cysterskiego klasztoru był również folwark w Rogowie. Wsią o metryce nowożytniej jest Cichobórz (przysiółek Dąbia) i Motyczyn. Powstanie osady Szczedrzykowice-Stacja związane było z funkcjonującą tu stacją kolejową przy linii Wrocław-Berlin, otwartej w 1844 roku.

W większości wsie posiadają układy ulicowe – Dąbie (w obrębie nawsia najprawdopodobniej istniał kościół), Golanka Dolna (łącznie z Golanką Górną stanowiły historyczną całość), Kawice, Kwiatkowice, Mierzowice, Szczedrzykowice. Układ wielodrożny posiadają Lisowice.

Ośrodek historyczny miasta Prochowice wraz z terenem zamkowym jest objęty ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków. Decyzja o wpisie do rejestru zabytków wymaga doprecyzowania.

Chronione są również historyczne przedmieścia. Karty gminnej ewidencji zabytków sporządzono dla trzech obszarów: ośrodka historycznego miasta wraz z terenem zamku, okalającego najstarszą część Prochowic wpisaną do rejestru zabytków – nowożytnego układu urbanistycznego miasta oraz sięgającego linii Odry obszaru ochrony krajobrazu kulturowego.

Ośrodek historyczny miasta Prochowice wraz z terenem zamku i parku znajduje się w granicach wyznaczonego w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021* obszaru rewitalizacji.

Przeprowadzona w ostatnich latach rewaloryzacja promenady nad Młynówką i wzdłuż ul. Zamkowej, w pobliżu zamku prochowickiego oraz zachowanego odcinka murów miejskich, oraz rewaloryzacja skweru Jana Pawła II przy ul. Wrocławskiej w Prochowicach – w bardzo korzystny sposób wpłynęły na odbiór miejskich przestrzeni publicznych oraz dostępność obiektów zabytkowych.

Nadal dużym problemem jest częściowo zdekaptalizowana zabudowa historycznego centrum Prochowic. Sukcesywnie prowadzone są remonty obiektów gminnych. Udzielane są również dotacje z budżetu gminy do remontów prywatnych obiektów zabytkowych.

Miejscowości w gminie Prochowice posiadają w zasadzie dobrze zachowane historyczne układy przestrzenne. Jedyne we wsiach położonych bliżej ośrodka miejskiego – Prochowic zauważalny jest bardziej intensywny proces inwestycyjny – są to głównie Lisowice i Golanka Dolna.

Obszar gminy posiada pełne pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Obecny system ochrony konserwatorskiej wprowadzony w planach miejscowych zapewnia właściwą ochronę zarówno układom przestrzennym, jak i reguluje zasady wprowadzania nowej zabudowy.

Dla zabytkowych układów ruralistycznych Golanki Dolnej, Lisowic i Mierzowic założono karty gminnej ewidencji zabytków.

Krajobraz kulturowy miejscowości uzupełniają elementy tzw. „małej architektury”: kaplice, pomniki. Prac rewaloryzacyjnych wymaga zabytkowy pomnik pamięci Maxa von Goldbecka, prezydenta rządu śląskiego z około 1908 r. w Mierzowicach. Pomnik położony jest w obszarze leśnym (działka nr 461/125, własność – Skarb Państwa, w zarządzie Lasów Państwowych, Nadleśnictwo Legnica). Pomnik, który potencjalnie mógłby stać się atrakcją Mierzowic i gminy, pozostaje trudno dostępny, obecnie nie prowadzi do niego żadna droga.

Dodatkowe kompetencje dla samorządów w zakresie ochrony krajobrazu oraz podniesienia jakości przestrzeni publicznych zostały ustawowo zatwierdzone *Ustawą z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu*. Zgodnie z ustawą samorzady gminne mogą podjąć uchwałę w sprawie lokalizacji reklam, obiektów małej architektury i ogrodzeń. Rady gmin określać mogą w drodze uchwały zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń. Przykładowo, na wyznaczonych obszarach wprowadzać można zakazy lokalizacji tablic i urządzeń reklamowych. Dla wybranych obszarów gmina dodatkowo ma możliwość wprowadzenia opłat reklamowych od posiadania tablic i urządzeń reklamowych.

Zabytki sakralne

Wśród obiektów zabytkowych w miejscowościach gminy grupę najcenniejszych stanowią zabytki sakralne. Są to świątynie:

Prochowice, rzymskokatolicki kościół pomocniczy pw. św. Andrzeja, ul. Legnicka 25a – jest to budowla średniowieczna, modernizowana w kolejnych stuleciach, stanowiąca cenny przykład śląskiej architektury sakralnej. Zlokalizowany poza murami miasta, prawdopodobnie był jedyną świątynią średniowiecznych Prochowic i Lasu. Wymieniony w źródłach pisanych w 1335 roku. Pierwotnie kościół otoczony był własnym murem z bramami od południa i w narożu południowo-wschodnim. W obrębie tego muru mieścił się również **cmentarz** (użytkowany do XIX w.).

Obecna murowana budowla w zasadniczym zrębie wzniesiona została w latach 1424-1426 z inicjatywy Ottona von Zedlitz; zwana była również kościołem zamkowym. Następnie wielokrotnie przebudowywana, m.in. w 1737 r., oraz gruntownie zmodernizowana w duchu neogotyku w 1864 roku. W 1565 r. kościół został przekazany mieszkańcom wyznania ewangelickiego, w latach 1700-1707 przejściowo pełnił funkcję świątyni katolickiej. W latach 1838-1847 służył jako kościół cmentarny. Do 1945 r. kościół był ewangelicki, w okresie powojennym pozostawał użytkowany jako magazyn. Na początku lat 90. XX w. został przejęty przez parafię rzymskokatolicką w Prochowicach.

Kościół jest orientowany, założony na rzucie prostokąta z wyodrębnionym, niższym oraz węższym prezbiterium oraz z czworoboczną wieżą w narożu południowo-wschodnim. Korpus oraz wieża oskarpowane, tynkowane, korpus kryty dachami dwuspadowymi, wieża – czterospadowym. Otwory wejściowe oraz okna zamknięte łukami ostrymi, z maswerkami. Nawa nakryta jest drewnianym stropem, prezbiterium dwuprzęsłowe, nakryte sklepieniem krzyżowo-żebrowym z herbem von Zedlitz na wschodnim zworniku. We wnętrzu dwie kondygnacje empor. Wyposażenie kościoła stanowi m.in. cenny zespół nagrobków i epitafiów z XVI-XVIII w., głównie członków rodu von Zedlitz, m.in. Christiny Oppersdorff, z domu Czedlicz (zm. 1561), Ottona von Czedlicza (zm. 1563) i jego żony Eleny, z domu Talckenberg (zm. 1564), Ottona von Czedlicza (zm. 1510), jego żony Suzanny (zm. 1532), Hansa von Czedlicza (zm. 1527), Marii von Riegel (zm. 1617), Hansa Schwenckfelda (zm. 1551) oraz Margarety Maevy, z domu Weetkens (zm. 1685).

Przy kościele zachował się budynek dawnej pastorówki (ul. Legnicka 25, obecnie budynek mieszkalny) o ceglanych elewacjach, wzniesiony w 4. ćw. XIX wieku.

Prochowice, rzymskokatolicki kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela, ul. Legnicka 42. Usytuowany na wyniesieniu terenowym w południowo-zachodniej części miasta kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela wraz z budynkami dawnych szkół i plebanii tworzy cenny w krajobrazie miasta zespół budowlany. Jest to budowla neogotycka, z elementami neoromańskimi. Wzniesiony został w latach 1845-1847. Około 1920 r. przy północno-zachodnim narożu świątyni dobudowano wieżę. W skład zespołu kościelnego wchodzi również **plebania** (ul. Legnicka 44) oraz **budynki dawnej plebanii i szkół parafialnych**: (budynek w zespole kościoła, ul. Legnicka 40 oraz obecny budynek mieszkalny, ul. Legnicka 38).

Parafialny kościół pw. św. Jana Chrzciciela jest budowlą orientowaną, murowaną z cegły, oskarpowaną, jednonawową z pięcioboczną apsydą prezbiterium od wschodu; ponad nawą kryty jest ceramicznym dachem dwuspadowym; przy północno-zachodnim narożu korpusu kościoła dobudowana została czworoboczna wieża nakryta czterospadowym dachem. Elewacje i detal architektoniczny (m.in. schodkowe szczyty zdobione arkadkowymi blendami w elewacjach zachodniej i wschodniej nawy, odcinkowe gzymsy ponad otworami zamkniętymi łukiem pełnym, profilowane ościeża wejścia głównego do kościoła znajdującego się na osi elewacji zachodniej) zostały opracowane w cegle. Cenne, barokowe wyposażenie kościoła pochodzi z kościoła klasztorowego w Lubiążu: architektoniczny ołtarz główny z 1695 r., z figurami archaniołów (autor M. Steinel); pochodzące z tego samego warsztatu rzeźbiarskiego rzeźby Archanioła Michała i Gabriela, prospekt i empora organowa (z rzeźbami przedstawiającymi m.in. Chrystusa Zmartwychwstałego, Mojżesza, św. Jana Ewangelistę). W kościele znajdują się również barokowe dzieła malarskie z przedstawieniami *Chrzty Chrystusa* oraz Matki Boskiej Passawskiej.

Prochowice, kościół cmentarny pw. Ducha Świętego, ul. Wrocławska. Cmentarz komunalny przy ul. Wrocławskiej w Prochowicach z kościołem pw. Ducha Świętego, domem grabarza, kaplicą oraz zespołem nagrobków jest przykładem cennego kompleksu sepulkralnego na Dolnym Śląsku. Pierwotna drewniana kaplica wzniesiona została w tym miejscu około 1480 r.; kolejny kościół, związany z położonym po przeciwnej stronie ul. Wrocławskiej szpitalem pw. Świętego Ducha, wybudowany został w konstrukcji mieszanej w 1584 r.(?), zburzony w 1823 roku. Na tym miejscu wzniesiono nowy, o neogotyckich formach, murowany kościół w latach 1824-1826. Pierwotny **cmentarz** utworzony został wokół wybudowanego tu w końcu XV w. kościoła; otoczony był murem z bramą. Początkowo był to cmentarz katolicki, następnie ewangelicki. Kilkakrotnie powiększany. W murze cmentarnym zachowały się wmurowane wtórnie epitafia renesansowe i rokokowe. W obrębie cmentarza usytuowany jest ponadto wzniesiony w 2. ćw. XIX w. **dom grabarza** oraz pochodząca z ok. poł. XIX w. **rodowa kaplica grobowa**.

Kościół cmentarny pw. Ducha Świętego jest budowlą murowaną, założoną na planie prostokąta, orientowaną; nakryty ceramicznym dachem dwuspadowym, z czworoboczną sygnaturką zakończoną przeszwitowym hełmem na osi elewacji zachodniej. Elewacje są tynkowane, ponad oknami odcinkowe gzymsy. Wejście do kościoła w elewacji zachodniej, zwieńczone trójkątnym naczółkiem umieszczonym w dwubocznie zakończonym blendzie. W dłuższych elewacjach bocznych po trzy wysokie, biforyjne okna o trójkątnych zwieńczeniach. Wnętrze jednoprzestrzenne.

W pozostałych miejscowościach gminy Prochowice znajdują się również cenne zabytki sakralne:

Golanka Dolna, rzymskokatolicki kościół filialny pw. Matki Boskiej Królowej Polski, wzniesiony w XV w., przebudowany w 1755 r. wraz z **kaplicą cmentarną** i **cmentarzem przykościelnym** otoczonym kamiennoceglany murem (XV-XIX w.).

Kawice, rzymskokatolicki kościół parafialny pw. św. Wojciecha i Podwyższenia Krzyża Świętego – pierwotna świątynia wzmiankowana była w źródłach ok. 1350 r., przebudowana w 1746 r.; obecny kościół wzniesiony został na nowo, z wykorzystaniem relikwów średniowiecznej wieży w 1829 r. wg projektu Karla Friedricha Schinkla. Jest to budowla neogotycka, wybudowana na planie krzyża łacińskiego, z prosto zamkniętym prezbiterium i prostokątną wieżą od zachodu. Wnętrze kościoła jest salowe, otoczone drewnianą emporą. Wokół kościoła założony w XV w., poszerzony w 1822 r. **cmentarz** otoczony ceglany murem

granicznym (XV-XX w.); w sąsiedztwie kościoła zachowany budynek **dawnej plebanii ewangelickiej** (dom nr 35).

Kwiatkowie, rzymskokatolicki kościół filialny pw. św. Jadwigi, wzniesiony w 1714 r. jako szachulcowy, restaurowany w początkach XIX w., remontowany i przebudowany w okresie powojennym; **cmentarz** przykościelny wokół kościoła założony również w XVIII wieku.

Lisowice, rzymskokatolicki kościół filialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, wzmiankowany w 1318 r., nowy wniesiony w 1855 r. wg planów F. A. Stülera (poświęcony 14.04.1856 r.), drewniana wieża zastąpiona murowaną w 1931 r.; **cmentarz** przykościelny otoczony kamiennym murem założony został ok. 1855 roku.

Kościół średniowieczny istniał również w miejscowości **Mierzowice** – obecnie zachowany jest jedynie teren **cmentarza** przykościelnego.

Według nie potwierdzonych źródłowo przekazów również w Dąbiu miał istnieć średniowieczny kościół, zniszczony w XVII w. w czasie wojny 30.-letniej – można przypuszczać, że położony był w centrum wsi, w obrębie nawsia. Źródła średniowieczne mówią również o kościele przy osadzie szpitalnej w Szczedrzykowicach.

Znaczącym elementem w krajobrazie miejscowości są zakładane od pocz. XIX w. już poza granicami siedlisk **cmentarze** — zachowane w swych pierwotnych granicach i widoczne w krajobrazie w postaci przeważnie regularnego obsadzenia prostokątnej działki. W obszarze gminy istnieją dwa cmentarze założone już w XX w.: cmentarz założony ok. 1910 r. jako komunalny w **Dąbiu** oraz założony w 1911 r. wiejski cmentarz ewangelicki w **Mierzowicach**.

Zasób zabytków dopełniają klasyfikowane jako **zabytki ruchome** dzieła sztuki i rzemiosła artystycznego. W grupie tej znajdują się zabytki stanowiące wyposażenie kościołów na terenie gminy (wskazane powyżej). Szczególne miejsce w krajobrazie gminy zajmują przydrożne kapliczki (Dąbie, kapliczka przydrożna przy drodze do Cichoborza). Zabytki tzw. „ruchome” podlegają ochronie konserwatorskiej, ich ewidencję prowadzi Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków. Najcenniejsze zabytki ruchome zostały wpisane do rejestru zabytków. Ich zasób wydaje się być dostatecznie rozpoznany.

Obiekty sakralne gminy Prochowice generalnie zachowane są w dobrym stanie oraz użytkowane zgodnie z swym pierwotnym przeznaczeniem. Na terenie prochowickiego cmentarza prowadzone były prace związane z rewaloryzacją obiektów wchodzących w skład zespołu zabytkowego

Od lat największym wyzwaniem jest zagospodarowanie kościoła pw. św. Andrzeja wraz z najbliższym otoczeniem w Prochowicach. Kościół jest zabezpieczony, ale pozostaje nie użytkowany. Wymaga prac remontowo-konserwatorskich.

Najcenniejsze zabytki sakralne z obszaru gminy chronione są wpisem do rejestru zabytków.

Dotychczasowe wpisy do rejestru zabytków cmentarzy nie precyzują, czy wpisem objęte są również okalające zabytkowe cmentarze kamienne mury (powstałe od średniowiecza i epoki nowożytnej) oraz ogrodzenia i bramy. Obiekty te powinny zostać wpisane do rejestru zabytków indywidualnie (wpis do rejestru zabytków może nastąpić z urzędu lub na wniosek właścicieli obiektów).

W ramach weryfikacji rejestru zabytków prowadzonej przez Narodowy Instytut Dziedzictwa opracowano ankiety weryfikacyjne dla obiektów, które ze względu na wartości artystyczne, architektoniczne, historyczne oraz krajobrazowe kwalifikują się do ochrony prawnej poprzez wpis do rejestru zabytków. Wśród tych obiektów znajdują się zabytki sakralne z terenu gminy Prochowice:

- Prochowice, cmentarz przy kościele pomocniczym pw. św. Andrzeja,
- Prochowice, plebania przy kościele parafialnym pw. św. Jana Chrzciciela, ul. Legnicka 44,

- Prochowice, dawna plebania i szkoła katolicka przy kościele parafialnym pw. św. Jana Chrzciciela, ul. Legnicka 40.
- Lisowice, rzymskokatolicki kościół filialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny wraz z cmentarzem i murem cmentarnym (kościół w 2019 r. został wpisany do rejestru zabytków).

Wśród obiektów sakralnych ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice* znajdują się wymagające uporządkowania tereny dawnych cmentarzy:

- zachodnia część cmentarza w Dąbiu (własność parafii pw. św. Wojciecha i Podwyższenia Krzyża Świętego w Kawicach),
- teren dawnego cmentarza w Mierzowicach (własność gminy Prochowice).

Prac rewaloryzacyjnych wymaga także mur cmentarza komunalnego w Prochowicach (własność gminy Prochowice) oraz teren dawnego cmentarza wokół kościoła pw. św. Andrzeja w Prochowicach (własność parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Prochowicach).

Przy zabytkach sakralnych systematycznie prowadzone są prace remontowe i konserwatorskie, również dofinansowywane w ramach dotacji z budżetu gminy Prochowice (szczegółowe omówienie zagadnienia w rozdziale 4.3).

Założenia rezydencjonalne

Zamek rycerski, później książęcy w Prochowicach, gotycko-renesansowy, położony na lewym brzegu Kaczawy, wzmiankowany w 1317 roku.

Artur Boguszewicz we wspomnianej publikacji z 2018 r. odnosi się również do informacji na temat zamku prochowickiego. W 1961 r. na jego terenie prowadzono badania architektoniczne (Ewa Różycka) i archeologiczne (Józef Kaźmierczyk). Według badaczki średniowieczny zamek powstał jako jednofazowe założenie obronne na planie trapezu z rezydencją w części północnej i czworobocznym *bergfriedem* w południowo-zachodnim narożniku obwodu obronnego. Budowniczym miał być Stefan z Prochowic w pierwszej połowie XIV wieku. Z kolei Małgorzata Chorowska sugeruje, że założenie wznosił Otton von Zedlitz, który był właścicielem zamku od 1400 roku.

Józef Kaźmierczyk założył dwa wykopy sondażowe: jeden na dziedzińcu zamkowym, drugi przy licu zewnętrznym muru obwodowego. Zabytki pochodzące z pierwszego wykopu, z poziomu użytkowego dziedzińca, można datować na drugą połowę XIV do XV wieku. Artefakty pozyskane z poziomów osadniczych odkrytych w drugim wykopie są starsze. Pochodzą z drugiej połowy XIII w. po pierwszą połowę XIV w., co oznacza, że budowę pierwszej warowni prochowickiej można byłoby przypisać Mironowi – ojcu Stefana. Być może jej pozostałości ukryte są w przyziemiu XIV-wiecznego zamku.

W XVI w. zamek został przekształcony na renesansową rezydencję otoczoną zmodernizowanymi fortyfikacjami. Główne prace przeprowadzone zostały w latach 1548-1550, pod kierunkiem H. Lindenera, oraz w latach 1580-1582 dla Fabiana i Johanna von Schönaichów (wtedy wybudowano skrzydło wschodnie i bramę południową. W latach 1613-1637 za księcia Jerzego Rudolfa dekorowane były sale zamkowe, zapewne wtedy elewacje otrzymały sgraffita. Wówczas przy zamku został założony ogród ozdobny z pawilonem oraz zwierzyniec. Zamek zniszczony został w czasie wojny trzydziestoletniej w 1642 roku. Około 1658 r. został odbudowany przez Annę Zofię von Mecklenburg – żonę księcia legnickiego Ludwika. W 1835 r. remontowany był przez hrabiego Erdmanna Sylwiusa von Pücklera. W 1906 r. zamek został odrestaurowany przez hrabiego Kurta von Strachwitz, który był właścicielem siedziby od 1905 roku. Wtedy też do skrzydła wschodniego dobudowano neorenesansową loggię z salą jadalną. Zamek został uszkodzony w 1945 roku. Po 1945 r. obiekt był nieużytkowany; w połowie lat 90. XX w. obiekt zabezpieczono staraniem i ze środków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Legnicy. Obecnie stanowi własność prywatną, w trakcie prac konserwatorskich.

Wielofazowy zespół zamkowy składa się obecnie z trzech równoległe względem siebie usytuowanych budowli połączonych skrzydłem wschodnim, tworząc dwa prostokątne, otwarte od zachodu dziedzińce. Najstarsza część obecnego założenia – to zamykający założenie od północy trójkondygnacyjny dom ceglany, przy którym od

południa znajduje się otoczony murem dziedziniec otoczony murem z kwadratową wieżą zwieńczoną krenelażem w południowo-zachodnim narożu. Do wieży od zachodu przylega skrzydło środkowe wzniesione w XVI w., z południowym, renesansowym portalem. Skrzydło zamykające założenie od wschodu renesansowe, trójkondygnacyjne, wysunięte na południe, przedłużone w kierunku zachodnim o jednokondygnacyjny budynek bramny. Do zamku prowadzi od południa most nad obecnie suchą fosą. Jediną pozostałością muru zewnętrznego zamku jest zachowana od zachodu wieloboczna basteja z końca XV wieku. Zamek otoczony jest fosą i wzniesionym zapewne w XVII w., wysokim wałem ziemnym, z dwiema narożnymi bastejami.

W skład zespołu zamkowego wchodzi ponadto zabudowania przedzamcza: oficyna mieszkalna przy zamku (ul. Zamkowa), wzniesiona w XVIII w., relikty baszty przy oficynie mieszkalnej (wzn. XVII w.?, nadbudowana w końcu XIX w.), gorzelnia z częścią mieszkalną oraz komin, budynek gospodarczy przy gorzelnii oraz most na Młynówce, w osi ul. Zamkowej. Z zamkiem związane są również budynki gospodarcze folwarku zamkowego (ul. Ciepła 1, 2), wzniesione w 4. ćw. XIX w., częściowo na miejscu wcześniejszych obiektów folwarcznych.

Wokół zamku założony został w 4. ćw. XIX w. rozległy park o charakterze neoromantycznym, otoczony kanałem wodnym i Młynówką (starym korytem Kaczawy), przekształcony w 1905 roku. Przy parku prowadzone są od wielu lat prace rewaloryzacyjne. W parku urządzono również ścieżki edukacyjne. Stanowi obecnie niezwykle cenną przestrzeń publiczną miasta.

Spośród zespołów rezydencjonalnych w gminie Prochowice wyróżnia się zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem w **Szczedrzykowicach**, składający się z wzniesionego w 1885 r. pałacu, założonego równolegle z budową pałacu parku krajobrazowego oraz zabudowań folwarcznych.

W zespole dworskim w **Lisowicach** zachował się dawny dwór, obecny dom nr 21 (wybudowany w 4. ćw. XIX w.), otoczony parkiem krajobrazowym, a także zabudowa folwarczna.

W **Kawicach** zachował się relikw dawnego zespołu w postaci niewielkiego parku o zatartej obecnie kompozycji przy niezachowanej siedzibie dóbr (obok nru 86) – założonego około 1824 r. według projektu J. P. Lenné dla ówczesnego właściciela Ch. Rothera. Również dom mieszkalny nr 84 w Kawicach – kolonii (wzniesiony w pocz. XIX w. być może w miejscu wcześniejszej budowli) jest dawną siedzibą szlachecką.

Reliktem dawnego założenia dworskiego w **Rogowie Legnickim** jest pozostający własnością gminy park dworski (założony po 1816 r. według projektu J.P. Lenné) oraz oficyny mieszkalne na folwarku (nry 41, 44, 45/46). Siedziba niezachowana.

Dawnym dworem jest obecny dom mieszkalny nr 25 w **Dąbiu** (wzniesiony w XVIII w., przebudowany w 2. poł. XIX w.).

W **Golance Dolnej** zachował się dom zarządcy folwarku, obecnie dom mieszkalny nr 4 (wzniesiony w 1. ćw. XIX w., przebudowany w 3. ćw. XIX w. i ok. 1980 r.) oraz dom mieszkalny nr 71, dawna siedziba zarządcy majątku *Pirl*, wybudowany w 1844 r., przebudowany w końcu XIX w. (w miejscu folwarku *Pirl* istniała wcześniejsza siedziba dóbr rycerskich o proveniencji średniowiecznej).

Dom mieszkalny nr 19 w **Mierzowicach** – to dawny dwór, wzniesiony na początku XIX w. i przebudowany w końcu XIX wieku.

Osadą przyfolwarczną był **Gromadzyń**, przy czym nie dotrwała do dzisiejszych czasów siedziba szlachecka – dwór spłonął w końcu XIX w. i nie został już odbudowany.

Najcenniejsze zabytki związane z założeniami rezydencjonalnymi z obszaru gminy chronione są wpisem do rejestru zabytków oraz ujęte zostały w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*.

Jak już wcześniej wspomniano, w ramach weryfikacji rejestru zabytków prowadzonej przez Narodowy Instytut Dziedzictwa, wśród zabytków miasta i gminy Prochowice wskazano 1 obiekt nieistniejący:

- Rogów Legnicki, dwór. Nr rej. 214 z 31.05.1950. Folwark w Rogowie Legnickim do czasów sekularyzacji majątków kościelnych należał do klasztoru lubiąskiego. Następnie został zakupiony

w 1820 r. przez pruskiego ministra finansów Christiana von Rothera. Tu też przez na zlecenie nowego właściciela na pocz. 3. ćw. XIX w. została wzniesiona willa według projektu Karla Friedricha Schinkla. Willa została wzniesiona obok istniejącej już tu wcześniej, większej budowli o charakterze pałacowym. Oba obiekty nie istnieją, więc nie można potwierdzić, który z nich został wpisany do rejestru zabytków.

Nie jest możliwa zatem jednoznaczna identyfikacja obiektu oraz określenie czasu jego zniszczenia.

Wśród zabytków miasta i gminy Prochowice wskazano 1 obiekt szczególnie zagrożony, który nie utracił swoich wartości zabytkowych:

— Szczedrzykowice, park. Nr rej. A/3338/454/L z 17.07.1976. Naturalistyczny park w Szczedrzykowicach założony został przy neorenesansowym pałacu w 4. ćw. XIX wieku. Powiększony o ogród kwiatowy ok. 1910 roku. Park zajmuje teren zbliżony do prostokąta. Wśród drzewostanu dominują dęby szypułkowe, jesiony wyniosłe, robinie akacjowe i lipy drobnolistne.

Obecnie na terenie parku wypasane są konie ratowane przez fundację „Centaurus” (od około 2012 r.). Wprawdzie pnie drzew do wysokości ok. 2 m. wydają się zabezpieczone, ale cały teren parku jest zdewastowany przez pasane tu zwierzęta.

Pałac w Szczedrzykowicach po pożarze w 2012/2013 r. pozostaje zabezpieczony, natomiast park – nadal jest dewastowany.

Wśród najcenniejszych obiektów związanych z dawnymi założeniami rezydencjonalnymi, ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice* znajdują się następujące obiekty wymagające podjęcia prac rewaloryzacyjnych, pozostające własnością prywatną.

- Kawice, park przy nr 86,
- Lisowice, dawny dwór, nr 21, park i zabudowa folwarczna,
- Dąbie, dawny dwór, nr 25,
- Golanka Dolna, dawna siedziba zarządcy majątku *Pirl*, obecnie dom mieszkalny nr 71.

Gmina Prochowice prowadzi prace rewaloryzacyjne przy stanowiących własność gminną założeniach parkowych w Rogowie Legnickim oraz przy parku zamkowym w Prochowicach.

Budownictwo użyteczności publicznej

Prochowice, ratusz, obecnie Urząd Miasta i Gminy Prochowice, Rynek 1. Ratusz miejski w Prochowicach, stanowiący cenny przykład późnobarokowej siedziby władz miejskich na Śląsku, wzniesiony został jako murowany w 1. poł. XV w. przez Ottona von Zedlitz zapewne na miejscu wcześniejszej budowli. W 1704 r. zawaleniu uległa wieża ratusza. Spalony w 1769 r., wzniesiony został na nowo w 1771 roku. W latach 30. ubiegłego stulecia ratusz był gruntownie remontowany. Prochowski ratusz usytuowany jest pośrodku placu rynkowego. Jest to budowla dwukondygnacyjna, wzniesiona na rzucie prostokąta, wydłużonego wzdłuż osi wschód-zachód, nakryta dachem czterospadowym z lukarnami powiekowymi; pośrodku dachu – niewielka wieżyczka nakryta cebulastym, prześwitowym hełmem. Elewacje na niskim, kamiennym cokole, artykułowane są profilowanym gzymsami, naroża budowli zaakcentowane zostały lizenami. Pośrodku dłuższych elewacji znajdują się ryzality pozorne ujęte zdwojonymi lizenami. Wnętrza ratusza rozplanowane zostały w układzie dwutraktowym. Współcześnie remontowany.

Prochowice, poczta, ul. Wrocławska 16. Budynek urzędu pocztowego w Prochowicach wzniesiony został około 1900 roku. Jest to budynek dwukondygnacyjny, kryty dachem dwuspadowym. Wejście główne w elewacji południowej, przez werandę o konstrukcji częściowo drewnianej. Fasada trójosiowa z trójkątnym szczytem na osi. Wystrój elewacji w postaci ceglanych gzymsów międzykondygnacyjnych, opasek okiennych, cokołu i naroży budynku. Wnętrza częściowo aranżowane współcześnie.

Prochowice, szkoła ewangelicka, obecnie Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Młyńska 3. Budynek szkoły wzniesiony został w 1910 roku. Po 1945 r. dobudowane zostały sale gimnastyczne. Jest to budynek

dwukondygnacyjny, kryty dachem mansardowym. Bryła budynku rozczłonkowana ryzalitem fasady oraz ośmioboczną, nakrytą prześwitowym hełmem, wieżyczką wtopioną w elewację południową, mieszczącą klatkę schodową. Wejście główne do budynku na osi fasady. Wystrój elewacji w postaci ceglanych gzymsów międzykondygnacyjnych, lizen, opasek okiennych i cokołu.

Prochowice, sąd i areszt miejski, obecnie siedziba Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Komendy Policji, ul. Lwowska 6, wzniesiony w 4. ćw. XIX wieku.

Na uwagę zasługują również inne prochowickie obiekty użyteczności publicznej: kąpielisko miejskie przy ul. Młyńskiej urządzone w końcu lat 30. XX w. w zakolu starego koryta Kaczawy (Młynówki), budynek przychodni w Prochowicach przy ul. J. Kochanowskiego 32/34 z lat 20. XX w. (obecnie zaadaptowany na mieszkania) oraz dawna gospoda przy pl. M. Kopernika 5, obecnie dom mieszkalny, wzniesiona na przełomie XVIII i XIX w. przebudowana w 2. ćw. XIX wieku.

W zabudowie wiejskiej wyróżniają się **budynki szkolne**: w **Golance Dolnej** (obecnie nr 6, pocz. XX w. – budynek główny, oraz nr 6a, ok. 1930 r. - pawilon szkolny, obecnie Centrum Opiekuńczo-Wychowawcze powiatu Legnickiego), w **Kwiatkowicach** (obecnie dom nr 28, ok. 1912 r.), **Lisowicach** (obecnie dom nr 59, 4. ćw. XIX w. wraz z budynkiem toalety z pocz. XX w.), **Motyczynie** (obecnie dom nr 22, k. XIX w.).

Powyżej wymienione obiekty z obszaru gminy użytkowane są właściwie.

W ramach wspomnianej weryfikacji rejestru zabytków prowadzonej przez Narodowy Instytut Dziedzictwa opracowano ankiety weryfikacyjne dla obiektów użyteczności publicznej z terenu gminy Prochowice, które ze względu na wartości artystyczne, architektoniczne, historyczne oraz krajobrazowe kwalifikują się do ochrony prawnej poprzez wpis do rejestru zabytków:

- Prochowice, poczta, pl. Wrocławska 16,
- Prochowice, szkoła ewangelicka, obecnie Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Młyńska 3.

Zabytki techniki, kolej i przemysł; fortyfikacje

Jednym z cenniejszych budynków związanych z dawnym przemysłem jest zlokalizowany w **Prochowicach**, przy ul. Legnickiej 33, wpisany do rejestru zabytków, wybudowany w częściowo w konstrukcji ryglowej spichlerz w zespole młyna zbożowego z 1902 roku.

W 2020 r. Wojewódzki Konserwator Zabytków objął ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków elewacje północną i wschodnią budynku administracyjnego dawnego Zakładu Garbarskiego (przed 1945 r. – fabryka skór) przy ul. J. Kochanowskiego 8a wzniesionego w 1901 roku.

Na uwagę zasługują ponadto inne obiekty prochowickie: budynek wodociągu miejskiego z około 1930 r. przy ul. Jagiellońskiej 32, budynek dawnej stacji kolejowej, obecnie pełniący funkcje mieszkalne przy ul. H. Sienkiewicza 38 oraz dwa żelbetowe, jednoprzęsłowe mosty z początku XX w. w ciągu ulic H. Sienkiewicza i J. Kochanowskiego: most na kanale Kaczawy oraz most na starym kanale Kaczawy (Młynówce).

Spośród zabytków techniki w obszarze gminy należy wymienić: w **Lisowicach** – stalowy wiadukt kolejowy nad kanałem Kaczawy z końca. XIX w. oraz zespół dworca kolejowego w **Szczedrzykowicach Małych** (w skład zespołu wchodzi budynek dworcowy z 4 ćw. XIX w.; budynek toalety i nastawnia kolejowa z ok. 1910 r. zostały w ostatnich latach rozebrane).

Krajobraz kulturowy gminy dopełniają budynki trafostacji wybudowane około 1915-1920 r. o ceglanych elewacjach i dwuspadowych dachach: w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice* zostały ujęte trafostacje w Prochowicach przy ul. Gaworzyckiej, w Cichoborzu, Kawicach, Motyczynie i Szczedrzykowicach Małych.

Omówione powyżej obiekty zostały ujęte w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice* i są właściwie użytkowane.

Osobną grupą obiektów są zlokalizowane wzdłuż Odry, w obecnym obszarze administracyjnym gminy Prochowice (miejsowość Kwiatkowice) **umocnienia tzw. Linii Środkowej Odry**.

Linia (Pozycja) Środkowej Odry (Oderstellung) – to zespół fortyfikacji zbudowanych wzdłuż lewego brzegu Odry, na odcinku od Wrocławia do Krosna Odrzańskiego, w latach 1928-39 i następnie modernizowanych w latach 1944-45. Projektowano wówczas wybudowanie ok. 780 schronów bojowych, ostatecznie wzniesiono ich około 650. Były to schrony bojowe obserwacyjne lub bierne wyposażone w liczne panczerze forteczne (płyty, półkopuły i kopuły pancerne), jednokondygnacyjne, często zagłębione, budowane w konstrukcji żelbetowej. Budowane były również schrony drewniano-ziemne i umocnione stanowiska artylerii. Na prawym brzegu Odry powstały także umocnione przyczółki mostowe. Umocnienia *Pozycji Środkowej Odry* wraz z *Międzyrzeckim Rejonem Umocnionym* oraz *Wałem Pomorskim (Pommernstellung)* stanowiły główną linię obrony III Rzeszy, miały zatrzymać ofensywę stycziową Armii Czerwonej. Większość obiektów tworzących *Oderstellung* została wysadzona i zniszczona w 1945 r. przez Rosjan oraz w latach 50. ubiegłego stulecia przez wojska polskie. W całości zachowały się nieliczne obiekty (w obrębie wałów przeciwpowodziowych lub w portach odrzańskich. Obiekty wysadzone pozostają zniszczone, są zdewastowane, zachowane w postaci rozkruszonych płyt żelbetowych; czasem zachowane są fragmenty wnętrza. Niektóre schrony zasypano, niektóre zlikwidowano w całości. Przeważnie dostęp do tych obiektów ze względu na topografię terenu jest utrudniony. Budowle te pozostają przedmiotem zainteresowań miłośników fortyfikacji. Obiekty te nie zostały kompleksowo zinwentaryzowane w okresie powojennym, wymagają więc odrębnego rozpoznania. Według dostępnych źródeł w obszarze gminy Prochowice zlokalizowane są obiekty oznaczone numerami: 125-133 (miejsowości Kwiatkowice i Rogów Legnicki).

Obiekty te nie zostały wskazane przez Wojewódzkiego Konserwatora zabytków do objęcia gminną ewidencją zabytków.

Zabudowa mieszkalna i zagrodowa

Zabudowa miejska Prochowic w obrębie historycznego centrum – to w dużej mierze domy dwu- i trójkondygnacyjne, przy Rynku i głównych ulicach w zabudowie zwartej, często w układzie kalenicowym. Elewacje ze skromnym, historyzującym detalem architektonicznym. W zabudowie przedmieść wyróżnia się zespół domów mieszkalnych z ok. 1930 r. przy ul. Henryka Pobożnego i ul. A. Mickiewicza oraz zabudowa willowa przy ul. J. Kochanowskiego (ok. 1915 r. – l. 30. XX w.).

Zabudowa wiejska pochodzi przeważnie z 4 ćw. XIX w. i pocz. XX w., w niewielkim stopniu zachowana jest zabudowa z XVIII wieku. Interesującym zespołem, wyróżniającym się w krajobrazie gminy, jest kolonia parcelacyjna w Kawicach – zabudowę kolonii stanowią domy wzniesione w latach 30. XX w. w konstrukcji murowanej i szachulcowej (nry: 80, 81, 82). W zabudowie wiejskiej wyróżniają się ponadto mieszkalne domy wielorodzinne w Szczedrzykowicach-Stacji, związane z funkcjonującą tu stacją kolejową.

Najbardziej powszechnym typem zagrożeń dla obiektów tego typu jest zatarcie cech zabytkowych będące skutkiem modernizacji bez poszanowania znaczenia i wartości zabytków (skucie detalu architektonicznego i tynków podczas ocieplenia elewacji, nadbudowy, wymiana stolarki okiennej przy zmianie wykroju otworów okiennych, itp.). Zabudowa wiejska w związku z zanikaniem działalności rolniczej zmienia swój charakter, a budynki gospodarcze nie pełnią swych pierwotnych funkcji. Dla istotnych w krajobrazie gminy zagród, budynków mieszkalnych oraz gospodarczych założono karty adresowe *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*.

Dziedzictwo niematerialne

Dziedzictwo niematerialne regionu jest ściśle związane z sytuacją polityczną, jaka zaistniała po zakończeniu II wojny światowej. Niemal całkowita wymiana ludności spowodowała nagłe przerwanie ciągłości rozwoju kulturowego. Tradycje i zwyczaje przeniesione przez nowych mieszkańców, którzy reprezentowali różne narodowości i grupy etniczne, zadecydowały o swoistej różnorodności kulturowej regionu.

Spektakularnymi działaniami w zakresie ochrony dziedzictwa niematerialnego jest wyznaczenie i popularyzacja szlaków kulturowych – *Europejskiego Szlaku Cystersów* oraz *Szlaku św. Jakuba*.

W tym miejscu należy wymienić wielopłaszczyznową działalność Prochowickiego Ośrodka Kultury – miejskiej instytucji, której aktywność związana jest z również z ochroną dziedzictwa niematerialnego.

Narodowy Instytut Dziedzictwa prowadzi specjalny portal internetowy dedykowany dziedzictwu niematerialnemu: niematerialne.nid.pl.

Dokumentacja, edukacja, promocja

Zasób zabytkowy miasta i gminy Prochowice jest dobrze rozpoznany.

Na potrzeby opracowań planistycznych, przygotowane zostały w 1997 r. przez Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego we Wrocławiu (obecnie Narodowy Instytut Dziedzictwa Oddział Terenowy we Wrocławiu) dwa opracowania: *Studium historyczno-urbanistyczne miasta Prochowice* oraz *Studium środowiska kulturowego gminy Prochowice*.

Studia te są pierwszymi opracowaniami dla całej gminy, w których kompleksowo i kompetentnie zebrano zagadnienia związane z ochroną zabytków. Obecnie wymagają aktualizacji, aczkolwiek nadal mogą pełnić rolę kompendium wiedzy o Prochowicach oraz o całej gminie. Zawarte w nich informacje dotyczące historii miejscowości i zabytków wykorzystywane są jako podstawa kolejnych dokumentów studialnych i projektowych.

Zarządzeniem nr 160/2016 Burmistrza Miasta i Gminy Prochowice z dnia 26 lipca 2016 r. przyjęta została *Gminna Ewidencja Zabytków Miasta i Gminy Prochowice* w formie zbioru kart adresowych (założonych w 2006 r. i uzupełnionych w 2016 r.) dla wszystkich obiektów zabytkowych gminy – stanowisk archeologicznych, chronionych układów przestrzennych, zabytków architektury, budownictwa oraz założeń zielonych.

Podczas weryfikacji zabytków wpisanych do rejestru zabytków prowadzonej w latach 2009-2017 przez Narodowy Instytut Dziedzictwa Oddział Terenowy we Wrocławiu, wszystkie obiekty wpisane do rejestru zabytków z obszaru gminy (zabytki archeologiczne oraz zabytki architektury) zostały udokumentowane w terenie. Opracowany został raport o stanie zabytków dla powiatu legnickiego, a następnie, w 2017 r. *Raport o stanie zachowania zabytków nieruchomości w województwie dolnośląskim*.

W archiwum legnickiej delegatury Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu zgromadzona jest dokumentacja dla części najcenniejszych zabytków gminy opracowana w formie opracowań studialnych, kart ewidencyjnych zabytków nieruchomości i ruchomych, cmentarzy i zabytków techniki oraz ewidencji parkowych.

Promocję właściwej opieki nad zabytkami – prowadzonych wzorowo prac badawczych, konserwatorskich, rewaloryzacyjnych i adaptacyjnych, a także systematycznych działań na rzecz właściwego utrzymania zabytków ma na celu konkurs „Zabytek Zadbane”. Nadzór nad konkursem w imieniu Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu sprawuje Generalny Konserwator Zabytków. W 2017 r. do konkursu zgłoszony został zabytkowy budynek mieszkalny przy Rynku 6 w Prochowicach.

Informacje o zabytkach gminy udostępniane są na stronie internetowej gminy, w zakładce: <https://prochowice.com/zabytki-architektury/>.

Informacje o wybranych prochowickich zabytkach wpisanych do rejestru zabytków – wraz z fotografiami – publikowane są na portalu internetowym Narodowego Instytutu Dziedzictwa: zabytek.pl. Hasła do kolejnych obiektów gminy będą sukcesywnie uzupełniane.

Dużą rolę w udostępnianiu wiedzy o zabytkach i miejscach związanych z historią regionu pełni portal internetowy <https://polska-org.pl/>, na którym dostępne są informacje o prochowickich zabytkach i ich lokalizacji, a także stale aktualizowana dokumentacja fotograficzna.

Główne problemy związane z opieką nad zabytkami miasta i gminy Prochowice

- poprawa stanu zachowania gminnych obiektów zabytkowych oraz obiektów zabytkowych leżących na terenie gminy,
- kontynuacja działań związanych z rewaloryzacją parku zamkowego, ziemnych fortyfikacji zamkowych oraz uporządkowaniem terenu podzamcza,
- kontynuacja działań związanych rewaloryzacją zabudowy oraz przestrzeni publicznych w obszarze staromiejskiego centrum Prochowic,
- kontynuacja prac rewaloryzacyjnych parku w Rogowie Legnickim,
- ochrona zabytkowych miejsc pocmentarnych,
- brak koncepcji i programu zagospodarowania kościoła pw. św. Andrzeja w Prochowicach, będącego własnością parafii w Prochowicach,
- przedłużający się remont zamku prochowickiego, stanowiącego własność prywatną,
- rewaloryzacja dawnych zespołów pałacowych i folwarcznych, stanowiących własność prywatną,
- ochrona zachowanych siedlisk historycznych wsi przed niekontrolowanym procesem inwestycyjnym,
- potrzeba rozwoju infrastruktury związanej z turystyką, m.in. wyznaczenia tras zwiedzania miejscowości gminy i miasta – tras spacerowych i ścieżek rowerowych ze szczególnym uwzględnieniem prochowickiego zamku oraz obiektów związanych z *Europejskim Szlakiem Cysterskim* oraz *Szlakiem św. Jakuba*,
- ochrona zabytków archeologicznych płaskich poprzez wskazanie potencjalnym inwestorom konieczności przeprowadzenia prac archeologicznych zgodnych z decyzją Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- potrzeba opracowania publikacji dotyczących historii oraz dziedzictwa kulturowego miasta i gminy,
- skuteczna promocja zasobów kulturowych.

4. Założenia programowe

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024 realizuje cele, które wskazuje *Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*:

- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

4.1. Priorytety polityki gminnej związanej z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami oraz kierunki działań i zadania *Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024*

Nadrzędnym celem polityki miasta i gminy Prochowice w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami jest ochrona, aktywne zarządzanie materialnym dziedzictwem kulturowym oraz dążenie do poprawy stanu zachowania zabytków w celu wykorzystania potencjału związanego z posiadaniem dziedzictwem kulturowym

Priorytet I. Ochrona zabytków i przestrzeni kulturowej miasta i gminy Prochowice.

Kierunki działań:

I.1. Planowa, konsekwentna oraz kompetentna realizacja zadań samorządowych w zakresie ochrony zabytków, powiązanie zadań służących ochronie wartości kulturowych ze strategią rozwoju gospodarczego oraz polityką przestrzenną gminy.

Zadania:

- 1) Realizacja zadań z zakresu opieki nad zabytkami wynikających z dokumentów strategicznych gminy.
- 2) Podejmowanie prac remontowych i konserwatorskich przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków oraz przy obiektach ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*, których gmina Prochowice jest właścicielem lub współwłaścicielem (omówienie harmonogramu oraz finansowania zadań w rozdziale 4.2.2.).
- 3) Zabezpieczenie w budżetach rocznych gminy środków na udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice* położonych na terenie gminy (omówienie finansowania zadań w rozdziale 4.3.).
- 4) Podejmowanie starań o dofinansowanie prac przy zabytkach gminy z funduszy zewnętrznych – z budżetu państwa oraz programów UE i innych.

- 5) Wprowadzanie aktualnych i skutecznych zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego, w tym ochrony obiektów i obszarów ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.
- 6) Sporządzanie i aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wprowadzanie aktualnych i skutecznych zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w tym ochrony obiektów i obszarów ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*.
- 7) Wprowadzanie aktualnych i skutecznych zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego w pozostałych dokumentach strategicznych gminy.
- 8) Prowadzenie *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice* – udostępnienie kart adresowych na oficjalnej stronie internetowej gminy; aktualizacja danych, m.in. uzupełnianie i uaktualnianie informacji dotyczących form ochrony, zakładanie nowych kart adresowych dla obiektów wprowadzonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków, zgodnie z ustawowymi procedurami (szczegółowe omówienie w rozdziale 3.2.3 oraz 4.2.4).
- 9) Udostępnianie informacji o zabytkach gminy w systemach elektronicznych.
- 10) Wystąpienie do Ministra Kultury Dziedzictwa Narodowego i Sportu w sprawie skreślenia z rejestru zabytków nieistniejącego obiektu – dworu w Rogowie Legnickim, numer rejestru zabytków 214 z dnia 31.05.1950 r.
- 11) Wystąpienie do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w sprawie zmiany decyzji o wpisie do rejestru zabytków ośrodka historycznego Prochowic w zakresie wskazania granic ochrony konserwatorskiej, numer rejestru zabytków A/2678/372 z dnia 25.11.1956 r.
- 12) Wystąpienie do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w sprawie zmiany decyzji o wpisie do rejestru zabytków w zakresie jednoznacznego wskazania granic wpisu do rejestru zabytków parku przy zamku w Prochowicach, numer rejestru zabytków A/3246/462/L z dnia 17.07.1976 r.
- 13) Wystąpienie do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w sprawie zmiany decyzji o wpisie do rejestru zabytków w zakresie jednoznacznego wskazania zakresu ochrony (oznaczenie na mapie zasadniczej obiektów podlegających ochronie) murów obronnych w Prochowicach, numer rejestru zabytków A/2679/1478 z dnia 17.01.1966 r.
- 14) Wystąpienie do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w sprawie zmiany decyzji o wpisie do rejestru zabytków w zakresie jednoznacznego wskazania granic wpisu do rejestru zabytków parku w Rogowie Legnickim, numer rejestru zabytków A/3505/181 z dnia 31.05.1950 r.
- 15) Interwencje przy rażących naruszeniach prawa budowlanego (zwłaszcza w zakresie samowoli budowlanych na obszarach objętych ochroną konserwatorską oraz przy obiektach zabytkowych i ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*).
- 16) Monitoring *Planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych*.
- 17) Realizacja *Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie miasta i gminy Prochowice na lata 2019-2032* – dokument przyjęty Uchwałą Nr XXI/120/2020 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 25 marca 2020 roku.
- 18) Dla obiektów zabytkowej zieleni – realizacja *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Prochowice na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025* – dokument przyjęty Uchwałą Nr IX/43/2019 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 17 kwietnia 2019 roku.
- 19) Generowanie miejsc pracy przy inwestycjach prowadzonych przy obiektach i na obszarach objętych ochroną konserwatorską oraz w zakresie prowadzenia bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających na terenie zabytkowych założeń zielonych, będących własnością gminną oraz przy założeniach zielonych w obszarach ochrony konserwatorskiej.

I.2. Opieka nad zabytkami gminy, dążenie do materialnej poprawy ich stanu zachowania. Aktywne zarządzanie materialnym dziedzictwem kulturowym w celu wykorzystania jego potencjału w rozwoju gminy.

Zadania:

- 1) Podejmowanie działań prowadzących do zahamowania procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania poprzez udzielanie dotacji z budżetu gminy Prochowice na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (omówienie zasad udzielania dotacji w rozdziale 4.3).
- 2) Podejmowanie działań mających na celu ochronę zabytków ruchomych oraz zabytkowych obiektów tzw. małej architektury.
- 3) Prowadzenie inwestycji związanych z rewaloryzacją przestrzeni publicznych o wysokim standardzie zagospodarowania i wysokich wymaganiach względem estetyki.
- 4) Prowadzenie bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających na terenach zabytkowych założen zielonych, będących własnością gminną oraz przy założeniach zielonych w obszarach ochrony konserwatorskiej.
- 5) Podejmowanie działań zmierzających do poprawy infrastruktury w obszarze historycznych założen przestrzennych. Zadania takie jak remonty infrastruktury technicznej (np. budowa sieci sanitarnej), oświetlenia ulicznego czy poprawa infrastruktury drogowej (w tym m.in. chodniki, nowe nawierzchnie, ścieżki rowerowe) – prowadzone zgodnie z zasadami konserwatorskimi – związane są bezpośrednio z rewaloryzacją tych obszarów.
- 6) Udzielanie wsparcia (w ramach kompetencji gminy) działań związanych z zagospodarowaniem kościoła pw. św. Andrzeja (własność parafii prochowickiej) oraz zespołu zamkowego (własność prywatna) w Prochowicach.

Priorytet II.

Uznanie dziedzictwa kulturowego miasta i gminy Prochowice jako istotnego potencjału w procesie rewitalizacji gminy.

Kierunki działań:

II.1. Ochrona i świadome kształtowanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu historycznego w granicach obszaru rewitalizacji.

Zadania:

- 1) Uznanie znaczenia wyjątkowych walorów krajobrazu kulturowego i zabytków oraz środowiska przyrodniczego gminy jako potencjału w procesie rewitalizacji.
- 2) Zabezpieczenie w budżetach rocznych środków na zadania związane z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021*.
- 3) Realizacja zintegrowanych zadań przyjętych w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021* mających na celu powstrzymanie degradacji obiektów i obszarów o wartościach zabytkowych, kulturowych i przyrodniczych w obszarze rewitalizacji, poprawę stanu ich zachowania oraz prowadzonych przy wykorzystaniu potencjału dziedzictwa kulturowego miasta i gminy Prochowice (omówienie zadań w rozdziale 4.2.1.).
- 4) W okresie obowiązywania niniejszego *Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024* przystąpienie do opracowania gminnego programu rewitalizacji – zgodnie z obowiązującymi przepisami – *Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji*.
- 5) Przy sporządzaniu nowego gminnego programu rewitalizacji – uwzględnienie środowiska kulturowego miasta i gminy jako znaczącego potencjału rozwoju gminy: na etapie diagnozy i delimitacji obszaru

zdegradowanego, następnie na etapie wyznaczania obszaru rewitalizacji i jego pogłębionej diagnozy. Przy wyborze przedsięwzięć do realizacji wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego miasta i gminy.

- 6) Uczestnictwo przedstawicieli Urzędu Miasta i Gminy w Prochowicach w szkoleniach organizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego oraz Narodowy Instytut Dziedzictwa dotyczących zagadnień związanych z ochroną i wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego w procesach rewitalizacyjnych.

II.2. Zwiększenie atrakcyjności Prochowic w celach społecznych i turystycznych w ramach procesu rewitalizacji.

Zadania:

- 1) Wspieranie turystyki kulturowej – jako działania związanego z rewitalizacją – na terenie miasta i gminy poprzez m.in. rozbudowę infrastruktury turystycznej, rozwój szlaków turystycznych i sieci tras rowerowych, organizację gier topograficznych.
- 2) Popularyzacja i promocja działań związanych z ochroną i wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego w procesie rewitalizacji.
- 3) Publikacja na oficjalnej stronie internetowej miasta informacji dotyczących działań związanych z ochroną i wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego w ramach realizacji programów rewitalizacji.

Priorytet III. Edukacja i promocja dziedzictwa kulturowego miasta i gminy Prochowice.

Kierunki działań:

II.1. Uznanie znaczenia dziedzictwa kulturowego w rozwoju gminy oraz jego promocja.

Zadania:

- 1) Kreowanie modelu odpowiedzialności za zasoby dziedzictwa kulturowego wśród mieszkańców, użytkowników oraz wśród pracowników samorządowych.
- 2) Wspieranie projektów i realizacji mających na celu promowanie walorów środowiska przyrodniczego oraz środowiska kulturowego jako potencjału dla rozwoju turystyki prowadzonej w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju.
- 3) Udostępnianie na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy publikacji będących prezentacją zasobów oraz działań gminy związanych z ochroną zasobów zabytkowych.
- 4) Współpraca z instytucjami zajmującymi się ochroną dziedzictwa kulturowego (m.in. Narodowy Instytut Dziedzictwa Oddział Terenowy we Wrocławiu).
- 5) Promowanie historii oraz zabytków gminy podczas imprez i wydarzeń kulturalnych – organizowanych m.in. przez Prochowicki Ośrodek Kultury i Sportu oraz organizacje pozarządowe.
- 6) Szersza popularyzacja twórczości czołowych twórców 1. połowy XIX w.: Karla Friedricha Schinkla i Petera Josepha Lenné, których dzieła znajdują się na obszarze gminy Prochowice.
- 7) Wspieranie turystyki kulturowej na terenie gminy poprzez rozwój infrastruktury związanej z turystyką, m.in. wyznaczenie tras zwiedzania miejscowości gminy i miasta – tras spacerowych i ścieżek rowerowych ze szczególnym uwzględnieniem prochowickiego zamku, a także obiektów związanych z *Europejskim Szlakiem Cysterskim* oraz *Szlakiem św. Jakuba*.
- 8) Promowanie tradycyjnych form i cech lokalnej architektury (w zakresie bryły, detalu architektonicznego, materiału, kolorystyki, rozwiązań konstrukcyjnych).
- 9) Promocja zabytków gminy Prochowice w różnego rodzaju mediach.

II.2. Budowanie klimatu społecznej akceptacji dla idei ochrony zabytków odczytywanych jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości i tradycji.

Zadania:

- 1) Inicjowanie i wspieranie projektów związanych z szeroko rozumianym upowszechnieniem wiedzy o dziedzictwie kulturowym gminy, w tym organizacja i wspieranie organizacji konkursów wiedzy o zabytkach oraz wycieczek szkolnych, których celem jest poznawanie zabytków gminy.
- 2) Publikacja oraz wspieranie wydawnictw obejmujących zagadnienia związane z historią gminy oraz ochroną dóbr kultury.
- 3) Współpraca oraz wspieranie działalności organizacji społecznych, pozarządowych i środowisk zajmujących się ochroną i opieką nad zabytkami.
- 4) Udział gminy oraz zachęcanie właścicieli zabytków z terenu gminy do udziału w corocznych edycjach Europejskich Dni Dziedzictwa, ogólnoeuropejskim wydarzeniu promującym dziedzictwo kulturowe (informacje o organizacji imprezy na stronie internetowej www.edd.com.pl).
- 5) Promocja szlaków kulturowych i turystycznych.

II.3. Promocja właściwego zarządzania dziedzictwem kulturowym gminy.

Zadania:

- 1) Promocja tzw. dobrych praktyk w zakresie zarządzania obiektami zabytkowymi gminy.
- 2) Publikacja na oficjalnej stronie internetowej gminy informacji dotyczących *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*.
- 3) Publikacja na oficjalnej stronie internetowej gminy informacji dotyczących udzielania dotacji z budżetu gminy Prochowice na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.
- 4) Publikacja na oficjalnej stronie internetowej gminy informacji dotyczących prac konserwatorskich finansowanych oraz współfinansowanych z budżetu gminy oraz prezentacja obiektów, przy których przeprowadzono prace konserwatorskie finansowane oraz współfinansowane z budżetu gminy.
- 5) Współpraca z mediami w celu upowszechniania działań związanych z opieką nad zabytkami.

4.2. Inwestycje i projekty związane z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami realizowane przez gminę Prochowice oraz planowane na lata 2021-2024

Zabytki będące własnością gminną

W okresie obowiązywania *Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024* zakłada się dbałość o zabytki, których właścicielem jest gmina Prochowice.

Gmina Prochowice jest właścicielem następujących obiektów objętych ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków nieruchomych:

Prochowice:

- ośrodek historyczny miasta wraz z terenem zamku – teren gminy Prochowice,
- kościół cmentarny pw. Ducha Świętego, ul. Wrocławska,
- mury miejskie, pomiędzy ul. Zamkową a ul. Garbarską,
- ratusz, Rynek 1,

Rogów Legnicki:

- park dworski,
- dwór (obiekt nie istnieje, teren gminny),

oraz współwłaścicielem:

Prochowice:

- park zamkowy,
- dom mieszkalny, ul. Legnicka 28,
- kamienica, J. Kochanowskiego 24,
- kamienica, Rynek 6,
- kamienica, Rynek 10,
- kamienica, Rynek 11,
- kamienica, Rynek12,
- kamienica, Rynek 13.

Gmina Prochowice jest właścicielem następujących obiektów objętych ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków ruchomych:

Prochowice:

- elementy wyposażenia kościoła cmentarnego pw. Ducha Świętego na terenie cmentarza komunalnego, ul. Wrocławska.

W corocznie uchwalanych budżetach zakłada się realizację zadań związanych z ochroną zabytków. Środki finansowe przeznaczane są zarówno na zamierzenia inwestycyjne, prace projektowe i studialne, edukację i promocję walorów kulturowych gminy, jak również na dotacje na remonty obiektów zabytkowych.

Szczegółowe omówienie trwających i planowanych inwestycji oraz projektów przy obiektach gminnych w ramach prowadzonej rewitalizacji na obszarze miasta Prochowice oraz pozostałych omówiono w dalszej części rozdziału. Zadania te wprowadzane są do *Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta i Gminy Prochowice* opracowanej na lata do 2030 roku.

4.2.1. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021

W okresie obowiązywania *Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024*, zgodnie z *Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021* (przyjętym Uchwałą Nr XXV/154/2016 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 31 sierpnia 2016 r., zmienionym Uchwałą Nr XXXII/190/2017 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 31 stycznia 2017 r.), w wyznaczonym obszarze rewitalizacji realizowane są zadania związane z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami.

Zgodnie z definicją sprecyzowaną w *Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* – rewitalizacja wybranych obszarów realizowana przez władze samorządowe w celu stworzenia warunków ich rozwoju jest kompleksowym i wieloletnim procesem przemian. Służy wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Jest procesem kompleksowym i zintegrowanym, obejmującym sferę gospodarczą, społeczną, środowiskową oraz infrastrukturalno-przestrzenną. Procesy rewitalizacyjne sterowane są przez jednostki samorządu terytorialnego przy akceptacji i współpracy lokalnej społeczności.

Podstawowym celem obowiązującego programu rewitalizacji jest odpowiednie zarządzanie procesem wyprowadzania obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. W celu realizacji tego założenia wykonano diagnozę gminy, w oparciu o którą wyznaczono granice obszaru rewitalizowanego i na jej podstawie przyjęto główne przedsięwzięcia oraz projekty, które odpowiadają zdiagnozowanym problemom. Projektowane działania, zarówno infrastrukturalne, jak i społeczne, są niezbędne do osiągnięcia celów *Programu*. Ich realizacja, zaplanowana na lata 2016-2021, przyczynia się do urzeczywistnienia wizji rewitalizacji.

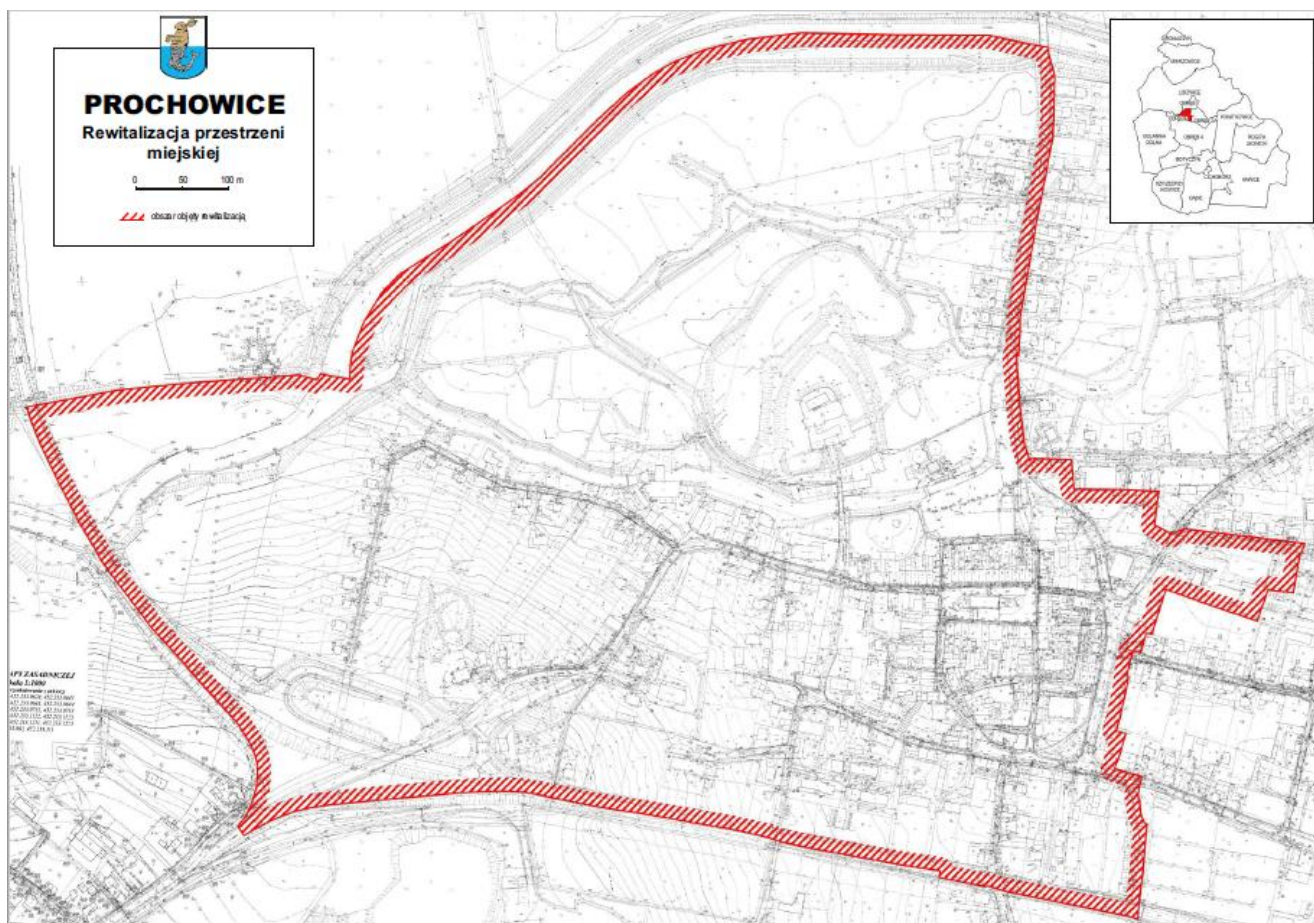
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021 jest dokumentem strategicznym, który jednocześnie jest płaszczyzną przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych również w innych dokumentach, a zarazem nadaje im ramy operacyjne.

W *Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021* uznano, że wyprowadzenie obszaru miasta ze stanu kryzysowego – głównie społecznego – powinno się opierać na bardzo cennym, a dotychczas w niedostatecznie sposób wykorzystanym – jako czynnik rozwoju gminy – dziedzictwie kulturowym.

Wskazano obszar zdegradowany, czyli znajdujący się w stanie kryzysowym obszar gminy, cechujący się nagromadzeniem negatywnych zjawisk społecznych (zwłaszcza wysokiego poziomu bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji/kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym/społecznym) oraz wystąpieniem jednego z czynników: środowiskowych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych bądź technicznych.

Wyznaczony do rewitalizacji obszar obejmuje centrum miasta Prochowice. W granicach obszaru znajdują się najcenniejsze obiekty zabytkowe – średniowieczny układ historycznego miasta, zespół zamkowy z parkiem oraz kościół pw. św. Andrzeja.

Na etapie diagnozy wskazano problem złego stanu technicznego budynków mieszkalnych (w tym objętych ochroną konserwatorską): wskazano zarówno względy estetyczne, cechy funkcjonalne oraz efektywność energetyczną. Zauważono, że zabudowa mieszkaniowa jest uzupełniona przez obiekty garażowe czy komórki w złym stanie technicznym, psujące wizerunek centrum miasta. Zwrócono szczególną uwagę na problem stanu technicznego obiektów zabytkowych, zwłaszcza kościoła pw. św. Andrzeja i zamku oraz fakt, że nie są one wykorzystywane do promocji miasta i gminy oraz nie integrują mieszkańców. Powoduje to stratę potencjału rozwojowego gminy.

Prochowice. Obszar objęty rewitalizacją.

[http://bip.prochowice.msarwer.pl/cms_tmp/20170223112611_UCHW_XXXII_190_2017.pdf]

Przyjęto następującą wizję rozwoju: „Obszar rewitalizacji miejscem organizacji imprez kulturalnych oraz sprzyjający rozwojowi indywidualnemu mieszkańców, w tym osób starszych. Wyciszenie ruchu w Rynku przyczyni się do rozwoju lokali usługowych i gastronomicznych, w których znajdą zatrudnienie mieszkańcy obszaru. Modernizacja budynków według spójnej koncepcji pozwoli na ograniczenie zanieczyszczeń powietrza, zaś zagospodarowanie i poprawa estetyki terenów publicznych – do stworzenia miejsc integracji i aktywności mieszkańców.”

Wśród przyjętych celów strategicznych rewitalizacji i kierunków działań wskazano m.in. na konieczność działań w zabytkowej przestrzeni publicznej miasta. Z punktu widzenia ochrony dziedzictwa kulturowego istotny jest zwłaszcza cel III: „Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych” oraz dwa kierunki działania: „Poprawa stanu technicznego budynków na obszarze rewitalizacji” oraz „Rewitalizacja lub utworzenie nowych przestrzeni do wypoczynku i rekreacji”.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne, uwzględnione w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021* obejmują zadania podstawowe (lista A) oraz zadania uzupełniające (lista B). Realizacja zadań uzależniona jest od możliwości finansowych gminy oraz stopnia efektywności pozyskiwania środków zewnętrznych.

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne planowane na obszarach oraz przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków, jak również na obszarach i przy obiektach ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice* zgodnie z obowiązującymi przepisami są uzgadniane z Dolnośląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

TABELA 7

Miasto i gmina Prochowice. Wykaz planowanych przedsięwzięć ujętych w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021* dotyczących obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*.

NUMER ZADANIA ZGODNIE Z LPR	NAZWA PROJEKTU I OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ <i>OPIS ZADANIA ZGODNIE Z LPR</i>	MOŻLIWE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZGODNIE Z LPR	UWAGI (zadania zrealizowane lub realizowane omówione w dalszej części rozdziału)
1.	2.	3.	4.
PRZEDSIĘWZIĘCIA ZAWARTE NA LIŚCIE A			
1.	"Zielono nam" – modernizacja budynku mieszkalnego komunalnego w Rynku w Prochowicach (Rynek 18).	RPO WD 2014-2020, środki wspólnoty mieszkaniowej	obiekt w GEZ, znajdujący się na obszarze wpisanym do rejestru zabytków
2.	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mikołaja Kopernika 4 (obecnie ul. Zamkowa) w Prochowicach.	RPO WD 2014-2020, środki wspólnoty mieszkaniowej	obiekt w GEZ, znajdujący się na obszarze ujętym w GEZ
3.	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Legnickiej 38 w Prochowicach.	RPO WD 2014-2020, środki wspólnoty mieszkaniowej	obiekt znajdujący się na obszarze ujętym w GEZ
4.	"Czysto i radośnie" – modernizacja budynku mieszkalnego, Rynek 17 w Prochowicach.	RPO WD 2014-2020, środki wspólnoty mieszkaniowej	obiekt w GEZ, znajdujący się na obszarze wpisanym do rejestru zabytków
5.	"Mieszkajmy weselej" – modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Wrocławskiej 21 w Prochowicach.	RPO WD 2014-2020, środki wspólnoty mieszkaniowej	obiekt znajdujący się na obszarze wpisanym do rejestru zabytków
6.	Modernizacja budynku mieszkalnego przy pl. Mikołaja Kopernika 5 w Prochowicach.	RPO WD 2014-2020, środki wspólnoty mieszkaniowej	obiekt w GEZ, znajdujący się na obszarze ujętym w GEZ
7.	Modernizacja budynków mieszkalnych przy ul. Wrocławskiej w Prochowicach (ul. Wrocławska 15, ul. Wrocławska 51).	RPO WD 2014-2020, środki wspólnoty mieszkaniowej	obiekty w GEZ, znajdujące się na obszarze wpisanym do rejestru zabytków oraz na obszarach ujętych w GEZ

1.	2.	3.	4.
8.	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Armii Czerwonej (obecnie Lwowska) 4 w Prochowicach.	RPO WD 2014-2020, środki wspólnoty mieszkaniowej	obiekt w GEZ, znajdujący się na obszarze wpisanym do rejestru zabytków
9.	Modernizacja budynków mieszkalnych przy ul. Legnickiej w Prochowicach (ul. Legnicka 1, ul. Legnicka 28, ul. Legnicka 30, ul. Legnicka 31).	RPO WD 2014-2020, środki wspólnoty mieszkaniowej	obiekty w GEZ, działania na obszarze wpisanym do rejestru zabytków oraz na obszarach ujętych w GEZ
10.	Modernizacja budynków mieszkalnych w Ryнку w Prochowicach (Rynek 10, Rynek 11, Rynek 13, Rynek 28, Rynek 29, Rynek 30).	RPO WD 2014-2020, środki wspólnoty mieszkaniowej	Rynek 10, Rynek 11, Rynek 13, Rynek 29 – obiekty wpisane do rejestru zabytków; Rynek 28, Rynek 30 - obiekty w GEZ, znajdujące się na obszarze wpisanym do rejestru zabytków
11.	Przebudowa z rozbudową oraz przywrócenie funkcji mieszkaniowej budynków po byłej przychodni w Prochowicach (zespół budynków przy ul. Jana Kochanowskiego 32, 34 i 34a).	RPO WD 2014-2020, środki gminy	obiekty w GEZ, znajdujące się na obszarze ujętym w GEZ
12.	Przebudowa kościoła pw. św. Andrzeja w Prochowicach wraz z modernizacją parkingu przy kościele. <i>Część pierwsza projektu zakłada stworzenie w kościele biblioteki multimedialnej ze sceną koncertową, będącą jednocześnie miejscem przedstawień teatralnych. Należy również odnowić zachowane jeszcze malowidła ściennie oraz przeprowadzić prace konserwatorskie. Dodatkowo można zorganizować punkt informacji turystycznej. Część druga zadania obejmuje przebudowę, poszerzenie, wytyczenie miejsc parkingowych i oświetlenie istniejącego już parkingu przy ul. Kopernika.</i>	RPO WD 2014-2020, PROW, środki gminy	obiekt wpisany do rejestru zabytków

1.	2.	3.	4.
13.	<p>Rewitalizacja parku zamkowego w Prochowicach wraz z zagospodarowaniem polany na plac zabaw. <i>Przywrócenie parku zamkowego mieszkańcom wymaga jego rewitalizacji. Przede wszystkim w ramach projektu powinny zostać ustawione elementy małej architektury - ławki, kosze na odpady i latarnie.</i></p> <p>Wskazane jest wykonanie prac pielęgnacyjnych w obrębie drzewostanu parkowego, dążąc do zachowania jak największej ilości starych drzew oraz uzupełnienie ubytków w drzewostanie parkowym nowymi nasadzeniami – zgodnie z opinią DWKZ dotyczącą niniejszego programu opieki nad zabytkami L/N.5120.5.2021.SG z dnia 19.07.2021.</p>	RPO WD 2014-2020, WFOŚiGW, PROW, programy rządowe, środki gminy	obiekt wpisany do rejestru zabytków
14.	Zagospodarowanie terenów przy ul. Legnickiej i Wrocławskiej na plac zabaw. ul. Legnicka i Wrocławska – Prochowice.	RPO WD 2014-2020, PROW, programy rządowe, środki gminy	działania na obszarze wpisanym do rejestru zabytków oraz na obszarach ujętych w GEZ
15	Adaptacja pomieszczeń zamku na ekomuzeum w Prochowicach. <i>Projekt zakłada przebudowę pomieszczeń zamkowych na ekomuzeum.</i>	RPO WD 2014-2020, PROW Leader, Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki gminy, środki prywatne	obiekt wpisany do rejestru zabytków
16.	<p>Zmiana organizacji ruchu w Rynku wraz z przebudową niezagospodarowanych przestrzeni na parkingi oraz przebudową ul. Legnickiej i Zakątnej w Prochowicach.</p> <p><i>Projekt polega na kompleksowych działaniach związanych z uporządkowaniem ruchu kołowego w obrębie Rynku i prowadzących do niego ulic:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - likwidacja miejsc parkingowych w Rynku, - przygotowanie miejsc postojowych w obszarze rewitalizacji, tj. ul. K. Miarki, skrzyżowanie ul. Legnickiej i Ciepłej, ul. Wolności, ul. Pożarnicza, - przebudowa ul. Legnickiej na odcinku od kościoła św. Jana Chrzciciela w Prochowicach do Rynku z wymianą nawierzchni i przebudową ciągów pieszych, - budowa ciągu pieszo-jezdnego przy ul. Zakątnej. 	RPO WD 2014-2020, Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019, środki gminy	działania na obszarze wpisanym do rejestru zabytków
PRZEDSIĘWZIĘCIA ZAWARTE NA LIŚCIE B			
1.	Uporządkowanie zapleczy i przydomowych komórek na obszarze rewitalizacji.	RPO WD 2014-2020, środki wspólnot mieszkaniowych i właścicieli nieruchomości	działania na obszarze wpisanym do rejestru zabytków oraz na obszarach ujętych w GEZ

1.	2.	3.	4.
2.	Remont budynku komunalnego oraz lokali komunalnych w Prochowicach z przeznaczeniem na działalność usługową. <i>Projekt zakłada remont budynku komunalnego przy ul. Kochanowskiego 34a oraz komunalnych lokali użytkowych w Rynku oraz doprowadzenie mediów do tych, które można później wynajmować przedsiębiorcom, chcącym prowadzić działalność gospodarczą w obszarze rewitalizacji.</i>	RPO WD 2014-2020, środki gminy	działania na obszarze wpisanym do rejestru zabytków oraz na obszarach ujętych w GEZ
3.	Promocja wymiany źródeł ciepła w budynkach obszaru rewitalizacji. <i>Zadanie zakłada promowanie wśród mieszkańców źródeł ciepła - kampanię informacyjną dot. pozytywnych efektów wymiany źródeł ciepła na bardziej ekologiczne i ekonomiczne. W ramach projektu gmina organizowałaby punkt doradztwa, w którym mieszkańcy uzyskiwaliby informacje dotyczące możliwych rozwiązań technicznych i finansowych (gł. źródła dofinansowania).</i>	RPO WD 2014-2020, PO Infrastruktura i Środowisko, WFOŚiGW	działania na obszarze wpisanym do rejestru zabytków oraz na obszarach ujętych w GEZ
4.	Eliminacja "dzikich wysypisk" odpadów. <i>Usunięcie dzikich wysypisk jest niezbędne, aby obszar rewitalizacji stał się bezpieczny, estetyczny i przyjazny dla środowiska, zaczął przyciągać mieszkańców. Przyczyni się to do zmniejszenia zanieczyszczeń środowiska i pozwoli na bezpieczną zabawę dzieci. Dotyczy to przede wszystkim ul. Młyńskiej, Parku Zamkowego, terenu dawnej elektrowni przy ul. Legnickiej, terenu po garbarni przy ul. Kochanowskiego.</i>	RPO WD 2014-2020, WFOŚiGW, środki gminy	działania na obszarze wpisanym do rejestru zabytków oraz na obszarach ujętych w GEZ
5.	Zagospodarowanie terenu po dawnej garbarni. <i>Teren, na którym znajdowała się wcześniej garbarnia, zostanie w ramach przedsięwzięcia uporządkowany, a następnie zagospodarowany na cele handlowo-usługowe oraz mieszkaniowe (od strony ul. Wolności).</i>	RPO WD 2014-2020, środki prywatne	obiekty znajdujące się na obszarze ujętym w GEZ
6.	Modernizacja muru cmentarza komunalnego w Prochowicach. <i>Projekt dotyczy modernizacji fragmentu muru otaczającego cmentarz komunalny w Prochowicach. W wielu miejscach muru znajdują się wyrwy. Dodatkowo w mur włączone są tablice nagrobne, stąd prace muszą być prowadzone z najwyższą starannością. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy estetyki przestrzeni publicznej, a także bezpieczeństwa.</i>	RPO WD 2014-2020, PROW, środki samorządu województwa	obiekt ujęty w GEZ
7.	Wymiana oświetlenia drogowego na energooszczędne. <i>Projekt zakłada wymianę oświetlenia drogowego z obszaru rewitalizacji na nowe, wykorzystujące bardziej energooszczędne i ekologiczne rozwiązania. Jest to szczególnie istotne ze względu na duże poziomy zanieczyszczeń powietrza na tym terenie.</i>	RPO WD 2014-2020, środki gminy	działania na obszarze wpisanym do rejestru zabytków oraz na obszarach ujętych w GEZ

1.	2.	3.	4.
10.	<p>Gra miejska organizowana przez Urząd Miasta i Gminy Prochowice oraz Prochowski Ośrodek Kultury i Sportu.</p> <p><i>Gra miejska mogłaby być organizowana każdego roku. Ze względu na dziedzictwo kulturowe i historyczne Prochowic warto, aby jej fabuła do niego nawiązywała. Fabuła może też opierać się na aspektach środowiskowych, wykorzystując do tego park przy zamku i pełniąc funkcje edukacyjne. Będzie to nowy element w ofercie kulturalnej, wykorzystujący ogromny potencjał obszaru rewitalizacji. Dodatkowo można wykorzystać wzrost popularności geocachingu i zastosować jego elementy w tych grach.</i></p>	<p>PROW Leader, LGD Kraina Łęgów Odrzańskich</p>	<p>działania tzw. „miękkie”</p>
11.	<p>„Zielono nam” – projekt Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.</p> <p><i>Projekt polega na organizacji zajęć sportowych i warsztatów (np. rękodzieło, fotografia florystyka) o różnej tematyce, skierowanych do dwóch grup - dzieci i młodzieży oraz dorosłych. Organizowane byłyby one w przyzamkowym Parku.</i></p>	<p>środki Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, LGD Kraina Łęgów Odrzańskich</p>	<p>działania tzw. „miękkie”; działania na obszarze wpisanym do rejestru zabytków</p>
12.	<p>„Kwitnące Prochowice” – projekt Urzędu Miasta i Gminy Prochowice oraz Prochowskiego Ośrodka Kultury i Sportu.</p> <p><i>Projekt przewiduje nasadzenia żonkili na skwerach i terenach zielonych obszaru rewitalizacji. Ponadto na terenie parku przy zamku można organizować wystawy kwiatowe. Aby aktywizować mieszkańców do dbania o estetykę, dodatkowo można przeprowadzić konkurs na najładniejszy ogródek z żonkilami.</i></p>	<p>PROW Leader, program Działaj Lokalnie</p>	<p>działania na obszarze wpisanym do rejestru zabytków oraz na obszarach ujętych w GEZ</p>
13.	<p>Organizacja zajęć rozwijających zainteresowania – projekt Urzędu Miasta i Gminy Prochowice oraz Prochowskiego Ośrodka Kultury i Sportu (przy współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi).</p> <p><i>Projekt zakłada organizację zajęć rozwijających zainteresowania mieszkańców obszaru rewitalizacji, niezależnie od wieku. Oczywiście zostaną też do niego włączone osoby spoza obszaru rewitalizacji, co przyczyni się dodatkowo do integracji mieszkańców gminy. Zajęcia, które byłyby organizowane w ramach projektu to np. kursy kulinarne, ceramiczne ogrodnicze. Przy współpracy z Lokalną Grupą Działania oraz lokalnymi organizacjami pozarządowymi można przygotować cykl zajęć z historii regionu, które stanowiłyby też uzupełnienie do lekcji historii. Warto, aby we wszystkich tych zajęciach mogły brać udział w różnym wieku, co wpłynie na integrację międzypokoleniową oraz zaktywizuje seniorów z obszaru rewitalizacji.</i></p>	<p>PROW Leader, POWER</p>	<p>działania tzw. „miękkie”</p>

1.	2.	3.	4.
15.	Budowa plaż rekreacyjnych i przystani kajakowych na Młynówce oraz samej Kaczawie. <i>Zadanie obejmuje budowę plaż rekreacyjnych i przystani kajakowych, dzięki którym tereny położone bezpośrednio przy ciekach wodnych zyskają nowe funkcje użytkowe i staną się atrakcyjnym miejscem aktywnego spędzania czasu wolnego. Jedna z przystani powinna zostać wybudowana przy elektrowni, aby umożliwić kajakarzom podróżowanie po ciekach wodnych w mieście.</i>	PROW Leader	działania na obszarze wpisanym do rejestru zabytków oraz na obszarach ujętych w GEZ

W 2021 r. planowane jest przystąpienie do opracowania gminnego programu rewitalizacji – zgodnie z obowiązującymi przepisami – *Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.*

Środowisko kulturowe miasta i gminy zostanie uwzględnione jako znaczący potencjał rozwoju gminy na etapie diagnozy i delimitacji obszaru zdegradowanego, następnie na etapie wyznaczania obszaru rewitalizacji i jego pogłębionej diagnozy. Wybór przedsięwzięć do realizacji opierać się będzie również na możliwościach wykorzystania potencjału dziedzictwa kulturowego miasta i gminy.

4.2.2. Projekty i zadania inwestycyjne planowane na lata 2021-2024

W okresie obowiązywania *Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024* zakłada się prowadzenie projektów i zadań inwestycyjnych przy obiektach zabytkowych oraz na obszarach ochrony konserwatorskiej. Realizacja zadań będzie zależna od pozyskanych środków zewnętrznych oraz posiadanych środków.

Poniżej w tabeli zebrano informacje na temat prowadzonych prac w latach 2006-2020.

TABELA 8

Zestawienie inwestycji gminnych przy obiektach zabytkowych oraz na terenach objętych ochroną konserwatorską w latach 2006-2020 (również w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021*).

NAZWA INWESTYCJI	ROK	KWOTA	DOFINANSOWANIE	STREFA OCHRONY KONSERWATORSKIEJ
1.	2.	3.	4.	5.
Remont Szkoły Podstawowej w Prochowicach w zakresie wymiany instalacji elektrycznej i okien.	2006	181 008,00 zł	43 000,00 zł Woj. Dolnośląskie	B
Remont elewacji i naprawa dachu zabytkowego ratusza w Prochowicach	2008-2011	331 114,00 zł	85 230,00 zł PROW	A
Remont dachu budynku przy ul. Legnickiej 25 w Prochowicach	2011	33 781,00 zł	-	B
Remont dachu budynku przy ul. Młyńskiej 28 w Prochowicach	2011	142 746,00 zł	95 000,00 zł MSWiA	B
Remont dachu budynku przy ul. Wrocławskiej 42 w Prochowicach	2011	67 501,00 zł	54 000,00 zł MSWiA	
Remont dachu świetlicy wiejskiej w Golance Dolnej	2012	44 133,00 zł	30 000,00 zł Odnowa Wsi Dolnośląskiej	B
Rewitalizacja kamienic w Prochowicach	2013	4 budynki wspólnot: 351 563,00 zł 7 budynków gminnych: 354 322,00zł	230 784,00 zł RPO, 226 183,00 zł RPO	A, B
Remont dachu budynku Szkoły Podstawowej nr 1 w Prochowicach	2013	249 611,00 zł	199 689,00 zł MAiC,	B
Remont dachu budynku komunalnego przy ul. Kochanowskiego 32/34 w Prochowicach	2014	202 823,00 zł	-	B

1.	2.	3.	4.	5.
Park w Rogowie Legnickim miejscem wypoczynku i rekreacji na Szlaku Odry – wiata i plac zabaw	2014	132 701,00 zł	86 309,00 zł PROW	A
Rewitalizacja i uzupełnienie zieleni miejskiej promująca walory przyrodnicze Krainy Łęgów Odrzańskiej na Szlaku Odry w centrum Prochowic	2014	37 898,00 zł	20 000,00 zł PROW	A, B
Remont dachu budynku przy ul. Pocztovej 16 w Prochowicach	2015	93 198,00 zł	65 276,00 zł MSWiA	B
Remont dachu i elewacji budynku przy ul. K. Miarki 4 w Prochowicach	2015	88 302,00 zł	-	B
Rewitalizacja zabytkowego parku w Prochowicach	2016	651 792,14 zł	346 500,00 zł WFOŚiGW	A
Remont elewacji budynku Rynek 6 w Prochowicach	2016	110 000,01 zł	70 000,00 zł Woj. Dolnośląskie. udział współwłaścicieli 58 360,00 zł	A
Remont wnętrza kaplicy cmentarnej w Prochowicach	2016 2017	37 117,70 zł 149 845,36 zł	20 000,00 zł Woj. Dolnośląskie 40 000,00 zł Woj. Dolnośląskie 15 000,00 zł Starostwo Powiatowe w Legnicy	A
Przebudowa pomieszczeń kompleksu toalet w Szkole Podstawowej przy ul. Młyńskiej 3 w Prochowicach	2017	325 856,00 zł	-	B
Remont „Domu Grabarza” na terenie cmentarza komunalnego w Prochowicach	2019	37 235,00 zł	-	A
Prace konserwatorskie ołtarza kaplicy cmentarnej w Prochowicach	2018 2019	48 657,00 zł 85 239,00 zł	20 000,00 zł Woj. Dolnośląskie 15 000,00 zł Woj. Dolnośląskie 15 000,00 zł Starostwo Powiatowe w Legnicy	A
Przebudowa z rozbudową oraz przywrócenie funkcji mieszkaniowej budynków po byłej Przychodni Zdrowia w Prochowicach	2018- 2020	3 530 540,00 zł	2 833 200,00 zł RPO, budżet państwa	B

Na lata 2021-2014 planowane są następujące inwestycje przy obiektach zabytkowych:

TABELA 9

Planowane inwestycje gminne przy obiektach zabytkowych oraz na terenach objętych ochroną konserwatorską w latach 2021-2024 (również w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021*).

NAZWA INWESTYCJI	ROK	PLANOWANA KWOTA	PLANOWANE DOFINANSOWANIE	REJESTR ZABYTKÓW/ STREFA OCHRONY KONSERWATORSKIEJ
1.	2.	3.	4.	5.
Rewitalizacja płyty Rynku w Prochowicach	2021-2024		RPO	obszar wpisany do rejestru zabytków
Rewitalizacja parku w Rogowie Legnickim	2021-2023	844 623,00 zł	WFOŚiGW, PROW	obiekt wpisany do rejestru zabytków
Rewitalizacja skweru Jana Pawła II w Prochowicach przy ul. Wrocławskiej	2021-2024	316 933,00 zł	189 000,00 zł WFOŚiGW	strefa B ochrony konserwatorskiej
Remont elewacji budynku głównego Szkoły Podstawowej nr 1 w Prochowicach	2021-2024		RFIL	strefa B ochrony konserwatorskiej
Przebudowa oraz zmiana sposobu użytkowania części obiektu przychodni zdrowia (ul. A. Rymczy 3)	2021-2024		RFIL	strefa B ochrony konserwatorskiej
Przebudowa i rozbudowa skrzyżowania ul. J. Kochanowskiego i K. Miarki w Prochowicach	2021-2024		RFIL, Fundusz Budowy Dróg Samorządowych	strefa B ochrony konserwatorskiej

Zakłada się, że w okresie obowiązywania *Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024* – oprócz wymienionych powyżej zadań – rozważone zostanie przeprowadzenie:

- prac rewaloryzacyjnych i konserwatorskich przy zabytkowym murze cmentarza komunalnego w Prochowicach (obiekt ujęty w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*),
- prac rewaloryzacyjnych przy odcinku murów miejskich w Prochowicach (obiekt wpisany do rejestru zabytków) wraz z opracowaniem tablicy informującej o zabytku,
- prac rewaloryzacyjnych przy zabytkowym założeniu cmentarnym w Mierzowicach, będącym własnością Gminy Prochowicach (obiekt ujęty w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*),
- prac rewaloryzacyjnych przy zabytkowym pomniku pamięci Maxa von Goldbecka, prezydenta rządu śląskiego z około 1908 r. w Mierzowicach (problem stanowi obecna słaba dostępność do pomnika, brak ścieżek prowadzących do pomnika – teren pozostaje własnością Skarbu Państwa, w zarządzie Lasów Państwowych, nadleśnictwo Legnica).

Zakłada się ponadto kontynuację prac rewaloryzacyjnych i pielęgnacyjnych w parku przy zamku w Prochowicach.

W ramach swoich kompetencji gmina wspierać będzie również działania związane z zagospodarowaniem kościoła pw. św. Andrzeja (własność parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Prochowicach) oraz zespołu zamkowego (własność prywatna) w Prochowicach, a także prace rewaloryzacyjne zabytkowej części cmentarza w Dąbiu (własność parafii pw. św. Wojciecha i Podwyższenia Krzyża Świętego w Kawicach).

Zadania infrastrukturalne

Zadania takie jak remonty infrastruktury technicznej (m.in. budowa sieci sanitarnej), oświetlenia ulicznego czy poprawa infrastruktury drogowej (w tym chodniki, nowe nawierzchnie, ścieżki rowerowe) – prowadzone na zabytkowych obszarach miasta Prochowice oraz pozostałych miejscowości zgodnie z zasadami konserwatorskimi – związane są bezpośrednio z ochroną i rewaloryzacją historycznego centrum miasta wpisanego do rejestru zabytków oraz obszarów ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*.

TABELA 9

Zestawienie inwestycji gminnych infrastrukturalnych na terenach objętych ochroną konserwatorską w latach 2006-2020 (również w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021*).

NAZWA INWESTYCJI	ROK	KWOTA	DOFINANSOWANIE	STREFA OCHRONY KONSERWATORSKIEJ
1.	2.	3.	4.	5.
Budowa ulic A. Rymszy i Wesolej z parkingiem i infrastrukturą drogową w Prochowicach.	2006	1 084 757,00 zł	43 000,00 zł WFOŚiGW,	B
Budowa Przychodni Zdrowia w Prochowicach.	2006	1 968 209,00 zł	-	B
Przebudowa świetlicy na Wiejski Dom Kultury oraz budowa chodnika w drodze 1244D w Mierzowicach	2006-2008	1 089 416,00 zł	388 245,00 zł Sektorowy Program Operacyjny	B
Budowa ulicy Henryka Pobożnego w Prochowicach.	2008	578 114,00 zł	-	B
„Przebudowa chodnika i budowa ścieżki rowerowej przy ul. K. Świerczewskiego w Prochowicach”.	2009-2010	446 854,00 zł	247 476,00 zł PROW	B
Przebudowa nawierzchni placu Targowiska Miejskiego w Prochowicach wraz z utworzeniem punktu informacji turystycznej na Szlaku Odry	2013	246 000,00 zł	161 516,00 zł PROW	B

1.	2.	3.	4.	5.
„Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-tłocznej dla wsi Mierzowice z włączeniem do sieci we wsi Lisowice”.	2014	2 292 359,00 zł	931 853,00 zł PROW	B
Przebudowa nawierzchni chodnika w ciągu ul. Wrocławskiej i Armii Czerwonej w Prochowicach.	2014	147 738,00 zł	60 056,00 zł PROW	A, B, obszar wpisany do rejestru
"Budowa placu rekreacyjnego przy ul. Karola Miarki w Prochowicach oraz doposażenie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej w Kwiatkowicach i Kawicach".	2014	145 775,00 zł	17 359,00 zł PROW	B
Remont chodników w obrębie cmentarza komunalnego w Prochowicach	2014	48 934,00 zł	-	A
Zagospodarowanie Skweru Jana Pawła II przy ul. Wrocławskiej w Prochowicach	2014	48 288,00 zł	-	A
„Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla wsi Golanka Dolna z włączeniem do istniejącej sieci w ul. Jaworowskiej w Prochowicach – etap I”	2017	3 521 634,00 zł	1 844 000,00 zł PROW	B
Przebudowa ul. Legnickiej w Prochowicach	2017-2018	2 190 995,00 zł	873 036,00 zł budżet Państwa,	A, B, obszar wpisany do rejestru zabytków
Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego przy Szkole Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Prochowicach	2018	879 999,00 zł	376 696,00 zł budżet Państwa	B
„Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla wsi Golanka Dolna z włączeniem do istniejącej sieci w ul. Jaworowskiej w Prochowicach – ETAP III”	2018	205 500,00 zł	-	B
Remont nawierzchni drogi w ciągu ul. Niepodległości oraz chodników w ciągu ul. Warszawskiej, Średniej, Młyńskiej i Krakowskiej	2018	257 641,00 zł	-	B
Przebudowa ulicy H. Sienkiewicza w Prochowicach	2018	570 635,00 zł	342 282,00 zł budżet Państwa	B
Przebudowa ulicy J. Kochanowskiego w Prochowicach	2018	615 649,00 zł	-	B

1.	2.	3.	4.	5.
„Budowa infrastruktury turystycznej pieszo-rowerowego Szlaku Odry wzdłuż Młynówki i ul. Zamkowej w Prochowicach”	2019	458 159,00 zł	200 000,00 zł PROW	A, obszar wpisany do rejestru zabytków
„Remont ulicy Pocztowej w Prochowicach wraz z kanalizacją deszczową, przebudową sieci wodociągowej i remontem kanalizacji sanitarnej w drodze”	2019	1 461 984,00 zł	730 745,00 zł Fundusz Dróg Samorządowych	B
„Przebudowa ulicy Pocztowej w Prochowicach wraz z budową kanalizacji deszczowej na odcinku od skrzyżowania z ul. Ciepłą do drogi krajowej nr 94.”	2020	664 359,00 zł	398 615,00 zł Fundusz Dróg Samorządowych	B

W okresie obowiązywania *Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024* zakłada się kontynuację zadań inwestycyjnych na obszarach ochrony konserwatorskiej.

Zabytki archeologiczne

Zakłada się przeciwdziałanie niszczeniu stanowisk archeologicznych – przy wydawaniu zezwoleń na budowę przestrzeganie konieczności wymagania opinii bądź zezwoleń służb konserwatorskich. Miejsca oznaczone jako stanowiska archeologiczne i obszary chronione archeologicznie, w obrębie których planowane są inwestycje związane z koniecznością przeprowadzenia prac ziemnych, powinny zostać przebadane archeologicznie w trybie wskazanym przez służby konserwatorskie.

W obrębie Prochowic szczególną uwagę należy zwrócić na teren wokół kościoła pw. św. Andrzeja. Świątynia ta, prawdopodobnie jedyny kościół parafialny średniowiecznych Prochowic i Lasu, w przeciwieństwie do innych obiektów/obszarów, np. Rynku, zamku, teren między ul. Wesołą i Rymszy, nigdy nie została rozpoznana archeologicznie.

Działania dofinansowane w ramach projektów prowadzonych przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Kraina Łęgów Odrzańskich"

W ramach *Lokalne Strategii Rozwoju* Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Łęgów Odrzańskich” gmina Prochowice przy współpracy organizacji pozarządowych pozyskuje pozabudżetowe środki na realizację zadań związanych z odnową wsi przy wsparciu finansowym z PROW – pozyskiwane są granty i dofinansowania w ramach działania LEADER.

W trakcie naborów rozstrzygniętych w 2020 r. przyjęte zostały do dofinansowania dwa projekty:

- projekt pod nazwą "Wspólnie działamy oraz płyniemy w Krainie Łęgów Odrzańskich" zgłoszony przez Prochowicki Ośrodek Kultury i Sportu przy współpracy z gminą Prochowice oraz Stowarzyszeniem „Nasza Gmina” w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020:

Realizacja projektu rozpocznie się w 2021 roku. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosi 37 589,60 zł., przy czym otrzymane dofinansowanie wynosi 28 640 zł.

Pozyskane środki wykorzystane zostaną na zagospodarowanie terenu w parku przy zamku w Prochowicach. Wykorzystana zostanie przestrzeń przy rzece w parku jako miejsce do wypoczynku. Planowana w parku

przystań umożliwić będzie spływ rowerami wodnymi wzdłuż rzeki, natomiast pergola oraz leżaki parkowe wpłyną na atrakcyjność miejsca.

- projekt pod nazwą „Aktywizacja i wzmocnienie kapitału społecznego społeczności lokalnej poprzez stworzenie miejsca do uprawiania aktywnej turystyki wodnej i miejsca do wypoczynku w Krainie Łęgów Odrzańskich” zgłoszony przez Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Nasza Gmina” w Prochowicach:

Dla projektu uzyskano dofinansowanie w kwocie 69 165 zł. (95% kosztów przedsięwzięcia).

Projekt zakłada urządzenie przystani turystyczno-rekreacyjnej wraz z miejscem do wypoczynku przy Młynówce, na terenie basenu kąpielowego w Prochowicach. Przedsięwzięcie ma za zadanie wykorzystać potencjał Młynówki jako miejsca do uprawiania turystyki wodnej na rzecz aktywizacji lokalnej społeczności. Przy realizacji projektu zostanie wykorzystany i przybliżony potencjał środowiska kulturowego Prochowic – Młynówka oraz zespół zamkowy.

Gmina Prochowice korzysta również z możliwości dofinansowania projektów w ramach programu “Działaj Lokalnie”. Jest to program Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowany przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce we współpracy ze Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania “Kraina Łęgów Odrzańskich”. Program wspiera projekty, które inicjują współpracę mieszkańców na rzecz dobra wspólnego i które służą pobudzaniu aspiracji rozwojowych oraz poprawie jakości życia. Jest to jedyny ogólnopolski program, w którym dotacje przyznawane są na poziomie lokalnym.

W ramach tego programu w 2018 r. pozyskano dofinansowanie m.in. na współorganizowane przez Prochowicki Ośrodek Kultury i Sportu wydarzenie promujące dziedzictwo kulturowe gminy: „Artystyczno-rekreacyjne obłężenie Zamku w Prochowicach”.

Działania w ramach Sołeckich Strategii Rozwoju Wsi

W ramach planów i programów zawartych w *Sołeckich Strategiach Rozwoju Wsi* zapisano następujące zadania związane z historią wsi, ochroną środowiska kulturowego miejscowości i jego promocją:

- Golanka Dolna – *Sołecka Strategia Rozwoju Wsi Golanka Dolna na lata 2014-2024* (m.in. nawiązanie kontaktów z byłymi mieszkańcami przedwojennej Golanki Dolnej, a obecnie mieszkańcami okolic Warburga w Niemczech; zorganizowanie spotkania pt. „Ocalić od zapomnienia” – otwarta lekcja wspomnień w drodze do Golanki Dolnej),
- Lisowice – *Sołecka Strategia Rozwoju Wsi Lisowice* (m.in. bieżąca renowacja zabytków; naprawa zabytkowego zegara na wieży kościelnej; opracowanie gier terenowych np. historycznej; oznakowanie zabytków i atrakcji),
- Mierzowice – *Sołecka Strategia Rozwoju Wsi Mierzowice na lata 2014-2024* (m.in. uporządkowanie zabytkowego cmentarza; tablice informacyjne i edukacyjne o historii wsi i jej zabytkach; informacja na stronie internetowej o historii wsi; organizowanie historycznych wystaw tematycznych),
- Szczedrzykowice – *Sołecka Strategia Rozwoju Wsi Szczedrzykowice* (m.in. oznakowanie atrakcji historycznych w miejscowości; opracowanie ścieżki dydaktycznej o tradycjach i historii wsi; opracowanie gier terenowych o historii miejscowości i jej zasobach).

Południowo–zachodni Szlak Cystersów oraz Szlak św. Jakuba

Obecne zadania gminy polegają na utrzymaniu i gospodarowaniu, a także urządzaniu „przystanków” dla turystów (wiaty, ławki, tablice informacyjne) oraz uzupełnianiu oznakowania szlaków.

4.2.3. Planowanie przestrzenne

Uchwałą Nr XL/206/2021 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 25 sierpnia 2021 r. przyjęto *Zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Prochowice*.

W *Studium* przyjęto kompleksowy system ochrony środowiska kulturowego gminy. Tym samym miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego będą aktualizowane i opracowywane w oparciu o aktualny rejestr zabytków oraz aktualną *Gminną Ewidencję Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*.

4.2.4. Gminna ewidencja zabytków

Na 2021 r. zaplanowana została aktualizacja *Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Prochowice*. Obecnie prowadzona jest weryfikacja terenowa obiektów ujętych w ewidencji gminnej.

4.2.5. Edukacja i promocja

W okresie obowiązywania *Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024* zakłada się kontynuację prowadzonych dotychczas projektów związanych z edukacją i promocją walorów środowiska kulturowego gminy.

Informacje o najcenniejszych zabytkach gminy udostępniane są na stronach internetowych Urzędu Miasta i Gminy Prochowice: prochowice.com/zabytki-architektury/.

Realizowana jest promocja walorów kulturowych gminy przy okazji prowadzonych procesów rewitalizacyjnych.

Planowana jest promocja (na przykład w formie zakładki z biogramami twórców na stronie internetowej UM i G Prochowice) obiektów i miejsc związanych z twórczością Petera Josepha Lenné (założenia parkowe w Rogowie Legnickim i Kawicach) oraz Karla Friedricha Schinkla (kościół pw. św. Wojciecha i Podwyższenia Krzyża Świętego w Kawicach, niezachowana willa – siedziba właściciela dóbr w Rogowie Legnickim).

Planowane jest oznakowanie zachowanego fragmentu muru miejskiego w Prochowicach.

Zabytki prochowickie promowane są ponadto podczas imprez organizowanych przez Prochowicki Ośrodek Kultury i Sportu, takich jak Dni Prochowic – „Prochowicka Biesiada nad Kaczawą” czy „Dolnośląska Rewia Akordeonowa”. Są to imprezy cykliczne, odbywające się w prochowickim parku oraz na Rynku w Prochowicach.

4.3. Dotacje z budżetu miasta i gminy Prochowice na prace konserwatorskie przy zabytkach

Zgodnie z art. 81. ust. 1. *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* jednostki samorządu terytorialnego mają możliwość dotowania prac konserwatorskich, restauratorskich oraz robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków. Tryb udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków określa w drodze uchwały organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Zasady przyznawania dotacji na realizację zadań publicznych określają przepisy *Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych* (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 305 ze zm.).

Dotacje mogą być udzielone podmiotowi, który jest właścicielem zabytku lub posiada tytuł prawny do zabytku, na pokrycie kosztów wykonania prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych (określonych w art. 77. *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*) i realizowanych z obowiązującymi przepisami prawa.

Zgodnie z Uchwałą Nr XVII/83/2019 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub gminnej ewidencji zabytków, znajdujących się na obszarze Miasta i Gminy Prochowice – w corocznie uchwalanych budżetach gminy rezerwowane są środki na realizację ww. uchwały.

Uchwała ta określa zasady udzielania dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy wskazanych w tytule uchwały obiektach, tryb składania wniosków o udzielenie dotacji oraz ich oceny.

TABELA 10

Wykaz udzielonych dotacji na prace konserwatorskie przy zabytkach w 2020 r.:

L.P.	BENEFICJENT	NAZWA ZADANIA	KWOTA UDZIELONEJ DOTACJI
2020 r. – 37 300,00 zł			
1.	Parafia pw. św. Wojciecha i Podwyższenia Krzyża Świętego w Kawicach	Wykonanie izolacji zewnętrznej ścian, ułożenie drenażu opaskowego kościoła parafialnego pw. św. Wojciecha i Podwyższenia Krzyża Świętego w Kawicach.	25 000,00 zł
2.	Parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Prochowicach	Wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej remontu dachu kościoła filialnego pw. św. Jadwigi w Kwiatkowicach.	12 300,00 zł

Uchwałą Nr XL/208/2021 Rady Miasta i Gminy Prochowice z dnia 25 sierpnia 2021 r. udzielono z budżetu gminy następujące dotacje:

- dotacja w wysokości 25 000,00 zł na wykonanie robót związanych ze zbiciem i położeniem nowego tynku ściany północnej kościoła pw. św. Wojciecha i Podwyższenia Krzyża Świętego w Kawicach,
- dotacja w wysokości 75 000,00 zł na opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej remontu budynku przy ul. J. Kochanowskiego 8 w Prochowicach.

4.4. Możliwości pozyskania środków finansowych na projekty z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego

Dofinansowanie zadań z zakresu opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego z budżetu państwa

Kwestie dofinansowania prac przy obiektach zabytkowych reguluje *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 12 lipca 2017 r. w sprawie sposobu ustalania wysokości i rozliczania dotacji celowej na wyposażenie w zabezpieczenia techniczne pomieszczenia, w którym będzie przechowywany zabytek wpisany na Listę Skarbów Dziedzictwa* (Dz. U. z 2017 r., poz. 1384) oraz *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 stycznia 2014 r. w sprawie dotacji na badania archeologiczne* (Dz. U. z 2014 r., poz. 110).

Wsparcie finansowe z budżetu państwa pochodzi ze środków:

- Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach *Programów Operacyjnych*,
- Wojewody Dolnośląskiego, będących w dyspozycji Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- budżetu samorządu województwa dolnośląskiego i jednostek samorządu terytorialnego,
- Funduszu Kościelnego (dla prac przy obiektach sakralnych, nie obejmujących konserwacji ruchomego wyposażenia kościołów) – instytucją zarządzającą jest Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dla założeń zieleni zabytkowej).

Środki z budżetu samorządu Województwa Dolnośląskiego

Z budżetu samorządu Województwa Dolnośląskiego wspierane są zadania z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami zgodnie z obowiązującą *Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, która zobowiązuje organy administracji publicznej do współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3. ust. 3. *Ustawy*.

Zasady przyznawania dotacji na realizację zadań publicznych określają przepisy *Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych* (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 305 ze zm.).

W celu racjonalnego wykorzystania środków budżetu województwa na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe, wprowadzono zasady określające procedurę organizowania otwartych konkursów ofert poprzedzających przyznanie dotacji oraz zasady rozliczania. (Uchwała Nr 1637/II/2004 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 17 sierpnia 2004 r. ze zmianami w sprawie Instrukcji postępowania w sprawie wdrażania *Karty Współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku*).

Zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na obszarze województwa dolnośląskiego określone są uchwałą nr XXVIII/788/12 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 8 listopada 2012 roku.

Dofinansowanie zadań z zakresu opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego z Funduszy Unii Europejskiej

Pozyskiwanie środków finansowych na zadania inwestycyjne jest również możliwe ze źródeł zewnętrznych. Możliwość współfinansowania działań obejmujących zarówno podnoszenie poziomu wiedzy w zakresie kultury i historii, jak również zachowanie oraz ochronę dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim, istnieje ze środków finansowych Unii Europejskiej.

Pozyskiwanie środków możliwe jest z funduszy strukturalnych, dystrybuowanych poprzez: Regionalne Programy Operacyjne, Program Operacyjny *Infrastruktura i Środowisko*, Program Operacyjny *Inteligentny Rozwój*, Program Operacyjny *Wiedza Edukacja Rozwój*, poprzez programy regionalne, programy wspólnotowe

adresowane do sektora kultury oraz poprzez inicjatywy wspólnotowe. Realizowane dotychczas programy w ramach środków pochodzących z Unii Europejskiej uległy zakończeniu wraz z końcem 2020 roku. Obecnie należy oczekiwać na informacje dotyczące ich kontynuacji lub powstania kolejnych programów w ramach nowej perspektywy budżetowej UE na lata 2021-2027.

Dofinansowanie zadań z zakresu opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego ze źródeł zagranicznych pozaunijnych

Dofinansowanie zadań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego możliwe jest w ramach *Norweskiego Mechanizmu Finansowego* i *Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego*. Fundusze norweskie i EOG są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Islandię, Liechtenstein oraz Norwegię Polsce i innym państwom członkowskim Unii Europejskiej.

Dofinansowanie zadań z zakresu opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego ze środków pozarządowych

Dofinansowanie zadań z zakresu ochrony dóbr kultury obejmuje również działalność fundacji, m.in. Fundacji Polska Miedź, organizacji pożytku publicznego powołanej przez KGHM Polska Miedź S.A. w 2003 r. oraz Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Informacje o źródłach finansowania działań związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego oraz jego zagospodarowaniem udostępniane są na stronie internetowej Narodowego Instytutu Dziedzictwa <https://samorząd.nid.pl/baza-wiedzy/finanse/>.

4.5. Ulgi podatkowe

Formą pomocy finansowej dla właścicieli obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków jest system ulg podatkowych:

- Na podstawie art. 4., ust. 1., pkt 9., lit. c i d *Ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn* (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 1043) zwolnione od podatku jest nabycie spadku zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, jeżeli nabywca jest zaliczany do I lub II grupy spadkowej oraz gdy zabezpiecza je i konserwuje zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zwolnienie od podatku przysługuje też w przypadku nabycia spadku zabytków ruchomych i kolekcji wpisanych do rejestru zabytków.
- Na podstawie art. 7., ust. 1., pkt 6. *Ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych* (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 1170 ze zm.) zwalnia się od podatku od nieruchomości: budynki i grunty wpisane indywidualnie do rejestru zabytków, pod warunkiem ich utrzymania i konserwacji zgodnie z przepisami o ochronie zabytków, z wyjątkiem części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej.

5. Monitoring Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024

Zgodnie z zapisami ustawowymi Burmistrz Miasta i Gminy ma obowiązek sporządzania co dwa lata sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami. Sprawozdanie to ma być przedstawiane Radzie Miasta i Gminy.

Dla potrzeb dokonania oceny stopnia realizacji gminnych programów opieki nad zabytkami niezbędne jest prowadzenie monitoringu działań podejmowanych dla realizacji poszczególnych celów określonych w niniejszym *Programie*:

- Sprawozdanie z wykonania zadań przyjętych do realizacji w okresie czteroletnim obowiązywania *Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024*.
- W ramach wskazanych priorytetów i kierunków ocena efektywności działań na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz związanych z opieką nad zabytkami wykraczających poza czteroletni okres obowiązywania niniejszego *Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024*.

Realizacja zadań inwestycyjnych uzależniona będzie w szczególności od przyjmowanych przez Radę Miasta i Gminy Prochowice uchwał budżetowych.

MATERIAŁY WYKORZYSTANE W OPRACOWANIU

Archiwalia:

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu:

Rejestr zabytków. woj. dolnośląskie.

Dokumentacja konserwatorska dotycząca zabytków ruchomych i nieruchomych na terenie gminy Prochowice (karty ewidencyjne zabytków nieruchomych i ruchomych, karty ewidencyjne cmentarzy, ewidencje parkowe, karty adresowe), archiwum legnickiej delegatury Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu.

Dokumentacja obszarów AZP:

75-22 – W. Fabisiak, 1985

76-21 – L. Berduła, 1984

76-22 – C. Buśko, 1984, S. Wuszkan, 1992

76-23 – J. Domańska, 1985

77-22 – J. Łuszczek, 1985

77-23 – J. Łuszczek, 1986, A. Dwojak, W. Łęcki, 2005.

Eysymontt J., *Studium historyczno-architektoniczne zamku w Prochowicach*, Wrocław 1971, mps [archiwum NID OTWR].

Gmina Prochowice. *Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice 2008-2012*, Prochowice 2008.

Gmina Prochowice. *Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Prochowice na lata 2016-2021*, Prochowice 2016.

Gmina Prochowice. *Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego*.

Gmina Prochowice. *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Prochowice na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025*, Prochowice 2019.

Gmina Prochowice. *Raport o stanie Miasta i Gminy Prochowice w 2020 roku*, Prochowice 2021.

Gmina Prochowice. *Strategia Rozwoju Gminy Prochowice na lata 2016-2024*, Prochowice 2016.

Gmina Prochowice. *Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Prochowice na lata 2021-2030*, Prochowice 2020.

Gmina Prochowice. *Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Prochowice*, Prochowice 2021.

Gminna Ewidencja Zabytków miasta i gminy Prochowice, Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków we Wrocławiu (obecnie Narodowy Instytut Dziedzictwa Oddział Terenowy we Wrocławiu), Wrocław 2006.

Gminna Ewidencja Zabytków Miasta i Gminy Prochowice. Aktualizacja, B. Oszczanowska, D. Trenkler, Wrocław 2016.

Instytut Rozwoju Terytorialnego, *Demograficzne i gospodarcze aspekty rozwoju miast Dolnego Śląska*, Wrocław 2015.

Instytut Rozwoju Terytorialnego, *Diagnoza poziomu rozwoju sfery społecznej i gospodarczej gmin*

- województwa dolnośląskiego, Wrocław 2017.
- Instytut Rozwoju Terytorialnego**, *Dolnośląska Polityka Rowerowa*, Wrocław 2017.
- Instytut Rozwoju Terytorialnego**, *Koncepcja sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego*, Wrocław 2018.
- Instytut Rozwoju Terytorialnego**, *Zasoby środowiska i systemy ich ochrony, turystyka*, Wrocław 2017.
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*, Warszawa 2011.
- Krajowa Polityka Miejska 2023*, Warszawa 2015.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030*, Warszawa 2020.
- Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017*, Warszawa 2014.
- Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022*, Warszawa 2019.
- Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej**, *Strategia rozwoju gminy. Poradnik praktyczny*, Warszawa 2021.
- Ministerstwo Rozwoju**, *Rola dziedzictwa kulturowego w rewitalizacji*, Warszawa 2018.
- Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 oraz Uzupelnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020*, Warszawa 2004.
- Narodowy Instytut Dziedzictwa**, *Dziedzictwo obok Mnie - poradnik zarządzania dziedzictwem w gminach*, Warszawa 2016 [www.nid.pl].
- Narodowy Instytut Dziedzictwa**, *Gminny program opieki nad zabytkami. Poradnik metodyczny*, Kurier Konserwatorski, Nr 3, 2009, s. 14-36.
- Narodowy Instytut Dziedzictwa**, *Instrukcja opracowywania karty adresowej zabytku nieruchomego (GEZ)*, Warszawa 2011 [wersja archiwalna – www.nid.pl].
- Narodowy Instytut Dziedzictwa**, *Problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Poradnik dla planistów i samorządów lokalnych*, Warszawa 2011 [www.nid.pl].
- Narodowy Instytut Dziedzictwa**, *Raport o stanie zachowania zabytków nieruchomych w Polsce. Zabytki wpisane do rejestru zabytków (księgi rejestru A i C)*. Warszawa 2017 [www.nid.pl].
- Narodowy Instytut Dziedzictwa**, *Raport o stanie zachowania zabytków nieruchomych w województwie dolnośląskim. Zabytki wpisane do rejestru zabytków (księgi rejestru A i C)*. Warszawa 2017 [www.nid.pl].
- Narodowy Instytut Dziedzictwa Oddział Terenowy we Wrocławiu**, baza danych zabytków archeologicznych ArPol.
- Plan Wykonawczy Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030*, Wrocław 2019.
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego*, Wrocław 2020.
- Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021 r.*
- Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Legnickiego na lata 2021-2024*, Legnica 2021.
- Program Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2024*, Wrocław 2021.
- Raport o stanie Miasta i Gminy Prochowice w 2018 roku*, Prochowice 2019.
- Raport o stanie Miasta i Gminy Prochowice w 2019 roku*, Prochowice 2020.
- Staniszewska W., Boguszewicz M., Wiśniewska D.**, *Prochowice. Gmina. Studium historyczno-urbanistyczne*, Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków we Wrocławiu (obecnie Narodowy Instytut Dziedzictwa Oddział Terenowy we Wrocławiu), Wrocław 1997, mps [archiwum NID OTWR].

Staniszewska W., Boguszewicz M., Wiśniewska D., *Prochowice. Miasto. Studium historyczno-urbanistyczne*, Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków we Wrocławiu (obecnie Narodowy Instytut Dziedzictwa Oddział Terenowy we Wrocławiu), Wrocław 1997, mps [archiwum NID OTWR].

Strategia Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Warszawa 2010.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Warszawa 2017.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030, Warszawa 2020.

Strategia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013 (z elementami prognozy do roku 2020), Warszawa 2005.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 r., Wrocław 2018.

Założenia aktualizacji Krajowej Polityki Miejskiej 2023 (projekt), Warszawa 2020.

Literatura:

Adamy H., *Die schlesischen Ortsnamen, ihre Entstehung und Bedeutung*, Breslau 1887.

Anders F. G. E., *Historischer Atlas der Evangelischen Kirchen in Schlesien*, Glogau 1856.

Anders F. G. E., *Statistik der Evangelischen Kirche in Schlesien*, Glogau 1848.

Andrzejewski T., Motyl K., *Pozycja środkowej Odry 1928-1945. Odcinek Nowa Sól*, Nowa Sól 2001.
Dostępny w internecie <file:///C:/Users/User/Desktop/Pozycja_Srodkowej_Odry_1928-1945_odcinek_Nowa_Sol.pdf >.

Bimler K., *Die schlesischen massiven Wehrbauten*, Breslau 1943, Bd. 4.

Boguszewicz A., *Z Prochowic do Lasu i z powrotem. Z badań nad początkami miasta nad dolną Kaczawą*, Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka, Rocznik LXXIII (2018), 3, s. 5-37.

Börsch-Supan E., Müller-Stüler D., *Friedrich August Stüler 1800-1865*, Berlin 1997.

Chorowska M., *Rezydencje średniowieczne na Śląsku. Zamki, pałace, wieże mieszkalne*, Wrocław 2002.

Ciesielski H., Wrabec H., *Katalog zabytkowych ogrodów i parków województwa legnickiego*, pod red. K. Eysymontta, Legnica 1997.

Clemenz B., *Heimatskunde des Stadt- und Landkreis Liegnitz*, Glogau 1905.

Clemenz B., *Schloß und Stadt Parchwitz*, [w:] Schlesien (Breslau), Jg. 2, 1908/1909, s. 434-438.

Grundmann G., *Burgen, Schlösser und Gutshäuser in Schlesien*, t. 2, Würzburg 1987.

Grundmann G., *Karl Friedrich Schinkel Lebenswerk. Schlesien*, Berlin 1941.

Günther H., Harksen S., *Peter Joseph Lenné. Katalog der Zeichnungen*, Berlin 1993.

Guérquin B., *Zamki śląskie*, Warszawa 1957.

Guérquin B., *Zamki w Polsce*, Warszawa 1984.

Heller P., *Aus der Geschichte der Stadt Parchwitz*, [w:] *Heimatsbuch der beiden Liegnitzer Kreise. Hrsg. von der Arbeitsgemeinschaft für Heimatpflege in Stadt- und Landkreis Liegnitz*, Liegnitz 1927.

Hiller H., *Sehnsucht nach Parchwitz. Schlesien — ein deutsches Schicksal*, [Herford 1991].

Kajzer L., Kołodziejski S., Salm J., *Leksykon zamków w Polsce*, Warszawa 2002.

- Knie J. G.**, *Alphabetisch-statistisch-topographische Übersicht der Dörfer, Flecken und Städte in der Kgl. Preuss. Provinz Schlesien*, Breslau 1830.
- Knie J. G.**, *Alphabetisch-statistisch-topographische Übersicht der Dörfer, Flecken und Städte in der Kgl. Preuss. Provinz Schlesien*, Breslau 1845.
- Kraatz S.**, *Herrenhäuser im Kreise Liegnitz*, [w:] *Heimatsbuch der beiden Liegnitzer Kreise...*, s. 278-283.
- Liegnitzer Heimatbrief*, R. 1959, 1960, 1969.
- Lutsch H.**, *Verzeichnis der Kunstdenkmäler der Provinz Schlesien*, Bd. 3, Breslau 1886-1903.
- Łukasik B.**, *Działalność projektowa architekta krajobrazu Petera Josepha Lenného na ziemiach polskich w XIX wieku*, Poznań 2009.
- Neuling H.**, *Schlesiens ältere Kirchen und kirchliche Stiftungen nach ihren frühesten urkundlichen Erwähnungen*, Breslau 1884, s. 91.
- Pilch J.**, *Leksykon zabytków architektury Dolnego Śląska*, Warszawa 2005.
- Prace konserwatorskie na terenie województwa wrocławskiego w latach 1945-1968*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1970.
- Prace konserwatorskie na terenie województwa wrocławskiego w latach 1969-1973*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1976.
- Prace konserwatorskie na terenie województwa jeleniogórskiego, legnickiego, wałbrzyskiego i wrocławskiego w latach 1974-1978*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1985.
- Prace konserwatorskie na terenie województwa dolnośląskiego w latach 1979-1999*, red. G. Grajewski, E. Kica, Wrocław 2005.
- Real-Handbuch des Bistums Breslau*, Hrsg. Franz Xavier Geppelt. Breslau 1929.
- Różycka-Rozpędowska E.**, *Zamek w Prochowicach*, Zeszyty Naukowe Politechniki Wrocławskiej. Architektura V, 1963, nr 67, s. 7-42.
- Silesia sacra: historisch-statistisches Handbuch über das evangelische Schlesien*, Görlitz 1927.
- Słownik etymologiczny nazw geograficznych Śląska*, red. St. Rospond, H. Borek, S. Sochacka, t.1-17, Warszawa-Wrocław 1970-2016.
- Weber R.**, *Schlesische Schlösser*, Dresden-Breslau 1909, Bd. 3, s. 20-22.
- Weczerka H. (red.)**, *Handbuch der historischen Stätten. Schlesien*, Stuttgart 1997.
- Wels P.**, *Geschichte des Klosters Leubus und seine Bedeutung für Schlesien*. Liegnitz 1923.
- Zabytki sztuki w Polsce. Śląsk*, red. S. Brzezicki, Ch. Nielsen, G. Grajewski, D. Popp, Wrocław 2006.
- Zimmermann F.**, *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien*, Brieg 1789, Bd. 8, s. 157-160.

bip.prochowice.com

dolinaodry.prochowice.pttk.pl

dolny-slask.org.pl

facebook.com/BibliotekaProchowice

fortyfikacje.legnica.pl

fotopolska.eu

geoportal.gov.pl

krajobrazmojegomiasta.pl
legnicki.e-mapa.net
lgdodra.pl
mapy.zabytek.gov.pl/nid
nid.pl.
niematerialne.nid.pl/
pokis.com.pl
prochowice.com
prochowice.e-mapa.net
prochowice.pttk.pl/index.php
samorząd.nid.pl
szlakikulturowe.dolnyslask.pl
turystyka.prochowice.pttk.pl
zamki.pl/?idzamku=prochowice

ANEKS

MIASTO I GMINA PROCHOWICE. WYKAZ KART ADRESOWYCH GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTEKÓW MIASTA I GMINY PROCHOWICE (URBANISTYKA, ZABYTKI ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA, ZAŁOŻENIA ZIELONE). Źródło: Gminna Ewidencja Zabytków Miasta i Gminy Prochowice. Aktualizacja przyjęta Zarządzeniem nr 160/2016 Burmistrza Miasta i Gminy Prochowice z dnia 26 lipca 2016 roku.

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Ulica/Miejscowość	Numer	Nr rejestru zabytków (stan: 20.04.2020)
DĄBIE, PRZYSIÓLEK CICHOBÓRZ					
1.	Cichobórz	Dom mieszkalny	Cichobórz	3	
2.	Cichobórz	Dom mieszkalny	Cichobórz	4	
3.	Cichobórz	Trafostacja	Przy drodze powiatowej na wjeździe do Cichoborza od strony Dąbia		
DĄBIE					
4.	Dąbie	Cmentarz komunalny	Na południe od wsi, na wzgórzu		
5.	Dąbie	Kapliczka przydrożna	przy wyjeździe w kierunku Cichoborza		
6.	Dąbie	Dom mieszkalny z częścią gospodarczą	Dąbie	11	
7.	Dąbie	Dom mieszkalny	Dąbie	21	
8.	Dąbie	Dwór, obecnie dom mieszkalny	Dąbie	25	
9.	Dąbie	Dom mieszkalny	Dąbie	27	
10.	Dąbie	Dom mieszkalny	Dąbie	30	
11.	Dąbie	Dom mieszkalny	Dąbie	34	
12.	Dąbie	Budynek gospodarczy	Dąbie	36	
13.	Dąbie	Dom mieszkalny	Dąbie	39	
14.	Dąbie	Stodoła	Dąbie	47	
GOLANKA DOLNA					
15.	Golanka Dolna	Historyczny układ ruralistyczny	Golanka Dolna		
16.	Golanka Dolna	Zespół kościoła filialnego pw. MB Królowej Polski	Golanka Dolna		
17.	Golanka Dolna	Kościół filialny pw. MB Królowej Polski	Golanka Dolna		A/1621/929 z dnia 31.08.1961
18.	Golanka Dolna	Kaplica cmentarna	przy kościele filialnym		

19.	Golanka Dolna	Cmentarz przykościelny	Golanka Dolna		
20.	Golanka Dolna	Mur cmentarza przykościelnego	Golanka Dolna		
21.	Golanka Dolna	Dom zarządcy folwarku, obecnie dom mieszkalny	Golanka Dolna	4	
22.	Golanka Dolna	Pawilon szkolny, obecnie Centrum Opiekuńczo-Wychowawcze powiatu legnickiego.	Golanka Dolna	6	
23.	Golanka Dolna	Szkoła, obecnie Centrum Opiekuńczo-Wychowawcze powiatu legnickiego.	Golanka Dolna	6	
24.	Golanka Dolna	Dom ludowy obecnie świetlica wiejska	przy domu nr 11		
25.	Golanka Dolna	Dom mieszkalny	Golanka Dolna	11	
26.	Golanka Dolna	Budynek gospodarczy	Golanka Dolna	11	
27.	Golanka Dolna	Dom mieszkalny	Golanka Dolna	13	
28.	Golanka Dolna	Obora	Golanka Dolna	13	
29.	Golanka Dolna	Dom mieszkalny	Golanka Dolna	17	
30.	Golanka Dolna	Dom mieszkalny	Golanka Dolna	19	
31.	Golanka Dolna	Stodoła	Golanka Dolna	19	
32.	Golanka Dolna	Dom mieszkalny	Golanka Dolna	25	
33.	Golanka Dolna	Obora z chlewem	Golanka Dolna	25	
34.	Golanka Dolna	Stodoła	Golanka Dolna	25	
35.	Golanka Dolna	Dom mieszkalny	Golanka Dolna	30	
36.	Golanka Dolna	Dom mieszkalny	Golanka Dolna	52	
37.	Golanka Dolna	Dom mieszkalny	Golanka Dolna	58	
38.	Golanka Dolna	Dom mieszkalny	Golanka Dolna	70	
39.	Golanka Dolna	Dom mieszkalny, d. siedziba zarządcy majątku Pirl	Golanka Dolna	71	
40.	Golanka Dolna	Dom mieszkalny	Golanka Dolna	72	
41.	Golanka Dolna	Dom mieszkalny	Golanka Dolna	78	
KAWICE					
42.	Kawice	Kościół parafialny pw. św. Wojciecha i Podwyższenia Krzyża Świętego.	Kawice		A/1969/792/L z dnia 28.12.1987
43.	Kawice	Cmentarz przykościelny	Kawice		
44.	Kawice	Mur ogrodzeniowy cmentarza przykościelnego	Kawice		
45.	Kawice	Dawna plebania ewangelicka, obecnie Szkoła Podstawowa	Kawice	35	
46.	Kawice	Park	Kawice	obok domu 86	
47.	Kawice	Dom mieszkalny	Kawice	8	
48.	Kawice	Dom mieszkalny	Kawice	10	

49.	Kawice	Dom mieszkalny	Kawice	27	
50.	Kawice	Dom mieszkalny	Kawice	33	
51.	Kawice	Dom mieszkalny	Kawice	36	
52.	Kawice	Dom mieszkalny	Kawice	39	
53.	Kawice	Dom mieszkalny	Kawice	59	
54.	Kawice	Dom mieszkalny	Kawice	61	
55.	Kawice	Dom mieszkalny	Kawice	64	
56.	Kawice	Dwór, obecnie dom mieszkalny	dawna kolonia parcelacyjna	84	
57.	Kawice	Dom mieszkalny	dawna kolonia parcelacyjna	80	
58.	Kawice	Budynek mieszkalno - gospodarczy	dawna kolonia parcelacyjna	81	
59.	Kawice	Dom mieszkalny	dawna kolonia parcelacyjna	82	
60.	Kawice	Trafostacja	przy drodze krajowej		
KWIATKOWICE					
61.	Kwiatkowice	Kościół filialny pw. św. Jadwigi	Kwiatkowice		A/1290/931 z dnia 31.08.1961
62.	Kwiatkowice	Cmentarz przykościelny	Kwiatkowice		
63.	Kwiatkowice	Szkoła, obecnie dom mieszkalny	Kwiatkowice	28	
64.	Kwiatkowice	Stodoła	Kwiatkowice	59	
LISOWICE					
65.	Lisowice	Historyczny układ ruralistyczny	Lisowice		
66.		Zespół kościoła filialnego pw. Wniebowzięcia NM Panny			
67.	Lisowice	Kościół filialny pw. Wniebowzięcia NM Panny	Lisowice		A/6136 z dnia 25.04.2019
68.	Lisowice	Cmentarz przykościelny	Lisowice		
69.	Lisowice	Mur ogrodzeniowy cmentarza przykościelnego	Lisowice		
70.	Lisowice	Zespół dworski z parkiem i folwarkiem	Lisowice		
71.	Lisowice	Dwór	Lisowice	21	A/3047/988/L z dnia 21.10.1993
72.	Lisowice	Oficyna mieszkalna I w zespole dworskim	Lisowice	22	
73.	Lisowice	Budynek gospodarczy, obecnie mieszkalno-gospodarczy w zespole dworskim	Lisowice	22	
74.	Lisowice	Oficyna mieszkalna II w zespole dworskim	Lisowice	23	

75.	Lisowice	Park krajobrazowy w zespole dworskim	Lisowice		A/3048/465/L z dnia 17.07.1976
76.	Lisowice	Ogrodzenie parku	Lisowice		
77.	Lisowice	Dom mieszkalny	Lisowice	13	
78.	Lisowice	Dom mieszkalny	Lisowice	20	
79.	Lisowice	Dom mieszkalny	Lisowice	26	
80.	Lisowice	Dawna szkoła, obecnie dom mieszkalny	Lisowice	59	
81.	Lisowice	Budynek toalety, obecnie budynek gospodarczy	przy dawnej szkole		
82.	Lisowice	Dom mieszkalny	Lisowice	84	
83.	Lisowice	Dom mieszkalny	Lisowice	88	
84.	Lisowice	Stodoła	Lisowice	88	
85.	Lisowice	Dom mieszkalny	Lisowice	96	
86.	Lisowice	Dom mieszkalny	Lisowice	91	
87.	Lisowice	Wiadukt kolejowy	nad kanałem Kaczawy		
MIERZOWICE					
88.	Mierzowice	Historyczny układ ruralistyczny	Mierzowice		
89.	Mierzowice	Cmentarz przykościelny	Mierzowice		A/2227/859/L z dnia 16.02.1990
90.	Mierzowice	Cmentarz ewangelicki, obecnie teren pocmentarny	na północny wschód od cmentarza przykościelnego, za siedliskiem wsi		
91.	Mierzowice	Dwór na folwarku, obecnie dom mieszkalny	Mierzowice	19	
92.	Mierzowice	Budynek mieszkalno - gospodarczy na terenie dawnego folwarku dworskiego	Mierzowice	17a	
93.	Mierzowice	Aleja lipowa z zachowanym kamiennym brukiem	Mierzowice		
94.	Mierzowice	Dom mieszkalny	Mierzowice	12	
95.	Mierzowice	Dom mieszkalny	Mierzowice	14	
96.	Mierzowice	Dom mieszkalny	Mierzowice	21	
97.	Mierzowice	Stodoła	Mierzowice	28	
98.	Mierzowice	Dom mieszkalny	Mierzowice	51	
99.	Mierzowice	Dom mieszkalny	Mierzowice	52	
100.	Mierzowice	Budynek mieszkalno - gospodarczy	dawna kolonia	62	
MOTYCZYN					
101.	Motyczyn	Szkoła, obecnie dom mieszkalny	Motyczyn	22	

102.	Motyczyn	Dom mieszkalny	Motyczyn	8	
103.	Motyczyn	Dom mieszkalny	Motyczyn	24	
104.	Motyczyn	Trafostacja	Na wschód od drogi powiatowej, Przy drodze gminnej		
PROCHOWICE²					
105.	Prochowice	Ośrodek historyczny miasta wraz z terenem zamku			A/2678/372 z dnia 25.11.1956
106.	Prochowice	Nowożytny układ urbanistyczny	Po południowej i wschodniej stronie ośrodka historycznego oraz po obu stronach ul. Świerczewskiego do torów kolejowych.		
107.	Prochowice	Obszar ochrony krajobrazu kulturowego	Obszar między rzeką Kaczawą a Młynówką na północ od ośrodka historycznego.		
108.	Prochowice	Zespół kościoła parafialnego:	ul. Legnicka	38, 40, 42, 44	
109.	Prochowice	Kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela	ul. Legnicka	42	A/2338/529/L z dnia 14.04.1981
110.	Prochowice	Plebania przy kościele parafialnym	ul. Legnicka	44	
111.	Prochowice	Dawna plebania i szkoła parafialna I (katolicka), obecnie dom mieszkalny w zespole	ul. Legnicka	40	
112.	Prochowice	Szkoła parafialna II (katolicka) obecnie, dom mieszkalny w zespole	ul. Legnicka	38	
113.	Prochowice	Kościół pomocniczy pw. św. Andrzeja	ul. Legnicka	25a	A/2339/1477 z dnia 17.01.1966
114.	Prochowice	Cmentarz przykościelny	ul. Legnicka		
115.	Prochowice	Pastorówka, obecnie dom mieszkalny	ul. Legnicka	25	
116.	Prochowice	Zespół cmentarza komunalnego:	ul. Wrocławska		
117.	Prochowice	Cmentarz komunalny	ul. Wrocławska		
118.	Prochowice	Mur cmentarny			

² W poniższym spisie pozostawiono numerację zgodną z zarządzeniem; zaktualizowane zostały nazwy ulic.

119.	Prochowice	Kościół cmentarny pw. Ducha Świętego w zespole	ul. Wrocławska		A/2340/813/L z dnia 28.12.1988
120.	Prochowice	Dom grabarza	ul. Wrocławska		
121.	Prochowice	Rodowa kaplica grobowa w zespole	ul. Wrocławska		
122.	Prochowice	Zespół zamku:	ul. Zamkowa	2	A/3245/263 z dnia 27.04.1951
123.	Prochowice	Zamek rycerski, później książęcy – stary zamek	ul. Zamkowa	2	A/3245/263 z dnia 27.04.1951
124.	Prochowice	Zamek rycerski, później książęcy – nowy zamek	ul. Zamkowa	2	A/3245/263 z dnia 27.04.1951
125.	Prochowice	Zamek rycerski, później książęcy - wieża	ul. Zamkowa	2	A/3245/263 z dnia 27.04.1951
126.	Prochowice	Zamek rycerski, później książęcy - budynek bramy południowej zamku	ul. Zamkowa	2	A/3245/263 z dnia 27.04.1951
127.	Prochowice	Zamek rycerski, później książęcy - relikty pawilonu wschodniego	ul. Zamkowa	2	A/3245/263 z dnia 27.04.1951
128.	Prochowice	Zamek rycerski, później książęcy - most przed bramą południową zamku	ul. Zamkowa	2	A/3245/263 z dnia 27.04.1951
129.	Prochowice	Zamek rycerski, później książęcy - fortyfikacje bastionowe zamku	ul. Zamkowa	2	A/3245/263 z dnia 27.04.1951
130.	Prochowice	Park zamkowy	ul. Zamkowa	2	A/3246/462/L z dnia 17.07.1976
131.	Prochowice	Zespół folwarku zamkowego	ul. Zamkowa	1, 1a, 4a-c	
132.	Prochowice	Oficyna mieszkalna w zespole	ul. Zamkowa	4a-c	
133.	Prochowice	Relikty baszty przy oficynie mieszkalnej w zespole	ul. Zamkowa	4c	
134.	Prochowice	Gorzelnia z częścią mieszkalną w zespole	ul. Zamkowa	1, 1a	
135.	Prochowice	Budynek gospodarczy przy gorzelnii w zespole	ul. Zamkowa	1, 1a	
136.	Prochowice	Komin gorzelnii	ul. Zamkowa	1, 1a	
137.	Prochowice	Most na Młynówce	w osi ul. Zamkowej		
138.	Prochowice	Budynek gospodarczy I folwarku zamkowego	ul. Ciepła	1	
139.	Prochowice	Budynek gospodarczy II folwarku zamkowego	ul. Ciepła	3	
140.	Prochowice	Budynek gospodarczy III folwarku zamkowego	ul. Ciepła	5	
141.	Prochowice	Mury miejskie			A/2679/1478 z dnia 17.01.1966

142.	Prochowice	Ratusz			A/3250/589/L z dnia 14.04.1981
143.	Prochowice	Szkoła ewangelicka, obecnie Szkoła Podstawowa	ul. Młyńska	3	
144.	Prochowice	Pocztą	ul. Wrocławska	16	
145.	Prochowice	Sąd i areszt miejski, obecnie MOPS i posterunek policji	ul. Lwowska	6	
146.	Prochowice	Budynek wodociągu miejskiego	ul. Jagiellońska	32	
147.	Prochowice	Spichlerz	ul. Legnicka	33	A/3249/821/L z dnia 28.12.1988
148.	Prochowice	Budynek administracyjny dawnej garbarni	ul. J. Kochanowskiego	8	
	Prochowice	Elewacja północna i wschodnia budynku administracyjnego dawnego Zakładu Garbarskiego – (tj. ściany zewewnętrzne o grubości murów z wystrojem architektonicznym)	ul. J. Kochanowskiego	8a	A/6106 z dnia 11.02.2020
149.	Prochowice	Kąpielisko miejskie	ul. Młyńska		
150.	Prochowice	Most	ul. H. Sienkiewicza/ J. Kochanowskiego		
151.	Prochowice	Most	ul. J. Kochanowskiego		
152.	Prochowice	Trafostacja	ul. Jaworowska		
153.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Lwowska	2	
154.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Lwowska	4	
155.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Lwowska	9	
156.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Lwowska	11	
157.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Garncarska	2	
158.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Jagiellońska	10	
159.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Jagiellońska	17	
160.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Jaworowska	10	
161.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. J. Kochanowskiego	1	
162.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. J. Kochanowskiego	4	
163.	Prochowice	Willa	ul. J. Kochanowskiego	13	
164.	Prochowice	Willa	ul. J. Kochanowskiego	15	
165.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. J. Kochanowskiego	20	

166.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. J. Kochanowskiego	21	
167.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. J. Kochanowskiego	22	
168.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. J. Kochanowskiego	24	A/3247/820/L z dnia 28.12.1988
169.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. J. Kochanowskiego	27	
170.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. J. Kochanowskiego	29	
171.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. J. Kochanowskiego	31	
172.	Prochowice	Dawna przychodnia rejonowa w Prochowicach, obecnie nieużytkowany przeznaczony na mieszkania komunalne	ul. J. Kochanowskiego	32/34	
173.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. J. Kochanowskiego	33	
174.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. J. Kochanowskiego	35	
175.	Prochowice	Willa	ul. J. Kochanowskiego	36	
176.	Prochowice	Willa	ul. J. Kochanowskiego	37	
177.	Prochowice	Budynek mieszkalny	pl. M. Kopernika	4	
178.	Prochowice	Budynek mieszkalny	pl. M. Kopernika	5	
179.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	1	
180.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	2	
181.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	3	
182.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	5	
183.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	7	
184.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	8	
185.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	9	
186.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	11	
187.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	14	
188.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	16	
189.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	17	
190.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	19	
191.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	20	
192.	Prochowice	Budynek gospodarczy	ul. Legnicka	20	
193.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	21	
194.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	22	
195.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	26	
196.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	27	
197.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	28	A/3248/822/L z dnia 28.12.1988
198.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	29	

199.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	30	
200.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	31	
201.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	36	
202.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. 1 Maja	2	
203.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. 1 Maja	4	
204.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. 1 Maja	5	
205.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. 1 Maja	6	
206.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. 1 Maja	8	
207.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. 1 Maja	8a	
208.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. 1 Maja	10	
209.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. K. Miarki	4	
210.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. A. Mickiewicza	8	
211.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. A. Mickiewicza	10	
212.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. A. Mickiewicza	12	
213.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. A. Mickiewicza	14	
214.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. A. Mickiewicza	16	
215.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Młyńska	1	
216.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Młyńska	14	
217.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Młyńska	16	
218.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Młyńska	26	
219.	Prochowice	Budynek mieszkalny, dawny młyn	ul. Młyńska	28	
220.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Henryka Pobożnego	2	
221.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Henryka Pobożnego	3	
222.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Henryka Pobożnego	5	
223.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Henryka Pobożnego	7	
224.	Prochowice	Zespół budynków mieszkalnych z ok. 1930	ul. Henryka Pobożnego oraz ul. A. Mickiewicza		
225.	Prochowice	Dom mieszkalny	ul. Pocztowa	1	
226.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Pocztowa	2	
227.	Prochowice	Budynek mieszkalno- gospodarczy	ul. Pocztowa	2a	
228.	Prochowice	Budynek gospodarczy	ul. Pocztowa	2	
229.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Pocztowa	8	
230.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Pocztowa	16	
231.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	2	
232.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	3	
233.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	4	
234.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	5	
235.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	6	A/3251/819/L z dnia 28.12.1988
236.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	7	

237.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	8	
238.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	9	
239.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	10	A/3252/818/L z dnia 28.12.1988
240.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	11	A/3255/816/L z dnia 28.12.1988
241.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	12	A/3256/817/L z dnia 28.12.1988
242.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	13	A/3254/815/L z dnia 28.12.1988
243.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	14	A/3253/814/L z dnia 28.12.1988
244.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	15	
245.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	16	
246.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	17	
247.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	18	
248.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	19	
249.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	20	
250.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	21	
251.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	22	
252.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	23	
253.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	24	
254.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	25	
255.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	26	
256.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	27	
257.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	28	
258.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	29	A/3257/714 z dnia 31.07.1960
259.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	30	
260.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	31	
261.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	32	
262.	Prochowice	Budynek mieszkalny	Rynek	33	
263.	Prochowice	Willa	ul. Słowackiego	2	
264.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. H. Sienkiewicza	7	
265.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. H. Sienkiewicza	10	
266.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. H. Sienkiewicza	12	
267.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. H. Sienkiewicza	14	
268.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. H. Sienkiewicza	23	
269.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. H. Sienkiewicza	28	
270.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. H. Sienkiewicza	30	
271.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. H. Sienkiewicza	33	

272.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. H. Sienkiewicza	34	
273.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. H. Sienkiewicza	36	
274.	Prochowice	Dworzec, obecnie budynek mieszkalny	ul. H. Sienkiewicza	38	
275.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Wolności	3	
276.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Wolności	5	
277.	Prochowice	Budynek gospodarczy	ul. Wolności	5	
278.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	10	
279.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	11	
280.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	13	
281.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	14	
282.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	15	
283.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	17	
284.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	19	
285.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	29	
286.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	31	
287.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	33	
288.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	42	
289.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	51	
290.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Zakątna	3	
291.	Prochowice	Budynek mieszkalny	ul. Zakątna	11	
ROGÓW LEGNICKI					
292.	Rogów Legnicki	Budynek mieszkalny I w zespole	Rogów Legnicki	41	
293.	Rogów Legnicki	Budynek mieszkalny II w zespole	Rogów Legnicki	44	
294.	Rogów Legnicki	Budynek mieszkalno - gospodarczy w zespole	Rogów Legnicki	45/46	
295.	Rogów Legnicki	Park dworski	Rogów Legnicki		A/3505/181 z dnia 31.05.1950
296.	Rogów Legnicki	Aleja kasztanowca białego	Rogów Legnicki		
297.	Rogów Legnicki	Dom mieszkalny	Rogów Legnicki	12	
298.	Rogów Legnicki	Dom mieszkalny	Rogów Legnicki	41	powtórzenie
299.	Rogów Legnicki	Dom mieszkalny	Rogów Legnicki	44	powtórzenie
300.	Rogów Legnicki	Dom mieszkalny	Rogów Legnicki	45/46	powtórzenie
SZCZEDRZYKOWICE					
301.	Szczedrzykowice	Zespół pałacowo-folwarczno-parkowy:	Szczedrzykowice		
302.	Szczedrzykowice	Pałac	Szczedrzykowice	24	A/3337/729/L z dnia 26.06.1986
303.	Szczedrzykowice	Stodoła w zespole pałacowym	po str. wsch dziedzina		
304.	Szczedrzykowice	Obora I w zespole pałacowym	po str. wsch dziedzina		

305.	Szczedrzykowice	Chlewnia I w zespole pałacowym	po str. płd. dziedzina		
306.	Szczedrzykowice	Chlewnia II w zespole pałacowym	po str. płd. dziedzina		
307.	Szczedrzykowice	Park krajobrazowy w zespole pałacowym	Szczedrzykowice		A/3338/454/L z dnia 17.07.1976
308.	Szczedrzykowice	Dom mieszkalny	Szczedrzykowice	5	
309.	Szczedrzykowice	Dom mieszkalny	Szczedrzykowice	11	
310.	Szczedrzykowice	Dom mieszkalny	Szczedrzykowice	15	
311.	Szczedrzykowice	Dom mieszkalny	Szczedrzykowice	16	
SZCZEDRZYKOWICE STACJA					
312.	Szczedrzykowice Stacja	Dworzec kolejowy	Szczedrzykowice Stacja	19	
313.	Szczedrzykowice Stacja	Dom mieszkalny	Szczedrzykowice Stacja	5	
314.	Szczedrzykowice Stacja	Dom mieszkalny	Szczedrzykowice Stacja	6	
315.	Szczedrzykowice Stacja	Dom mieszkalny	Szczedrzykowice Stacja	7	
316.	Szczedrzykowice Stacja	Dom mieszkalny	Szczedrzykowice Stacja	10	
317.	Szczedrzykowice Stacja	Dom mieszkalny	Szczedrzykowice Stacja	17	
318.	Szczedrzykowice Stacja	Budynek mieszkalny pracowników kolei	Szczedrzykowice Stacja	18	
319.	Szczedrzykowice Stacja	Budynek gospodarczy	Szczedrzykowice Stacja	obok 18	
320.	Szczedrzykowice Stacja	Dom mieszkalny	przy dworcu kolejowym	20	
321.	Szczedrzykowice Stacja	Trafostacja		Na północ od budynku dworca	

MIASTO I GMINA PROCHOWICE. WYKAZ KART ADRESOWYCH GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW MIASTA I GMINY PROCHOWICE (STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE I OBSZARY CHRONIONE). Źródło: Gminna Ewidencja Zabytków Miasta i Gminy Prochowice. Aktualizacja przyjęta Zarządzeniem nr 160/2016 Burmistrza Miasta i Gminy Prochowice z dnia 26 lipca 2016 roku.

DĄBIE, PRZYSIÓŁEK CICHOBÓRZ

Numer obszar u AZP	Numer stanowiska w miejscowości	Numer stanowiska na obszarze	Funkcja	Kultura	Chronologia	Rejestr zabytków
77-22	1	24	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze XIII-XIV wiek	
77-22	2	25	Osada?	Przeworska?	Okres wpływów rzymskich?	
77-22	3	26	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
77-22	4	27	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
77-22	5	28	Ślad osadnictwa		Pradzieje	

DĄBIE

Numer obszar u AZP	Numer stanowiska w miejscowości	Numer stanowiska na obszarze	Funkcja	Kultura	Chronologia	Rejestr zabytków
77-22	1	13	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka		
77-22	2	14	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
77-22	3	15	Osada		Późne średniowiecze	
77-22	4	16	Osada		Późne średniowiecze	
77-22	5	17	Osada Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
77-22	6	18	Osada Osada		Pradzieje Późne średniowiecze	
77-22	7	19	Ślad osadnictwa Osada		Pradzieje Późne średniowiecze	
77-22	8	20	Osada Osada		Pradzieje Późne średniowiecze	
77-22	9	21	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
77-22	10	22	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
77-22	11	23	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
			Wieś		Średniowiecze, XIII wiek – okres nowożytny	

GOLANKA DOLNA

Numer obszar u AZP	Numer stanowiska w miejscowości	Numer stanowiska na obszarze	Funkcja	Kultura	Chronologia	Rejestr zabytków
76-22	1	147	Ślad osadnictwa Osada		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	2	148	Osada		Późne średniowiecze	
76-22	3	149	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	4	150	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	

76-22	5	151	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	6	152	Osada		Późne średniowiecze	
76-22	7	153	Osada Ślad osadnictwa	Przeworska	Późny okres wpływów rzymskich Pradzieje	(141/85) 295/804/ Arch/1975 z 7.05.1975
76-22	8	154	Osada Osada	Łużycka?	Wczesne średniowiecze	
76-22	9	155	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	10	156	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-21	11	55	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
			Wieś		Średniowiecze, XIII wiek – okres nowożytny	

GROMADZYN

Numer obszar u AZP	Numer stanowiska w miejscowości	Numer stanowiska na obszarze	Funkcja	Kultura	Chronologia	Rejestr zabytków
75-22 BL	1	21	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia	
75-22	2	22	Punkt osadniczy Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
75-22	3	23	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
			Wieś		Średniowiecze, XV/XVI wiek – okres nowożytny	

KAWICE

Numer obszar u AZP	Numer stanowiska w miejscowości	Numer stanowiska na obszarze	Funkcja	Kultura	Chronologia	Rejestr zabytków
76-22	1	78	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
77-23 BL	2	7	Osada		Neolit	
77-23 BL	3	8	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	IV-V okres epoki brązu	
77-23 BL	4	9	Grodzisko		Nieokreślona	
77-23	5	10	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka		
77-23	6	11	Osada Ślad osadnictwa Osada		Pradzieje Późne średniowiecze Nieokreślona	
77-23	7	12	Osada		Nieokreślona	
77-23	8	13	Osada Osada Ślad osadnictwa	Łużycka Przeworska	Pradzieje	
77-23	9	14	Osada Osada	Łużycka Przeworska		
77-23	10	15	Osada	Przeworska		
77-23	11	16	Osada	Przeworska	Okres wpływów rzymskich	

			Ślad osadnictwa Osada		Późne średniowiecze Nieokreślona	
77-23	12	17	Osada Osada	Łużycka Przeworska	Okres wpływów rzymskich	
77-23	13	18	Cmentarzysko ciałopalne Osada	Łużycka Przeworska		
77-23	14	19	Osada	Przeworska		
77-23	15	20	Osada Osada Ślad osadnictwa	Łużycka Przeworska	Epoka brązu Okres wpływów rzymskich Późne średniowiecze	
77-23	16	25	Osada		Późne średniowiecze	
77-23	17	24	Osada	Łużycka		
77-23	18	23	Osada		Nieokreślona	
76-23	19	161	Osada Osada	Łużycka	Późna epoka brązu Pradzieje	
77-23	20	21	Osada		Nieokreślona	
77-23	21	26	Osada		Pradzieje	
77-23	22	27	Osada	Przeworska	Okres wpływów rzymskich	
77-23	23	28	Osada	Przeworska	Wczesny okres wpływów rzymskich	
77-23	24	29	Osada Osada Ślad osadnictwa	Przeworska	Neolit Okres wpływów rzymskich Późne średniowiecze	
77-23	25	30	Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
77-23	26	31	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
77-23	27	32	Osada		Pradzieje	
77-23	28	33	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
77-23	29	34	Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
77-23	30	35	Osada		Średniowiecze	
77-23	31	36	Osada		Pradzieje	
77-23	32	37	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
77-23	33	38	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
77-23	34	39	Osada Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
77-23	35	40	Osada Osada Ślad osadnictwa	Przeworska	Okres wędrówek ludów, faza D Pradzieje Wczesne średniowiecze, fazy starsze	
77-23	36	41	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
77-23	37	42	Osada	Przeworska	Okres wpływów rzymskich	
77-23	38	43	Osada Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu Późne średniowiecze	
77-23	39	22	Osada		Nieokreślona	
77-23	40	76	Ślad osadnictwa	Przeworska	Okres wpływów rzymskich	
			Wieś		Średniowiecze, XIII wiek – okres nowożytny	

KWIATKOWICE

Numer obszaru AZP	Numer stanowiska w miejscu -wości	Numer stanowiska na obszarze	Funkcja	Kultura	Chronologia	Rejestr zabytków
76-22	1	59	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Wczesne średniowiecze Późne średniowiecze	
76-22	2	60	Ślad osadnictwa		Wczesne średniowiecze	
76-22	3	61	Osada Ślad osadnictwa	Przeworska	Okres wpływów rzymskich Średniowiecze	
76-22	4	62	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	5	63	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	6	64	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Wczesne średniowiecze	
76-22	7	65	Ślad osadnictwa Osada		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	8	66	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	9	67	Osada	Przeworska	Okres wędrówek ludów, faza D	
76-22	10	68	Osada Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	11	69	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
76-22	12	70	Osada		Średniowiecze	
76-22	13	71	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Średniowiecze	
76-22	14	72	Osada Osada	Przeworska	Okres wpływów rzymskich Późne średniowiecze	
76-22	15	74	Osada		Późne średniowiecze	
76-22	16	75	Ślad osadnictwa Osada	Łużycka?	Późne średniowiecze	
76-22	17	79	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	18	80	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22 BL	19	82	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	III okres epoki brązu – okres halsztacki	
76-22 BL	20	83	Ślad osadnictwa?		Epoka brązu	
76-22 BL	21	84	Ślad osadnictwa? Ślad osadnictwa?		Epoka brązu Średniowiecze	
			Wieś		Średniowiecze, XII wiek – okres nowożytny	

LISOWICE

Numer obszaru AZP	Numer stanowiska w miejscu -wości	Numer stanowiska na obszarze	Funkcja	Kultura	Chronologia	Rejestr zabytków
76-22	1	129	Cmentarzysko ciałopalne Ślad osadnictwa	Łużycka Przeworska	Epoka brązu Okres wpływów rzymskich	

			Osada Osada		Wczesne średniowiecze Późne średniowiecze	
76-22	2	137	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	IV-V okres epoki – okres halsztacki	(60/85) 297/379/ Arch/1968 z 20.05.1968
76-22	3	139	Cmentarzysko ciałopalne Osada Osada	Łużycka	Epoka brązu Okres lateński – okres wpływów rzymskich Wczesne średniowiecze	
76-22	4	114	Ślad osadnictwa Osada	Łużycka	Późne średniowiecze	
76-22	6	116	Osada Osada Cmentarzysko ciałopalne Osada Ślad osadnictwa	Łużycka Łużycka Przeworska	Neolit Epoka brązu Epoka brązu Okres wpływów rzymskich Późne średniowiecze	(86/85) 298/486/ Arch/1970 z 2.02.1970
76-22	7	119	Ślad osadnictwa Osada Osada		Neolit Pradzieje Wczesne średniowiecze X- XIII wiek	(106/85) 299/717/ Arch/1974 z 21.02.1974
76-22	8	132	Osada		Średniowiecze	
76-22	9	96	Osada Osada Osada Ślad osadnictwa	Przeworska	Neolit Okres wpływów rzymskich, faza B2 Wczesne średniowiecze Późne średniowiecze	(87/85) 300/487/ Arch/1970 z 2.02.1970
76-22	10	117	Osada Osada Osada Ślad osadnictwa	Łużycka Przeworska	Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	11	133	Osada	Łużycka	Epoka brązu	
76-22	12	134	Osada	Łużycka	Epoka brązu	
76-22	13	135	Osada		Średniowiecze	
76-22	14	101	Osada Osada Osada Ślad osadnictwa	Łużycka Przeworska	Epoka brązu Okres wpływów rzymskich Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	15	92	Osada Osada Osada Osada	Łużycka Przeworska	Epoka brązu Późny okres lateński Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	16	100	Osada Osada Ślad osadnictwa Osada	Łużycka	Epok brązu Pradzieje Wczesne średniowiecze VII-X wiek Późne średniowiecze	
76-22	17	94	Osada Ślad osadnictwa Osada	Łużycka	Epoka brązu Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	18	102	Osada	Przeworska	Okres wpływów rzymskich III wiek n.e.	

76-22	19	131	Osada	Łużycka	Epoka brązu	
76-22	20	136	Cmentarzysko ciałopalne Osada	Łużycka	Epoka brązu Okres wpływów rzymskich	
76-22	21	138	Osada	Łużycka	Epoka brązu	
76-22	22	106	Osada		Późne średniowiecze	
76-22	23	107	Osada Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Łużycka Przeworska	 Późne średniowiecze	
76-22	24	108	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
76-22	25	109	Cmentarzysko ciałopalne Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu – okres halsztacki Średniowiecze	
76-22	26	115	Osada Osada Osada Osada	Łużycka Przeworska	Okres halsztacki Okres wpływów rzymskich młodszy Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	26	110	Osada Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	27	111	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	28	112	Osada		Późne średniowiecze	
76-22	29	113	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	30	104	Ślad osadnictwa Osada	Przeworska	Neolit	
76-22	31	88	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	32	90	Ślad osadnictwa Osada Ślad osadnictwa		Neolit? Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	33	87	Osada Osada		Wczesne średniowiecze X- XIII Późne średniowiecze	
76-22	34	118	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
76-22	35	99	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	36	120	Osada	Łużycka		
76-22	37	121	Osada Osada Osada Ślad osadnictwa	Łużycka Przeworska	Epoka brązu Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	38	122	Osada	Przeworska	Okres wpływów rzymskich młodszy	
76-22	39	123	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	40	124	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	41	125	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	42	126	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	43	127	Ślad osadnictwa Osada		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	44	128	Osada Ślad osadnictwa	Przeworska	Okres wpływów rzymskich Późne średniowiecze	
76-22	45	85	Osada	Kultura	Neolit	

			Ślad osadnictwa Osada Osada Osada Ślad osadnictwa	pucharów lejkowatych Łużycka Przeworska	Okres lateński późny Pradzieje Wczesne średniowiecze XI-XII wiek Późne średniowiecze	
76-22	46	86	Ślad osadnictwa	Przeworska?		
76-22	47	91	Osada Osada Osada Osada Osada	Łużycka Przeworska	Epoka brązu Okres wędrówek ludów, faza D Pradzieje Wczesne średniowiecze VII-X wiek Późne średniowiecze	
76-22	48	130	Cmentarzysko ciałopalne Osada	Łużycka Łużycka	Epoka brązu Epoka brązu	(59/85) 296/378/ Arch/1968 z 20.05.1968
76-22	49	95	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	50	89	Osada		Późne średniowiecze	
76-22	51	97	Ślad osadnictwa Osada		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	52	93	Osada Osada		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	53	98	Ślad osadnictwa Osada Osada	Przeworska?	Wczesne średniowiecze X- XIII wiek Późne średniowiecze	
76-22	54	103	Ślad osadnictwa	Przeworska?		
76-22	55	105	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22 BL	56	140	Ślad osadnictwa?	Łużycka	Okres halsztacki	
76-22 BL	57	141	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka?		
76-22 BL	58	142	Ślad osadnictwa		Okres halsztacki	
76-22 BL	59	143	Ślad osadnictwa		Neolit	
76-22 BL	60	144	Osada		Okres halsztacki	
76-22 BL	61	145	Ślad osadnictwa		Epoka brązu	
76-22 BL	62	146	Osada produkcyjna hutnicza		Okres wpływów rzymskich późny	
			Wieś		Średniowiecze, XII wiek – okres nowożytny	

MIERZOWICE

Numer obszaru AZP	Numer stanowiska w miejscowości	Numer stanowiska na obszarze	Funkcja	Kultura	Chronologia	Rejestr zabytków
75-22	1	13	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	Epoka brązu – okres halsztacki	

75-22	2	14	Ślad osadnictwa		Neolit	
75-22 BL	3	15	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia	
75-22	4	16	Osada	Łużycka	Okres halsztacki	
75-22	5	17	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia	
75-22	6	18	Ślad osadnictwa		Wczesne średniowiecze X- XI wiek	
75-22	7	19	Punkt osadniczy Ślad osadnictwa		Epoka kamienia Pradzieje	
75-22	8	20	Ślad osadnictwa Punkt osadniczy		Pradzieje Późne średniowiecze	
			Wieś		Średniowiecze, XIII wiek – okres nowożytny	

MOTYCZYN

Numer obszaru AZP	Numer stanowiska w miejscu -wości	Numer stanowiska na obszarze	Funkcja	Kultura	Chronologia	Rejestr zabytków
			Wieś		Okres nowożytny	

PROCHOWICE

Numer obszaru AZP	Numer stanowiska w miejscu -wości	Numer stanowiska na obszarze	Funkcja	Kultura	Chronologia	Rejestr zabytków
76-22	1	3	Ślad osadnictwa Osada Osada	Łużycka Przeworska	Neolit Epoka brązu Okres wpływów rzymskich	(82/85) 301/482/ Arch/1970 z 30.01.1970
76-22	2	48	Osada		Średniowiecze	
76-22	3	45	Osada Ślad osadnictwa Osada		Okres wpływów rzymskich Wczesne średniowiecze Średniowiecze	(83/85) 302/483/ Arch/1970 z 30.01.1970
76-22	4	9	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Neolit Późne średniowiecze	(84/85) 303/484/ Arch/1970 z 30.01.1970
76-22	5	49	Osada Ślad osadnictwa Osada	Łużycka	Okres wpływów rzymskich? Średniowiecze	(85/85) 304/485/ Arch/1970 z 30.01.1970
76-22	6	51	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	V okres epoki brązu – okres halsztacki C	
76-22	7	17	Osada		Późne średniowiecze	
76-22	8	2	Ślad osadnictwa Osada		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	8	8	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
76-22	9	50	Osada	Łużycka		
76-22	10	47	Osada		Neolit	
76-22	11	52	Nieokreślona		Średniowiecze	Na terenie

						zamku wpisanego do RZ: A/3245/ 263 z 27.04.1951
76-22	12	12	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	13	13	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
76-22	14	14	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	15	15	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Przeworska	Okres wpływów rzymskich Późne średniowiecze	
76-22	16	16	Ślad osadnictwa Osada		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	17	7	Osada Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu Późne średniowiecze	
76-22	18	8	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	19	19	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	20	20	Osada	Przeworska	Okres lateński – okres wpływów rzymskich późny	305/A- 246/1992 z 11.05.1992
76-22	21	21	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	22	22	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu Średniowiecze	
76-22	23	23	Osada Ślad osadnictwa		Neolit? Późne średniowiecze	
76-22	24	24	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
76-22	25	25	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
76-22	26	26	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Średniowiecze	
76-22	27	27	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	28	28	Ślad osadnictwa	Przeworska	Okres wpływów rzymskich	
76-22	29	29	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	30	30	Osada		Późne średniowiecze	
76-22	31	31	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	32	32	Osada		Późne średniowiecze	
76-22	33	33	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	34	34	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	35	35	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	36	36	Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
76-22	37	37	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	38	38	Ślad osadnictwa	Przeworska	Okres wpływów rzymskich	
76-22	39	39	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	40	40	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
76-22	41	41	Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
76-22	42	42	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	43	43	Osada Ślad osadnictwa Osada	Łużycka Przeworska	Epoka brązu Okres wpływów rzymskich Późne średniowiecze	

76-22	44	44	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	45	1	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	46	6	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	47	4	Osada Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Łużycka Przeworska	Epoka brązu Okres wpływów rzymskich Późne średniowiecze	
76-22	49	5	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Łużycka Przeworska	Epoka brązu Okres wpływów rzymskich	
76-22	50	10	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	51	11	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	52	46	Ślad osadnictwa		Nieokreślona	
76-22 BL	53	53	Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
76-22 BL	54	54	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Epoka kamienia Średniowiecze	
76-22 BL	55	55	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Osada		Neolit Epoka brązu Okres wpływów rzymskich Średniowiecze	
76-22 BL	56	56	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
76-22 BL	57	57	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	III okres epoki brązu	
76-22 BL	58	58	Nieokreślona		Nieokreślona	
76-22	59	158	Ślad osadnictwa Osada produkcyjna hutnicza	Łużycka	Pradzieje	
76-22	60	157	Ślad osadnictwa		Neolit	
			Ośrodek historyczny miasta wraz z zespołem zamkowym, zespół kościół parafialnego pw. św. Jana Chrzciciela z plebanią i szkołami parafialnymi, kościół cmentarny pw. Ducha Świętego z cmentarzem		Średniowiecze, XIII wiek – okres nowożytny	

Numer obszaru AZP	Numer stanowiska w miejscowości	Numer stanowiska na obszarze	Funkcja	Kultura	Chronologia	Rejestr zabytków
76-22	1	73	Osada Ślad osadnictwa Osada	Łużycka	Pradzieje Późne średniowiecze	
76-22	2	76	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
76-22	3	77	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
76-22	4	81	Osada Osada	Łużycka	Neolit	
76-23	5	121	Ślad osadnictwa Osada Punkt osadniczy Punkt osadniczy Ślad osadnictwa	Łużycka Przeworska	Epoka kamienia Epoka brązu Okres wpływów rzymskich - okres wędrówek ludów, faza C2-D Pradzieje Wczesne średniowiecze VI-VII wiek	
76-23	6	122	Ślad osadnictwa	Łużycka	Okres halsztacki	
77-23	7	5	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
77-23	8	6	Osada	Przeworska	Okres wpływów rzymskich późny	
76-23	9	123	Osada Ślad osadnictwa		Epoka kamienia Pradzieje	
76-23	10	124	Osada Ślad osadnictwa	Łużycka	V okres epoki brązu – okres halsztacki Nieokreślona	
76-23	11	125	Osada Osada		Epoka brązu Wczesne średniowiecze	
76-23	12	126	Osada		V okres epoki brązu – okres halsztacki	
76-23	13	127	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia	
76-23	15	128	Osada Ślad osadnictwa Punkt osadniczy Nieokreślona		Neolit Epoka brązu Pradzieje Nieokreślona	
76-23	16	129	Osada Ślad osadnictwa Punkt osadniczy Punkt osadniczy	Łużycka Przeworska	Epoka brązu Okres wpływów rzymskich – okres wędrówek ludów, faza B-D Pradzieje	
76-23	17	130	Ślad osadnictwa Osada Punkt osadniczy		Neolit Epoka brązu młodsza Pradzieje	
76-23	18	131	Punkt osadniczy Punkt osadniczy Punkt osadniczy Osada	Łużycka	Pradzieje Późne średniowiecze XIII-XV wiek Nieokreślona	
76-23	19	132	Osada Osada Punkt osadniczy Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu Pradzieje Wczesne średniowiecze X-	

					XIII wiek	
76-23	20	133	Osada Punkt osadniczy	Łużycka	Pradzieje	
76-23	21	134	Osada	Łużycka	V okres epoki brązu	
76-23	22	135	Osada Punkt osadniczy Ślad osadnictwa	Łużycka	Pradzieje Średniowiecze XIII wiek	
76-23 BL	23	136	Osada	Łużycka		
76-23	24	137	Osada	Łużycka		
76-23	25	138	Osada Punkt osadniczy Ślad osadnictwa	Łużycka	Pradzieje Wczesne średniowiecze X- XIII wiek	
76-23	26	139	Ślad osadnictwa		Neolit	
76-23	27	140	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia lub epoka brązu	
76-23	28	141	Ślad osadnictwa Cmentarzysko ciałopalne Cmentarzysko? Osada Punkt osadniczy Ślad osadnictwa Punkt osadniczy	Łużycka Pomorska? Przeworska	Epoka kamienia IV okres epoki brązu – okres halsztacki C Pradzieje Wczesne średniowiecze X- XIII wiek Późne średniowiecze	
76-23	29	142	Osada	Łużycka	IV-V okres epoki brązu	
76-23	30	143	Osada	Łużycka	Okres halsztacki	
76-23	31	144	Punkt osadniczy Osada	Łużycka Przeworska		
76-23	32	145	Osada Punkt osadniczy	Łużycka	V okres epoki brązu Pradzieje	
76-23	33	146	Osada	Łużycka	Epoka brązu późna	
76-23	34	147	Osada Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu późna Pradzieje	
76-23	35	148	Osada Osada Osada	Przeworska	Epoka kamienia Epoka brązu Okres wpływów rzymskich I-III wiek n.e.	
76-23	36	149	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	Okres halsztacki	
76-23	37	150	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
76-23	38	151	Punkt osadniczy Punkt osadniczy	Łużycka	V okres epoki brązu – okres halsztacki Pradzieje	
76-23	39	152	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Mezolit Pradzieje Wczesne średniowiecze VII-X wiek	
76-23	40	153	Punkt osadniczy Punkt osadniczy	Łużycka	Pradzieje	
76-23	41	154	Ślad osadnictwa Punkt osadniczy		Neolit Pradzieje	
76-23	42	155	Punkt osadniczy	Łużycka		
76-23	43	156	Punkt osadniczy Punkt osadniczy	Łużycka	Pradzieje	
76-23	44	157	Nieokreślona		Mezolit	

BL					
76-23 BL	45	158	Ślad osadnictwa		Neolit
76-23 BL	46	159	Nieokreślona Nieokreślona		Epoka brązu Okres halsztacki
76-23 BL	47	160	Nieokreślona Nieokreślona	Przeworska Przeworska	Okres lateński – okres wpływów rzymskich późny Okres wpływów rzymskich IV wiek n.e.
77-23	48	1	Osada	Łużycka	Epoka brązu
77-23	49	2	Osada Osada	Przeworska	Neolit Okres wpływów rzymskich
77-23	50	3	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia
77-23	51	4	Osada Osada Osada	Łużycka	Pradzieje Późne średniowiecze
			Wieś		Okres nowożytny

SZCZEDRZYKOWICE

Numer obszaru AZP	Numer stanowiska w miejscowości	Numer stanowiska na obszarze	Funkcja	Kultura	Chronologia	Rejestr zabytków
77-22	1	10	Osada Ślad osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze	
77-22	2	11	Osada		Późne średniowiecze	
77-22	3	12	Osada		Późne średniowiecze	
			Wieś		Średniowiecze, XIV wiek - okres nowożytny	

GMINA PROCHOWICE. DAWNE NAZWY MIEJSCOWOŚCI.

Źródło:

Staniszewska W., Boguszewicz M., Wiśniewska D., *Prochowice. Gmina. Studium historyczno-urbanistyczne*, Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków we Wrocławiu (obecnie Narodowy Instytut Dziedzictwa Oddział Terenowy we Wrocławiu), Wrocław 1997, mps [archiwum NID OTWR].

Staniszewska W., Boguszewicz M., Wiśniewska D., *Prochowice. Miasto. Studium historyczno-urbanistyczne*, Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków we Wrocławiu (obecnie Narodowy Instytut Dziedzictwa Oddział Terenowy we Wrocławiu), Wrocław 1997, mps [archiwum NID OTWR].

Słownik etymologiczny nazw geograficznych Śląska, red. St. Rospond, H. Borek, S. Sochacka, t.1-17, Warszawa-Wrocław 1970-2016.

Dąbie

Dambici — 1217, *Dambe* — 1245 i 1254, *Damb* — ok. 1300, *Dame* — 1736, *Dahme* — 1789; do 1945.

Dąbie, przysiółek Cichobórz

Überschau — 1789, 1830 i 1845; do 1945.

Golanka Dolna

Heide — 1294, *Heida* — 1313, *Dorfe Merica* — 1318, *Heyda* — 1336, *Heide superius* — 1418, *Heide mittel* — 1430, *Heda* — 1579, *Heydaw* — 1666/67, *Heijdau* — 1743, *Heidau*, *Nieder Heidau* — do 1945, Poganowice Dolne — do lat 50. XX w.

Gromadzyń

Hundorf — 1410(?), *Hermsdorff* — 1505, *Herrndorf*, *Herrendorf* — 1635, do 1945.

Kawice

Cozi — 1202, *Kauici* — 1217, *Coze* — 1267, *Cawiz* — 1286, *Kawicz* (*Cawicz*) — 1298, *Vorwerke Cawitz* — 1298, *Koza* 1318, 1321, *Koze* — 1332, *Keyczdorf* — 1400, *Kawicz* — 1414, *Kotz* — 1666/67, *Koitz* — 1789 i do 1945, *Kozy* i *Kawice* po 1945.

Kwiatkowice

Uquatka (*Vguatka*) — 1202, *Quatcovici* (*Kuatkouici*) — 1217, *villa Quatconis* — 1218, *Les* — 1298, *Queckowicz*, *Queckwitz* — 1339, *Läess* — 1374, *Alden Loes* — 1375, *Alden Leys* (*Alten Leys*) — 1437, *Alden Lass* — 1448, *Altlest* — 1666/67, *Altläst* — 1845, do 1945.

Lisowice

Lessici — 1217, *Lisouici* — 1245, *Leschwicz* — 1315, *Laschowicz* — 1318, *Lassowicz* — 1335, *Leznitz* — 1384, *Lessewicz* — 1387, *Leestwin* — 1566, *Leschwiz* — 1789, *Leischwitz* — 1818, *Leschwitz* — 1845. Po 1945 r. początkowo *Lesiewice*.

Mierzowice

Mezireche — 1267, *Mereczicz* — ok. 1339, *Merschewicz* — 1376, *Merschwicz* — ok. 1399, *Merschewitz*, *Mertschitz* — 1540, *Merswitz* — ok. 1579, *Merschwitz* — ok. 1634, do 1945.

Motyczyn

Mötticht — 1789 i 1818 r., *Möttig* — 1830 i 1845 i później — do 1945

Prochowice

Parchouici — 1217, *Parchowicz* — 1230, *Parchwitz* — 1291, *Parchwicz* — 1312, *Parchewicz* — 1312, *Parchwitz* — do 1945.

Rogów Legnicki

Rogouo — 1218, *Rogow* — 1252, *Rogau* — 1666/67, do 1945.

Szczedrzykowice

villam Scedricowiczi — 1266, *Scedricowiczi (Spitalsdorff)* — 1266, *vila Hospitalis* — 1335, *Scedrikowicz (Scedricowicz)* — 1360, *Spittelsdorf* — XVIII w., *Spittelndorf* — 1789, 1830 i 1840, do 1945.

Szczedrzykowice, przysiółek Szczedrzykowice-Stacja

Kolonie am Bahnhof Spittelndorf — do 1945, po 1945 *Szczedrzykowice Male*.

UZASADNIENIE

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024 został sporządzony na okres czterech lat zgodnie z artykułem 87 ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. Stanowi element polityki samorządowej dotyczącej ochrony zabytków gminy, porządkuje informacje dotyczące prowadzonych zadań związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego gminy oraz służy planowaniu działań dotyczących opieki nad zabytkami.

Celem dokumentu jest określenie warunków organizacyjnych i finansowych dla realizacji zadań w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami zgodnie z kompetencjami samorządu gminy Prochowice.

Konsekwentna realizacja *Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024* może stać się – w oparciu o szersze od dotychczasowego wykorzystanie potencjału związanego z zachowanym dziedzictwem kulturowym – istotnym czynnikiem rozwoju oraz wpłynąć na zwiększenie atrakcyjności regionu.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Prochowice na lata 2021-2024 został pozytywnie zaopiniowany przez Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Z realizacji programu Burmistrz Miasta i Gminy Prochowice sporządza co dwa lata sprawozdanie, które przedstawia się Radzie Miasta i Gminy.